

МІСТ ПОЄДНУЄ

Тижневик

МІСТ

№ 3

(№1434)

WEEKLY

Delivered to the Post Office

on January 15, 2026

Україна

США

Канада

Читайте с. 4

«Коаліція охочих» гарантує!

His Excellency Mr Emmanuel Macron

The Rt Hon Sir Keir Starmer

His Excellency Mr Volodymyr Zelensky

Про домовленості повідомили Путіна, а той у відповідь атакував Київ і Львів

ТІНЬ ІНКВІЗИТОРА

Чи Андрій Єрмак досі керує Україною?

с. 9

НАСТУПНОМУ ПРИГОТУВАТИСЯ

Лідери Колумбії та Куби задумалися, чи не спіткає їх доля Мадуро

с. 15

Over \$2,000 in Bonuses

ЗАПРОШУЄМО НА РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ЛІТНИМИ ЛЮДЬМИ

З нами Ви можете заробляти більше! Ви також можете доглядати за своїми близькими та рідними.

☎ 215-302-9292

«Коаліція охочих» гарантує!

Про домовленості повідомили Путіна, а той у відповідь атакував Київ і Львів

■ Євген Клен

Володимир Зеленський провів у Парижі низку зустрічей з європейськими лідерами та представниками США для обговорення гарантій безпеки. Він також узяв участь у саміті «Коаліції охочих», який проводив Еммануель Макрон, президент Франції. На цьому засіданні були присутні представники 35 країн, зокрема, 27 глав держав та урядів, високі посадовці Європейського Союзу (ЄС), а також Марк Рютте, генеральний секретар НАТО.

Зеленський провів приватні перемовини з Макроном, спеціальним посланцем Стівом Віткоффом і радником президента Сполучених Штатів Джаредом Кушнером. Зеленського в Парижі супроводжував Кирило Буданов, новий голова Офісу президента. Це був його перший візит до Франції на новій посаді.

На саміті «Коаліції охочих» узгодили систему гарантій безпеки для України. Ідеться про її запуск після припинення вогню. Це система гарантій із п'ятьох компонентів: участь у механізмі моніторингу та верифікації припинення вогню під керівництвом США; підтримка Збройних сил України (ЗСУ); багатонаціональні сили в Україні; зобов'язання в разі майбутнього нападу; зобов'язання поглиблювати оборонну співпрацю з Україною.

Механізм моніторингу та верифікації припинення вогню має працювати під керівництвом США з міжнародною участю. Також передбачили створення спеціальної комісії для розгляду порушень і визначення заходів реагування.

Щодо підтримки ЗСУ, то мова про фінансування закупівель озброєнь, підтримку оборонного бюджету, доступ до оборонних складів для швидкого посилення в разі загрози, а також

допомогу у створенні оборонних укріплень.

За формування багатонаціональних сил для України відповідатиме «Коаліція охочих». Вона діятиме на запит України після припинення бойових дій і матиме європейське лідерство.

Щодо дій у разі повторного нападу Російської Федерації (РФ), то їх остаточно не узгодили. «Ми домовилися фіналізувати обов'язкові зобов'язання, що визначатимуть наш підхід до підтримки України та відновлення миру й безпеки в разі майбутнього збройного нападу з боку Росії», — сказано в декларації. Ці зобов'язання можуть містити використання військових спроможностей, розвідувальної та логістичної підтримки, дипломатичні ініціативи, запровадження додаткових санкцій. Щодо оборонної співпраці, то йдеться про підготовку кадрів, спільне виробництво зброї, а також розвідувальну взаємодію.

Декларацію про наміри щодо майбутнього розгортання багатонаціональних сил в Україні після завершення війни підписали: Володимир Зеленський, президент України; Еммануель Макрон, президент Франції; Кір Стармер, прем'єр-міністр Великої Британії.

«ЗСУ є і залишатимуться першою лінією оборони та стримування агресії», — заявив французький лідер. — Чисельність української армії після припинення війни становитиме 800 тис., західні партнери зобов'язалися забезпечити її підтримку».

«Ми розуміємо, яка країна і на що готова. Дуже предметно розмовляли з американською стороною щодо моніторингу, щоб не було порушень миру. Америка готова працювати щодо цього, — зазначив Зеленський. — Гарантії «Коаліції охочих» повинні працювати разом з гарантіями США. І саме так буде. Працюємо над тим, щоб це були юридично

зобов'язуючі гарантії. Наші двосторонні гарантії безпеки будуть підтримані Конгресом США. Дай Боже, щоб ми дійшли до цього моменту. Документи в принципі готові, про деталі поки що сказати не можу».

Проте Сполучені Штати, хоч публічно й висловили підтримку зусиллям Європи щодо безпекових гарантій для України, однак не приєдналися до фінальної заяви лідерів, ухваленої в Парижі. Під час зустрічі представників Європи, США й України Віткофф відзначив, що робота над безпековими протоколами для України переважно завершена, а Дональд Трамп рішуче підтримує ці домовленості: «Гадаю, ми досягли великого прогресу, коли слухали Зеленського й інших людей щодо питання території, яке буде найбільш критичним питанням, і ми продовжимо ці дискусії. Сподіваюся, що зможемо досягти певних компромісів щодо цього». Тож із документа вилучили положення про можливу підтримку США багатонаціональних сил у разі нападу, а також про допомогу з розвідкою та логістикою. А що пообіцяли європейські країни?

Велика Британія та Франція погодилися відправити для захисту України в разі укладення мирної угоди до 15 тис. солдатів. The Times написала, що це значно менше, ніж очікувалося. Спершу військово керівництво Сполученого Королівства пропонувало надіслати 10 тис. військовослужбовців у складі ширшої «Коаліції охочих» чисельністю 64 тис. осіб, але в Міністерстві оборони Його Величності це визнали неможливим, враховуючи теперішню чисельність британської армії. Тоді запропонували розгорнути 7,5 тис.

британських солдатів, хоча й це число проблематичне, бо в регулярній британській армії служить близько 71 тис. навчених військово-службовців.

Стармер розповів про те, що Франція й Велика Британія домовилися після припинення вогню по всій Україні створити «військові хаби». Він також розкритикував Путіна за відмову взяти на себе зобов'язання щодо припинення війни. «Ми продовжуємо чинити тиск на РФ доти, доки вона не сяде за стіл перемовин усвідомлено», — запевнив глава британського уряду й додав, що мир в Україні зараз «ближчий, ніж будь-коли». «Та найважчі етапи все ще попереду», — застеріг він.

Своєю чергою Швеція зобов'язалася надати Україні винищувачі Gripen і допомогти з розминуванням Чорного моря. А зусилля Бельгії стосуватимуться морських і повітряних можливостей. «Наш внесок буде зосереджений, зокрема, на наданні повітряних і морських сил, а також на зусиллях у сфері підготовки, де Бельгія може зробити відчутний і значний вклад», — повідомив Барт де Вевер, її прем'єр-міністр.

Франція — єдина країна, яка зобов'язалася надіслати солдатів до України, й очікується, що вони складуть решту розгортання, що відбудеться у відносно безпечній західній частині української держави, далеко від лінії фронту. Макрон заявив, що кілька тисяч французьких солдатів можуть бути розгорнуті в Україні як «сила заспокоєння», а не підрозділи, що братимуть участь у бойових діях.

Згідно з планом, британські та французькі війська допоможуть у підготовці української

армії та контролюватимуть будівництво захищених об'єктів для зберігання зброї та військового обладнання, які можуть бути використані для підтримки оборони України. Проте експерти вважають, що навіть загальна чисельність 15 тис. військових занадто оптимістична.

Фрідріх Мерц, канцлер Федеративної Республіки Німеччина (ФРН), заявив, що Берлін візьме на себе відповідальність за безпеку України й усього континенту. «Після припинення вогню ФРН готова розмістити свої сили на прилеглий до України території НАТО», — наголосив він.

Литва ж після припинення вогню може відправити до України кількасот солдатів. Про це оголосив Робертс Каунас, міністр оборони країни. Він запевнив, що Литва долучиться до гарантій безпеки для України, бо має такі зобов'язання навіть на законодавчому рівні.

Зеленський пояснив наступні кроки після підписання декларації щодо багатонаціональних сил в Україні. За його словами, підписання документа — це лише перший крок, що відкриває сам процес. «Ці документи також юридично зобов'язуватимуть. Більшості країн із «Коаліції охочих» потрібна підтримка їхніх парламентів. Тому опісля декларації підуть у парламенти. Розраховуємо на цю підтримку», — вказав він.

Саміт підсумував Дональд Туск, прем'єр-міністр Польщі: «Зустріч «Коаліції охочих» у Парижі не дасть остаточного миру для України. Спільні зусилля американців, європейців та українців дають «тінь надії» на мир, проте наразі жодних сигналів із боку РФ на серйозні перемовини не надходило. Лише тиск змусить Кремль серйозно ставитися до дипломатії. Перемовини й зусилля європейської, американської та української дипломатії пропонують трохи більше, ніж тинь

шансу на мир, але не гарантію».

У цей час у Парижі перебував Кирило Дмитрієв, посланець російського диктатора. 8 січня з ним зустрілися Стів Віткофф і Джаред Кушнер. «Після досягнення угоди з Україною майже за всіма аспектами плану Трампа Білому дому потрібно отримати чітку відповідь від Путіна щодо цієї пропозиції», — написала про цю зустріч Axios. Водночас Єлисейський палац заперечив інформацію газети Le Monde про те, що Дмитрієв відвідав президентський палац.

Свою відповідь володар Кремля дав у ніч на 9 січня. Рої російських ударних дронів атакували Київ, цілячи в житлові будинки. Відбулися влучання в десятки багатоповерхівок, причому й повторні в той самий будинок. Постраждало 26 людей, четверо загинуло. Пролунали вибухи й у Львові, але внаслідок атаки балістичної ракети. Під удар потрапив об'єкт критичної інфраструктури в селищі Рудно. «Повітряна ціль рухалася зі швидкістю близько 13 тис. км/год за балістичною траєкторією», — поінформували в повітряному командуванні. Атака на Україну тривала майже п'ять годин. Москва назвала її відповіддю на напад на резиденцію Путіна, який насправді вигадали кремлівські пропагандисти.

Своєю чергою Марія Захарова, речниця Міністерства закордонних справ РФ, заявила, що Москва розглядатиме розміщення західних військ та об'єктів в Україні як інтервенцію, що становить загрозу безпеці РФ, а мирне рішення можливе лише за повернення України до позаблокового статусу, її демілітаризації та денацифікації, а також визнання «сучасних територіальних реалій». Вона підкреслила, що всі ці цілі будуть досягнуті або політико-дипломатичним шляхом, або в межах «спецоперації».

МІСТ

The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc. President Rostyslav Kisil

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation. The publisher may not have the same standpoints with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.

Видає корпорація «Міст Медіа». Виходить щочетверга (52 рази в рік). Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бєсяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор: Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.
Адміністрація: 600 Markley Street, Port Reading, NJ 07064. Tel.: 1 732 634 1517
E-mail: newspaper.usa@meest.com.

Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342, 1 732-634-1517

Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: \$85/year,
\$55/half of year.

Ціна одного числа договірна.
Поштова доставка
у США: \$85/рік, \$55/пів року.

Please, pay your subscription to:
Чеки й грошові перекази висилати:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних агенцій та інтернет-порталів Zaxid.net, UHIAN, Укрінформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТСН, «Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

■ Євген Клен

Після втрати Сіверська Донецької області посади свої посади втратили командири 54-ї та 10-ї бригад Збройних сил України (ЗСУ). Причиною звільнення стали неправдиві доповіді — звітували про наявність позицій у своїх смугах відповідальності, на яких насправді вже тривалий час не було особового складу. Зараз сили оборони відчують сильний тиск на Півдні України, де вони значно поступаються за чисельністю російським бригадам, які в останні тижні 2025 року захопили сотні квадратних кілометрів території. Як повідомив один з офіцерів Служби безпеки України на псевдо Банкір, росіяни просунулися відкритою місцевістю в кількох районах Запорізької області. За його словами, ситуація в регіоні залишається напруженою. «Ворог хоче зміцнити свої позиції в перемовинах, намагаючись захопити більше території», — відмітив військовий. Він зазначив, що окупанти відправляють невеликі піхотні групи, щоби прорватися до найменш захищених позицій сил оборони.

➤ У Гуляйполі

Найінтенсивніші бої відбуваються в Гуляйполі Запорізької області та його околицях. Портал DeepState заявив, що українські війська продовжують утримувати позиції в деяких частинах міста. Проте тепер це «сіра зона», у якій у росіян у разі більше особового складу. Аналітики також додали, що зміцнення позицій у Гуляйполі було ускладнене через його низьке розташування. «Українські війська можуть залишатися тільки в західній частині міста. У цих умовах Гуляйполе, як і Покровськ, можливо, уже фактично захоплене. Ці війська тривалий час утримували свої позиції та зазнали надзвичайно важких утрат за останні місяці, але не були відправлені в запілля для відпочинку і відновлення», — розказали в організації The Conflict Intelligence Team.

Однак штурмові підрозділи сил оборони України все ж зуміли

Окупанти змінюють тактику

А на фронті відчувається нестача українських військових

заблокувати шляхи, якими військові РФ просочувалися в Гуляйполе. Про це розповів Дмитро Філатов, командир 1-го окремого штурмового полку ЗСУ на псевдо Перун. «Усі логістичні маршрути, які у ворога були, які він використовував для просочення, заблоковані. В урбанізованій зоні, звісно, ще достатньо місць, аби переховуватись, але на тих ділянках, де виявляють загарбників, уже ніхто не послаблює пильності й уваги, і ворога знищують на 100%», — наголосив він і додав, що українські військові зачищають місто від російської піхоти, що просочилася туди раніше.

Командир відзначив, що зараз у сил оборони України є достатньо особового складу, проте залишається питання вмотивованості окремих підрозділів: «Це все враховує старше командування, уживають певних заходів з перегрупування, у т. ч. ланки управління, перепризначають зони відповідальності. Тобто намагаються провести не лише стабілізаційні заходи, а й заходи адміністративного характеру, які покращать стійкість в управлінні певних підрозділів».

➤ Під Покровськом

На Покровському напрямку в підрозділах армії Російської Федерації (РФ) фіксують зростання напруги серед офіцерського складу окупантів. У частинах 39-ї гвардійської мотострілецької бригади

загарбників російські офіцери дедалі частіше подають рапорти з проханням про переведення в запілля або на менш активні ділянки фронту. Як зазначив партизанський рух «Атеш», російське командування намагається стримати відтік кадрів адміністративним тиском. Офіцерів попереджають про можливі дисциплінарні покарання, пониження у званні та фактичне блокування подальшої служби. Водночас від них вимагають звітів про «стабільну ситуацію», що, за словами самих військових, не відповідає реальній ситуації на місцях.

Крім того, офіцерів регулярно звинувачують у втраті позицій підрозділами та змушують підписувати формальні документи, що не відображають реального стану справ. Це, за даними підпільників, лише посилює внутрішню деморалізацію.

Багато хто з російських командирів погано орієнтується в умовах району бойових дій і сприймає Покровський напрям як особливо небезпечний. Серед основних факторів — постійна загроза ударів сил оборони України, діяльність партизанських груп, а також побоювання, що місцеве населення передає українській стороні інформацію про розташування командних пунктів і переміщення військ.

➤ Ухил на дрони

Водночас рашисти змінили тактику повітряних атак по Украї-

ню, зробивши ключову ставку на безпілотні літальні апарати (БПЛА), поінформував Центр протидії дезінформації (ЦПД) при Раді національної безпеки й оборони України. Там констатували, що РФ уп'ятеро збільшила використання БПЛА — із 10 849 до 53 732 на рік. Крім того, майже вдвічі зросла кількість використання балістичних та аеробалістичних ракет — із 306 до 568. Водночас відбулося зменшення кількості крилатих, зенітних та авіаційних ракет, випущених агресорами, з 1 645 2024-го до 1 330 2025 року. 2024-го росіяни використовували тактику комбінованих ударів дорогими крилатими ракетами як основними засобами ураження. Тоді як дрони були лише допоміжним засобом. Натомість 2025 року РФ стала використовувати як основний засіб ураження масовані «рої» дешевих дронів. Крилаті ракети використовують лише для точкових ударів, а балістичні — для атак по критичній інфраструктурі. «Росія зробила ставку на дешеву війну — масове виробництво іранських дронів Shahed замість дорогих крилатих ракет. Це дозволяє їм атакувати щодня, виснажуючи українську протиракетну оборону й енергетичну інфраструктуру», — пояснили в ЦПД.

Своєю чергою Максим Жорін, заступник командира Третього армійського корпусу ЗСУ, заявив, що найскладнішим викликом 2025 року стала масштабна

➤ Полонених більше

поява у росіян дронів на оптоволокну. «Наразі однозначно ефективних рішень щодо протидії таким БПЛА немає», — зауважив він і додав, що кардинально змінилась тактика супротивника. «Мова йде про інфільтрацію ворожих груп, які проникають у запілля, навіть не вступаючи в контакт із передньою лінією наших сил. Далі ворог накопичується, прорізає логістику, руйнує систему оборони. У комплексі з величезною кількістю дронів це створює дуже складну ситуацію для української армії», — деталізував підполковник.

Він прогнозує, що 2026 рік, вочевидь, буде не легшим. «Нам доведеться адаптуватися до постійних змін і вдосконалюватись, інакше не матимемо жодних шансів. А якщо буде перемир'я (на яке я б не сподівався), працювати доведеться ще пильніше», — висловив свою думку військовий.

А нещодавно сили оборони України полонили групу російських штурмовиків, виведених із лісосмуги за допомогою дрона. Її виявили пілоти 108-ї окремої бригади Сил територіальної оборони під час аеророзвідки. «Окупанти зрозуміли: шансів вижити під вогнем немає. Вони обрали єдиний правильний шлях — склали зброю, вийшли з укриття та підняли руки», — ідеться в повідомленні. За допомогою БПЛА українські воїни вказали полоненим шлях і супроводили їх до позицій сил оборони.

Загалом за майже чотири роки повномасштабної війни в Україні у полон потрапило більше ніж 10 тис. російських окупантів, найбільше — торік. Про це доповів Координаційний штаб із питань полонених із посиланням на дані проекту «Хочу жити». Це перші дані про загальну кількість полонених російських військових, що були публічно оприлюднені від початку повномасштабної війни в Україні.

За 2025 рік у полон потрапило більше російських військових, ніж 2022-го й 2023 року вкупі взятих. У середньому щотижня здаються від 60 до 90 окупантів, а в

серпні 2024 року цей показник сягав навіть 350 осіб на тиждень. Із червня 2023-го окупанти потрапляють у полон частіше, ніж українці — у російський. Найбільше полонених узяли в Покровському та Бахмутському районах Донецької області, у Курській області та Полігівському районі Запорізької області. 2025 року різко зросла кількість іноземних найманців у полоні. Щотижня два-три полонених виявляються завербованими громадянами третіх країн. Загалом майже 7 % усіх російських військовополонених в Україні — це іноземці зі 40 країн світу. Типовий російський військовополонений: 83 % — рядовий склад, 13 % — сержанти, майже 3 % — офіцери віком від 18 до 65 років, близько 76 % — контрактники, 19 % — мобілізовані, майже 5 % — строковики.

Про примус або обман заявили 24 % російських полонених. 40 % мають судимості, найчастіше — за крадіжки, наркотики, грабунки і розбій, тяжкі тілесні ушкодження й убивства. Лише 7 % полонених мають вищу освіту, тоді як 30 % не закінчили навіть середньої школи. До війни 38 % були безробітними. Майже половина має дітей, 8 % — трьох і більше. Сотні осіб потрапили в полон із тяжкими хронічними захворюваннями, як-от ВІЛ/СНІД, туберкульоз, діабет і психічні розлади.

У межах обмінів на українських захисників до РФ повернули трохи більше ніж 6 тис. військовополонених, понад половину з них — торік. Відомо про щонайменше 237 колишніх російських полонених, які після обміну загинули або зникли безвісти, будучи повторно відправленими на фронт. Четверо російських солдатів перебувають у полоні вже вдруге.

Насамперед Москва забирає етнічних росіян без тяжких поранень і з коротким терміном перебування в полоні. Іноземних найманців Москва на обмін не подає. Тисячі військовополонених армії РФ, зокрема поранені, досі залишаються в Україні. Росія вже четвертий рік відмовляється від обміну за принципом «всіх на всіх».

■ Євген Клен

Крім американської, Україна отримує ще і європейську зброю, а також виробляє власну.

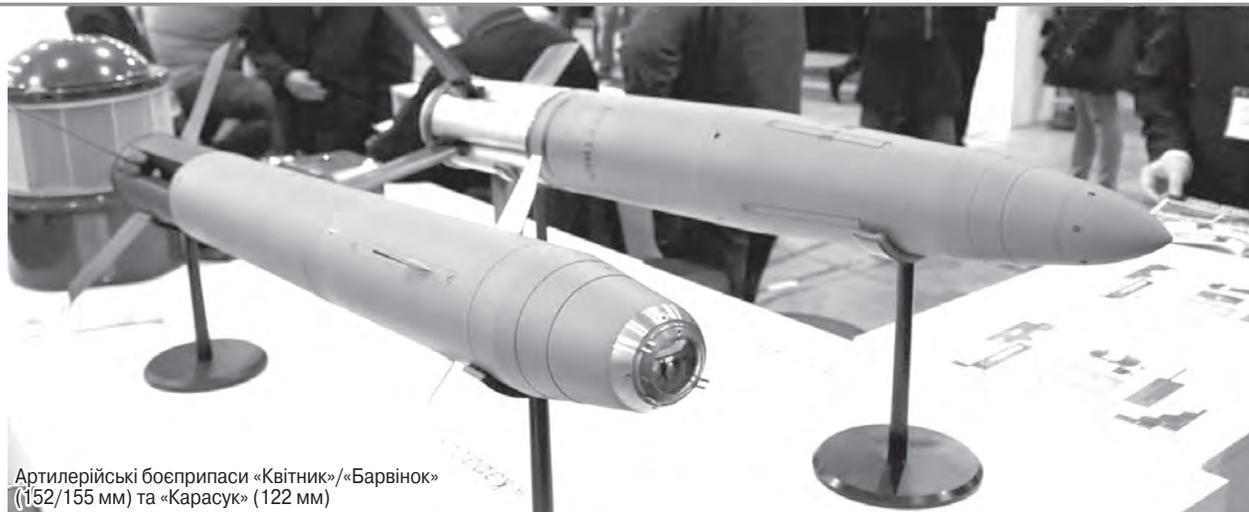
➤ Італія та ФРН

Від початку повномасштабного російського вторгнення Італія передала Україні озброєння, військової техніки й інших ресурсів на більш ніж 3 млрд EUR. Про це заявив Лучано Портола, начальник Генерального штабу оборони цієї країни. Допомогу надають у межах 11 міжвідомчих урядових указів, що дозволяють постачання Києву військових матеріалів, техніки й обладнання. Зараз у Римі вже обговорюють ухвалення 12-го указу, що передбачатиме подальшу військову допомогу Україні. Генерал також наголосив, що питання підтримки України після завершення війни вирішуватиме політичне керівництво країни, проте військові до цього готові.

Натомість експорт зброї з Федеративної Республіки Німеччина (ФРН) до України 2025-го різко скоротився, а експортні дозволи склали 1,14 млрд EUR проти 8,15 млрд EUR роком раніше. І хоча Берлін продовжує позиціонувати себе як одного з ключових спонсорів Києва, падіння відображає перехід від продажу нової зброї до довготривалих проектів. Це відбувається через загострення воєн і напруженості в усьому світі, обсяг експорту зброї з ФРН знижується загалом. Федеральний уряд схвалив на 2025 рік загальний експорт на 8,4 млрд EUR, хоча 2024-го було 12,15 млрд EUR.

Найбільше падіння відбулося щодо України. Експортні дозволи на 1,14 млрд EUR для Києва покрили лише продаж зброї та військової техніки. Проте ці показники не відображають ширшу військову підтримку Берліна, що становить близько 9 млрд EUR. Вона передбачає прями закупівлі та поставки обладнання, як-от зброю виробництва США.

Згідно з німецьким законодавством, увесь експорт зброї та деяких військових товарів має

Артилерійські боеприпаси «Квітник»/«Барвінок» (152/155 мм) та «Карасук» (122 мм)

Свій до свого і чужого

В Україні сформували новий підхід до кількості і якості озброєнь

схвалювати Міністерство економіки. Речник відомства поінформував, що теперішня підтримка України частково ґрунтується на експортних ліцензіях, виданих раніше. Тепер федеральний уряд переходить до довготривалих проектів, які не будуть негайно відображені в річних показниках експорту. Спікер також додав, що Україна дедалі інтенсивніше інвестує у власне виробництво озброєнь.

➤ Своє

Юлія Свириденко, прем'єр-міністр України, це підтвердила. «Понад 50 % нашого озброєння — українського виробництва. Якщо взяти всі наші видатки на закупівлю зброї і техніки, то 2025-го більш ніж 75 % коштів було спрямовано на закупівлю саме в українських виробників», — зазначила вона й акцентувала, що одне із завдань на 2026 рік — подальше нарощування частки української зброї на фронті та підвищення спроможності України самостійно забезпечувати власну оборону.

Глава українського уряду висловила подяку всім українським виробникам зброї. Ті постійно перебувають на контакті з військовими, перманентно працюють над тим, аби збільшити виробничі можливості й підвищити ефективність за рахунок постійної адаптації до нових умов на полі бою. «Для нас дуже важливо забезпечити самостійність оборонного виробництва», — підкреслила Свириденко.

Зараз українські фахівці працюють над розробкою універсального ракетного комплексу. Планується, що він зможе застосовувати різні боеприпаси в межах од-

нієї платформи. Про це розповів Андрій Журавльов, начальник штабу командування Рaketних військ і артилерії Збройних сил України.

Зокрема, проводять випробування 155-мм причіпної гармати «Марта». Крім того, фахівці працюють над удосконаленням оперативно-тактичного комплексу «Сапсан», реактивної системи залпового вогню (РСЗВ) «Вільха» та комплексу «Нептун» із «довгою ракетою».

А ще, за словами полковника, в Україні розробляють багатифункціональний ракетний комплекс, що матиме єдину універсальну платформу, яка дозволить використовувати різні засоби ураження, як РСЗВ HIMARS, що застосовує керовані боеприпаси GMLRS та оперативно-тактичні ракети ATACMS. Проте військовий не уточнив, коли саме нові розробки можуть надійти на озброєння української армії. Проте розказав, що зараз відбуваються тестування високоточних боеприпасів «Барвінок-К», призначених для ураження точкових цілей із першого пострілу.

➤ Цього недостатньо

На жаль, Україна ще не може наразі повністю замінити західні зразки озброєння, визнав Анатолій Храпчинський, заступник директора компанії-виробника засобів радіоелектронної боротьби. «Говорити про власну заміну для західних аналогів, принаймні «Томагавка», неможливо, бо ми ще перебуваємо на тому рівні, коли можемо швидко масштабувати велику кількість виробництва ракет, які будуть вико-

нувати певні тактичні завдання», — пояснив він.

При цьому, експерт зазначив, що для виконання бойового завдання потрібно використовувати більшу кількість ракет. Водночас мова йде про власне виробництво, яке можна покращувати та масштабувати. Проте про серійне виробництво говорити ще зарано. «Серійне виробництво — це стабільний період без війни, коли немає змін. У нас практично вся зброя кожні три—шість місяців модернізується та покращується, оскільки є вимоги для цього. Ворог змінює тактику протидії, тому ми повинні відповідати цим вимогам», — пояснив він.

Посадовець додав, що оборонна промисловість України зараз робить ставку на гнучкість і швидке вдосконалення виробів у відповідь на зміну тактики ворога. А також відмітив, що F5 «Фламінго» уже демонструють ефективність, уражаючи як великі, так і малі цілі. Це дозволяє Україні нарощувати власні спроможності навіть за обмежених ресурсів.

➤ Але успіхи є

А морські безпілотники, які Україна використовувала для завдання ударів по Чорноморському флоту Російської Федерації (РФ), тепер полюють на російські цілі на нових територіях. Нещодавно 40-ва бригада берегової оборони 30-го корпусу морської піхоти України повідомила, що дрон «Баракуда» зміг проникнути на російські позиції, залишити міни й завдати удару по російських цілях, пошкодивши російську базу матеріально-технічного забезпечення і катер, оснащений кулеметом.

На відеозаписі видно, що атака відбулася не у відкритому морі, а на закритій внутрішній водоймі.

Україна вже давно використовує безпілотники на суходолі, у повітрі та на морі для збирання інформації про супротивника і завдання ударів по російських цілях. Однак використання безпілотників у річкових районах або невеликих водоймах є відносно новим напрямом, що відкриває цілий спектр цілей для новітніх технологій. Спеціалізовані дрони «Баракуда», «Урсула» або «Чорна вдова-2» — новіші технології, порівнюючи зі системами, подібними до дронів Sea baby чи «Магура», призначені для відкритого океану. Україна постійно модернізує свої військово-морські безпілотники і створює нові.

«Баракуду» вперше продемонстрували у вересні 2025 року. Тоді зазначали, що дрон призначений для виконання завдань, недоступних людині, у т. ч. евакуації людей із прибережних районів і постачання боеприпасів у небезпечні зони.

Пізніше було заявлено, що дрон має модульну конструкцію, що дає змогу легко замінювати різні види озброєння — від мін до гранатометів. Також указували, що він використовує штучний інтелект, хоча інформація про це обмежена.

Спеціальний підрозділ з тією ж назвою розробив та запустив «Баракуду», і наразі це єдине формування в українській армії, що експлуатує цей безпілотник. «Баракуда» вже знищила російський логістичний корабель і його екіпаж, а також використовувала морські міни для блокуван-

ня каналів між островами.

➤ Адміністративні рішення

Крім того, країна ліквідувала військові представництва Міністерства оборони України (МОУ) і таким чином повністю перейшла від радянської системи забезпечення якості оборонної продукції до сучасного механізму, що діє в країнах НАТО. Ще з радянських часів за якість зброї, боеприпасів, техніки й іншої оборонної продукції в Україні відповідали військові представництва оборонного відомства. Протягом десятиліть ця система формувала хибну модель відповідальності, коли виробники не забезпечували якість продукції власними силами, а сприймали військові представництва як «останню інстанцію», що перевіряє і виправляє помилки.

Україна нарешті вирішила відмовитись від такого підходу і взяла за зразок модель, яка функціонує в Польщі, Франції, США й інших державах-членах НАТО. Військові представництва були остаточно розформовані 31 грудня 2025 року, а функції контролю якості перейшли до новостворених територіальних управлінь Державного гарантування якості. Наразі їх є 11.

Також створили Голлове управління державного гарантування якості, що перебало на себе функції Центрального управління контролю якості, підрозділів тилового забезпечення й Управління безпеки харчових продуктів і ветеринарної медицини.

Таким чином це управління стало центральним органом, що забезпечує єдність політики, координацію, методичне керівництво та практичний контроль якості всієї номенклатури оборонних закупівель — від високотехнологічної зброї до речового, продовольчого та спеціального майна. «Головний результат змін — відмова від радянської моделі контролю та повний перехід до державного гарантування якості, коли виробник стає відповідальним за якість, а держава — за гарантування. Саме така модель функціонує в державах-членах НАТО», — підкреслили в МОУ.

■ ПЕТРО ЙОСИП

Кирило Буданов (на фото), голова Офісу президента України, заявив, що в лютому ц. р. з низки причин може відчинитися вікно можливостей для досягнення мирної угоди. «Розрахунково це найбільш сприятливий період як для Російської Федерації (РФ), так і для України, щоб чогось досягти. Це пов'язано і з військовою активністю, і з опалювальним сезоном тощо. Дуже багато всього. Я просто висновок даю», — зазначив він в інтерв'ю «Суспільному».

➤ Довше за Другу світову

Тим часом гаряча фаза російсько-української війни 11 січня за своєю тривалістю перевищила термін війни гітлерівської Німеччини проти СРСР. Війна, яку влаштував Гітлер, тривала 1 418 днів. Війна, яку влаштував Путін, цю позначку перетнула.

Проте Олександр Коваленко, військово-політичний оглядач групи «Інформаційний спротив», вважає, що ці дві війни не зовсім коректно порівнювати між собою — геть інші масштаби, інші армії, інше кількісне співвідношення за багатьма параметрами. «Але якщо їх усе ж порівнювати, то можна дійти висновку, що Росія воює набагато гірше, ніж свого часу Радянський Союз. Теперішня Москва має пропорційно більш втрати, ніж тодішня, — зауважив він. — Маршалом-м'ясником називали Жукова, але якщо порівнювати з утратами, яких нині знає російська армія, то справжні м'ясники — колишній міністр оборони РФ Сергій Шойгу та начальник Генерального штабу Збройних сил РФ Валерій Герасимов».

Зараз агресор не має жодних суттєвих успіхів. А кількість російських солдатів, які вступають до окупаційного війська, жодним чином не зростає. Про це заявив Володимир Зеленський: «Вони щомісяця мобілізували по 43 тис. осіб. Та наприкінці минулого року вперше кількість мобілізованих людей і кількість безповоротних утрат стали абсолютно однаковими. Це означає, що чисельність окупаційної російської армії

Вікно можливостей

Чи вдасться його відчинити і кому пощастить?

уже не збільшується». Президент висловив сподівання, що цього року вдасться повністю зупинити війну. «В іншому випадку Путін ухвалить рішення мобілізувати людей. Бо зараз він змушений укладати контракти, адже його народ не підтримує мобілізацію, — відмітив український лідер. — І тепер ситуація така, що США можуть суттєво прискорити шлях до миру».

➤ Війна не зміниться

Та, за словами військового експерта Олега Жданова, російський диктатор не хоче припинення війни, що дуже легко пояснити. «Путін упевнений, що вони наступають по всіх фронтах, йому про це доповідають. Тож вважає: навіщо зупинятися, якщо до кінця весни все «звільнимо» (тобто захоплять Донецьку і Луганську області в повному обсязі). Тому диктатору зараз неможливо зупинитися. Можна легко втягнутися у війну, але вийти з неї вкрай важко. Механізм для припинення вогню вкрай складний. Треба, щоб наказ дійшов до окремого бійця в окопі, і боєць цей наказ виконав, а не відкрив огонь і не почалася стрілянина», — зауважив він.

Тож найближчим часом війна не зміниться — Путін продовжить масовані удари по території України і на фронті. РФ зараз вигрібає з навчальних центрів все і всіх. Кількість бойових

зіткнень змінюється від 150 до 260 за добу. День збирають особовий склад, щоби поставити устрій, а потім добу скажено штурмують українські позиції.

Фахівець певен, що Кремль використовує тему перемовин як інструмент затягування часу, постійно змінюючи риторику й умови можливого перемир'я. Постійно маневрує і маніпулює поняттями: «То він хоче оперативної павзи, а потім уже не хоче. То готовий погодитися на припинення вогню на час проведення голосування, потім передумає. Це, на мій погляд, просто гра. Путін тягне час, намагаючись зберегти обличчя перед світовою спільнотою, що він не такий уже й агресор і що є низка факторів, які не дають можливості РФ виконати начебто прохання Дональда Трампа про припинення бойових дій. Зараз він уже апелює, що хоче мирної угоди, і при цьому заявляє, що вимогами повертається в 14 червня 2024 року. Тобто на повну капітуляцію України».

➤ Чи можлива реальна зупинка?

Єдина причина, яка може змусити припинити бойові дії, це зміна влади в РФ, вважає експерт. «От якщо щось там станеться у владних кабінетах на Красній площі, у Кремлі, тоді можна розраховувати на якусь зміну. Бо зараз так звана партія миру не має важелів впливу на Путіна. Усе одно виходить

міністр закордонних справ Лавров і заявляє, що все залишається, що Україна повинна прийняти всі умови Кремля. Поки не буде зміни влади, зупинки бойових дій також не буде. Є і друга причина, головна — це розгром російської армії на полі бою. Якщо почнемо отримувати там перемоги, хоча б на окремих оперативних напрямках, Росія першою волатиме про припинення вогню», — запевнив Жданов.

На його думку, слова Буданова про «вікно можливостей» для досягнення мирної угоди, яке відкривається в лютому ц. р., не відповідають реаліям війни. «Яке там вікно можливостей? Погляньте лише на ліній фронт, — вказав він. — Ми Сіверськ практично втратили. Зараз критична ситуація в Гуляйполі. Вовчанську нас тільки під вогнем контролює залишається. Ми просто боїмося самі собі зізнатися в тому, що Вовчанськ уже не контролюємо. То яке вікно можливостей? Погодитися на капітуляцію? «П'ята колона» Європи дуже тисне на Європейський Союз, що треба припинити допомогу, натомість починати дипломатичний шлях, перемовини. То де тут вікно можливостей?»

➤ Москва тиснутиме

Жданов звернув увагу, що головна мета масованих ударів РФ по Україні незмінна — тиск на цивільне населення:

«Єдина мета як була, так і залишається, — формування суспільної думки. Якщо українська держава не хоче цим займатися, цим займеться наш ворог. Ви ж визирніть, яка зараз надворі погода. Уявіть, що коїться у квартирах, будинках, де немає опалення, води, світла. Тож Путін осідлав дуже вдало конячку і, на жаль, тиснутиме якомога дужче. Ракет у нього достатньо, авіація досі літає. Ми так і не дочекались, коли зупиниться російська стратегічна авіація. А вони модернізували навіть Ту-160 під нові ракети — Х-101, які не входили в штатний перелік. Зараз Ту-160 уже запускає ці ракети».

Експерт відзначив, що стратегія Кремля працює через безперервний тиск. РФ, за його словами, продовжує реалізовувати свій план ліквідації України як держави й українців як нації, не рахуючись з утратами. «Поки народ не вийде на вулицю і не скаже, що годі, підписуйте те, що є, тільки закінчуйте війну. Тоді диктатор зекономить на танках і виграє. Така стратегія. А в нас досі немає стратегічного плану оборони країни. Ми живемо сьогоднішнім днем. А Москва протягує свою стратегічну лінію».

➤ Прогнози військових

Свою чергою Юрій Федоренко, командир полку «Ахіллес» Збройних сил України, висловив думку, що передумови для справжніх перемовин з'являться не раніше як 2027-го. Тому ключовим завданням для України є збереження стійкості протягом усього 2026 року, оскільки саме до початку 2027-го наступальний ресурс РФ може вичерпатися. А фундамент для майбутньої дипломатії закладають безпосередньо на полі бою.

За його словами, неспроможність агресора оперативно поповнювати втрати змушує його перекидати сили з одних ділянок фронту на інші. А через це будуть послаблені деякі напрямки. «Вважаю, що це великий здобуток українського війська», — сказав командир.

Він додав, що, окрім виснаження живої сили окупантів, стратегія

України полягає у «висушуванні» воєнного потенціалу РФ шляхом точкових ударів по тилловій інфраструктурі — нафтобазах, складах бойових комплектів та оборонних підприємствах.

Військовий не сумнівається, що дипломатичний шлях стане можливим лише тоді, коли Україна збереже міцну оборону, а Росія остаточно втратить здатність до штурмів. Це дозволить Києву диктувати вигідні умови. «Уважаю вигідними умовами, по-перше, повне збереження української державності. По-друге, можливість повернути наші території. Ми не визнаємо території, які перебувають у окупації, за РФ і залишаємо за собою право з плином часу політико-дипломатичним, а може, й іншим шляхом, ці території повернути. Також наполягаємо на тому, що світ не визнає окуповані території як частину РФ», — поділився він.

А також наголосив на праві України самостійно визначати чисельність армії, обирати безпекові альянси й отримувати гарантії фінансової допомоги для відновлення. Оскільки зараз ознак завершення бойових дій немає, то критично важливо залишається внутрішня єдність українців. «2026 рік ми зможемо витримати. Я ніколи не прогнозував із приводу того, коли може завершитися російсько-українська війна. Але скажу так: на моє переконання — це кінець 2026-го або початок 2027 року, у разі, якщо Україна покаже високий рівень стійкості. Або не відбудеться чогось іншого (наприклад, смерті Путіна). Тоді війна може завершитися швидше», — роз'яснив Федоренко.

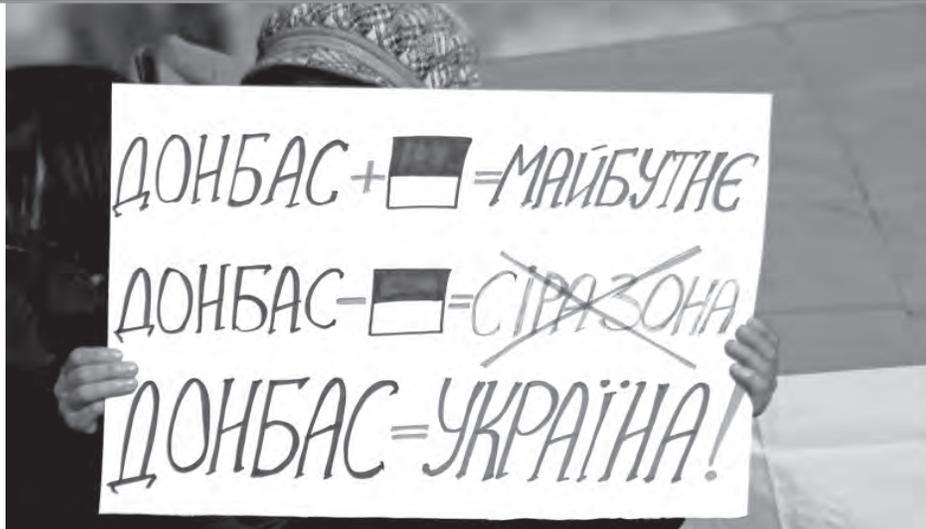
Підсумовуючи, констатував, що через економічні проблеми й труднощі з мобілізацією в РФ 2026 рік стане останнім періодом її повномасштабної наступальної активності. Потім Москва цю можливість утратить. У разі, якщо Україна вистоятиме, виникне підґрунтя, що надасть можливість врегулювати ситуацію політико-дипломатичним шляхом і закласти у фундамент подальшої безпеки України міцний ґрунт, а не те, що зараз пропонують Сполучені Штати.

■ ПЕТРО ГЕРАСИМЕНКО

Євагомі підстави вважати, що українцям доведеться вирішувати питання Донбасу й долю мирної угоди з Російською Федерацією (РФ) на референдумі. Принаймні цю думку активно просуває Володимир Зеленський. Позиція української влади зводиться до того, що всенародне волевиявлення мільйонів громадян є найкращою формою легітимізації 20 пунктів мирного плану. Однак чи це справді вдала та безпечна ідея? А може, це спосіб перекласти відповідальність за складне рішення на народ?

Ідея проведення всеукраїнського референдуму щодо статусу Донбасу й інших українських територій, окупованих РФ, не нова. Вона лунала ще до початку повномасштабного російського вторгнення. 9 грудня 2019 року в Парижі відбулися перемовини за участю представників України, Франції, Німеччини та РФ. Сторони намагалися погодити послідовність уведення в дію «мінських угод» і реалізації «формули Штайнмаєра». Паризький саміт завершився підписанням домовленостей про необхідність закріплення особливого статусу окремих територій Донецької та Луганської областей на постійній основі. А також імплементації «формули Штайнмаєра» в українське законодавство.

Передбачалося, що впродовж чотирьох місяців має відбутися ще одна зустріч у цьому ж форматі щодо політичних і безпекових умов, а серед іншого — для організації місцевих виборів. Але в той час Москва вже стала на шлях

Небезпечний референдум

підготовки до великої війни проти України. Кремль цікавив лише такий варіант, що гарантовано підривав би український суверенітет. Крім того, українська влада нашоствхнула на спротив громадянського суспільства, яке виходило на акції протесту під гаслами «Ні капітуляції». Тож вона опинилася в непростій ситуації внутрішнього й зовнішнього тиску. У грудні 2021 року президент Зеленський в інтерв'ю телеканалу «1+1» озвучив думку про можливе проведення референдуму щодо статусу Донбасу. «Тут питання не в статусі. У нас може бути таке вжиття щодо Донбасу, Криму, загалом щодо припинення війни. Так може статися, що якась країна пропонує нам ті чи інші умови. Немає ніяких секретів у мене від суспільства. Я б із такими речами не жартував. Якщо буде якийсь серйозний виклик, буду радитися із нашим суспільством», — сказав він, обгрунтовуючи потребу в проведенні плебісциту.

Чотири роки тому ідея про референдум була похована. Але зараз вона знову несподівано воскресла й набула нових обрисів. Щоправда, обставини кардинально змінилися. 11 грудня 2025-го український лідер на брифінгу повідомив про те, що мирний план США передбачає створення частини українського Донбасу «вільної економічної зони», із якої мають вийти українські війська. Глава держави заявив, що така модель не дуже підходить Україні, адже формально означає добровільну втрату контролю над частиною Донецької області. Але остаточне слово має сказати народ. «Уважаю, що на це запитання відповідатиме народ України. У форматі виборів чи у форматі референдуму, але має бути позиція народу України», — наголосив він.

У наступні дні Зеленський не раз повертався до ідеї перекласти головну відповідальність за ухвалення важкого рішення щодо мирного плану США та долі Дон-

басу на суспільство. У коментарях українським та іноземним медіа він підкреслював, що готовий винести на плебісцит мирний план, але просить забезпечити режим 60-денного припинення вогню. Також не раз скаржився на росіян, які не хочуть зупинити бойові дії. Цікаво, що президент останнім часом особливо акцентував увагу на тому, що остаточне рішення має ухвалити народ. Хоча раніше висловлював думку, що за мирний план може проголосувати парламент.

«Референдум — це волевиявлення українського народу. Дуже важливо, щоб українська нація прийняла цей мир, підтримала цей план. Тому референдум — це сильна штука. Українці, які постраждали більше за всіх у цій війні, повинні бути щасливими від закінчення цієї війни і від формату цієї угоди. А це і є про справедливий мир», — переконував український лідер журналістів на шляху до США.

Для влади є певна рація перекласти відпо-

відальність за ухвалення складного рішення на народ. Проте суспільство також це розуміє. Чи готове воно ухвалювати такі доленосні рішення? Якби Зеленський узяв на себе відповідальність і погодився вивести Збройні сили України (ЗСУ) з Донбасу та прийняти інші пункти мирного плану Трампа, це могло б спричинити неабияке громадянське обурення. Й остаточне поховати політичні перспективи теперішнього глави держави. Але рішення провести референдум щодо 20 пунктів мирного плану й дуже ризиковане.

Тривогу вселяє навіть сам термін — 60 днів. Чи реально в умовах тимчасового перемир'я якісно організувати всенародний плебісцит? В умовах, коли мільйони українців перебувають за кордоном, а значна частина служить у лавах ЗСУ, є сумніви, що всі охочі отримають можливість висловитися з цього питання. Та й чи варто такі суперечливі ініціативи виносити на голосування? Мирний план США й ідея вивести ЗСУ з Донбасу, безумовно, розділять українське суспільство. І підвищать градус внутрішньої напруги.

Серйозне питання є і до легітимності референдуму. Закон про всеукраїнський референдум каже, що на нього не можна виносити питання, спрямовані на ліквідацію незалежності України, порушення державного суверенітету, територіальної цілісності України. Зрозуміло, що формально нам пояснюватимуть: ми не відмовляємось від українського Донбасу. Але фактично йтиметься саме про це. А як інакше назвати виведення українських військ і введення на досі не-

окуповану частину Донецької області загонів Росгвардії?

Не варто забувати й про інші пункти проекту мирної угоди. А там є норми, які стосуються експлуатації Запорізької атомної електростанції, релігійної свободи, освітніх програм щодо толерантності й захисту мов меншин, відмови від ядерної зброї та НАТО. Водночас відсутні будь-які згадки про Крим, окуповані території Херсонської та Запорізької областей, які, по суті, назавжди переходять під російський контроль. Чи прийме такі пункти українське суспільство?

Тривогу вселяють також оригінальні ініціативи влади щодо проведення голосування. Приміром, Давид Арахамія, голова фракції «Слуги народу», переконує, що референдум щодо мирного плану варто поєднати з виборами президента. Також нібито розглядають комбінацію офлайн- та онлайн-голосування, що може тривати кілька днів. Такі екстравагантні виборчі ідеї лише додають напруги та провокують недовіру до самої процедури всенародного волевиявлення. Тим більше, що йдеться про вкрай важливе питання, що стосується долі країни.

Ідея зі всеукраїнським референдумом щодо питання війни і миру небезпечна вже сама собою. Навіть якщо всенародний плебісцит відбудеться, його легітимність незалежно від результату завжди залишатиметься під великим питанням. Нараз незрозуміло, що буде, якщо суспільство не підтримає мирний план. На багато запитань зараз просто немає відповідей. А вибір буде дуже важким.

■ ЮРІЙ ЛУЦЕНКО

Зеленський — неперевершений продавець надій тим, хто хоче бути обдуреним. Кадровими призначеннями хоче перебити мегакорупційний скандал і фактичний провал мирних перемовин. У президента був вибір: піти на нову коаліцію, створення уряду народної довіри або знайти чергову надію, яка продовжить

Продавець надій задля власної перемоги

його правління. Обрав призначення Буданова в Офіс президента України (ОПУ). Не чергового ноунейма з обоими Єрмака, якого за кілька днів до цього анонсували «зелені» трубадури. Та він не викликав надії ні в суспільстві, ні в партнерів, ні в детективів. Тому звернення президента було таке очевидно непередбачене й ображене. Бо довелося змінити план

і піти на співпрацю з відверто самостійним і амбіційним Будановим. Останній знав, що з посади керівника ОПУ ще ніхто не зробив політичного трампліна. Знав, але хотів спробувати.

Чим і скористався Зеленський. Для чинного президента в оточенні корупційних скандалів і провалів на фронті та в енергетиці це було вимушене рішення. Адже тільки так Захо-

ду продемонстрували, що нові півки неактуальні, а зрозумілий їм Буданов очолить перемовний процес і почне давно потрібні реформи в оборонно-безпековому секторі. А президент, звісно, усім допоможе. І в разі успішного виконання завдань навіть підтримає нового главу ОПУ на президентських виборах. А в разі проблем іще один генерал повторить досвід Залужного.

Буданов зробив вигляд, що повірив, і сподівається переграти ослабленого скандалами й невдачами гаранта. І вже через день пересвідчився в зовсім інших правилах зеленого серіалу. Нові призначення чітко демонструють: відповідальність — на Буданові, а кадри — від Єрмака. На вербі груші, обіцянка-цяцянка. Ці перестановки мають не дозволити Буданову отримати власний інформаційно-аналітичний ресурс впливу.

І зберегти контроль за силовиками за зовсім іншим, «вічнозеленим» кандидатом у президенти. Для якого важливіші не спецоперації Служби безпеки України, а політична охорона його одноосібної Зєвлади. Не реформи в Міністерстві оборони, а PR і рейтинг «слуг».

І тут уже не про почуття Буданова. Тут — про те, що Зеленський робить усе можливе для перемоги. Не у війні. А на примарних виборах.

■ Ігор Голод

В Україні досі поширені сумніви, чи була відставка Андрія Єрмака (на фото) з посади керівника Офісу президента (ОПУ) реальною, а не суто формальною.

➤ «Забагато спільного»

«Тривала відсутність нового керівника ОПУ породила популярну версію. Її суть у тому, що Єрмак пішов у відставку формально й продовжує правити країною за лаштунками політичної авансцени. Або, як стверджують деякі джерела, він уже повернувся, але тепер неформально впливає на Зеленського як його таємний радник», — поділився Володимир Фесенко, директор Центру політичних досліджень «Пента».

Президент підписав указ про звільнення Єрмака 28 листопада 2025 року. Однак 20 грудня Інна Ведерникова написала для «Дзеркала влади» статтю «Ілюзії влади», стверджуючи, що Єрмак нікуди не пішов. «Він просто не сидить в офісі й не керує процесами в режимі 24/7. Але постійно на телефоні, а вечорами — у президента вдома, куди дуже близько з його помешкання, — уточнила вона. — Між ними забагато спільного. Спільні знання одне про одного. Спільне пережите за ці роки. Спільні величезні гроші. Й головне — спільний великий страх перед майбутнім. Тому розійтися вони не можуть». Журналістка також зауважила: «Зеленський перебуває в ілюзії, що стару конструкцію, вибудовану Єрмаком, можна втримати, нічого в ній не змінюючи».

➤ Хто такий Алі-Баба?

22 грудня Ярослав Железняк, народний депутат України, повідомив: «Єрмак спілкується з президентом регулярно. Їхні розмови відбуваються щовечора в президентській резиденції в Кончі-Заспі». Володимир Фесенко на запитання: «Чи може Єрмак впливати на президента Зеленського як його таємний радник після звільнення?» — відповів: «За шість років спільної

Тінь інквізитора

Чи Андрій Єрмак досі керує Україною?

роботи Зеленський звик до порад Єрмака і може звертатись до нього й зараз. Деякі джерела стверджують, що Єрмак і Зеленський відновили спілкування». «Єрмак кілька років виконував при Зеленському роль громовідводу, збираючи на себе левову частку негативу», — відмітив політичний оглядач Мілан Лелич.

Крім того, опитування незалежної української дослідницької організації «Соціополіс» засвідчило: 70,4 % його учасників погодилися, що Єрмак може бути причетним до «Міндичгейту». Як писав «Міст», Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) 10 листопада оприлюднило аудіозаписи щодо організації корупційної схеми з «відкатами» на десятки мільйонів доларів. Зокрема до неї, за даними слідства, були залучені близькі друзі Зеленського.

За інформацією депутата Железняка, саме Єрмак був персонажем записів на прізвисько Алі-Баба, який нацькував правоохоронців на антикорупціонерів. Проте Семен Кривонос, директор НАБУ, відповідаючи на запитання журналістки Радіо Свобода, не підтвердив, що Алі-Баба — це Єрмак. Але й не спростував. При цьому, за його словами, Алі-Баба, як впливає з аудіозаписів, «сидить

у високих кабінетах, не маючи жодних законних повноважень, утручається в діяльність правоохоронних органів».

➤ Самозбереження

Тож не дивно, що 70,4 % опитаних «Соціополісом» не сумнівалися, що Єрмак причетний до корупції. А 70 % учасників цього ж опитування підтримали його відставку. Ігнорування цього сигналу означало б для Зеленського отримати удар по власній легітимності. Один зі співрозмовників Лелича у владних колах розповів: «Президент зрозумів, що треба міняти ферзя, інакше можна програти всю партію». А один із посадовців ОПУ пояснив Романюку, іншому політичному оглядачу: «Варіант тут небагато: можна або попросити Єрмака на вихід, або швидко доведеться іти всім разом».

Ведерникова ж констатувала: «Відставка Єрмака стала не прозрінням, а вимушеним актом самозбереження. Розділення сіамських близнюків (так часто жартома називали журналісти Зеленського і Єрмака. — Ред.) відбулося тільки тоді, коли в президента не залишилося іншого способу для самозбереження. Щоб вийти з історії, а не бути з неї вигнаним».

КОМЕНТАР

ЕКСПЕРТА

Остап Дроздов, відомий український журналіст: — ОПУ вже не повернеться в правове й законне поле. Навпаки, Буданов ще далі заведе його за межі інституційної логіки. Силовик на чолі цивільної структури — завжди лихо для демократії. Навики робити все тихо, без прожекторів і жодного стороннього ока суперечать принципам

прозорості та звітності перед суспільством. Здійснений крок у бік посилення автократичної мародерії, адже новопризначений «єрмак» під собою тривалий час мав «власну армію» Гур і ніколи не соромився використовувати її у бізнесових конфліктах. Тепер ця сила служитиме владі, по суті, гарантуючи збройний захист у разі протестів. Про Буданова

українці вперше почули з приголомшливого скандалу незадовго до великої війни: виявилось, що він на пару з Гогілашвілі, громадянином РФ, мешкали у величезному маєтку, який належить Стрелковському, теж громадянину РФ, якого називали «мегавеликим відмивачем коштів» (карна справа за ухиляння від сплати податків на 764 млн грн).

кументами профільних міністерств, відомств, податкових органів, фінансового моніторингу та державних підприємств. Це рутинна технічна робота, яка не дає швидкого публічного ефекту, але саме вона є вирішальною для справ, — пояснила Ведерникова. — Перехід НАБУ з публічної сфери в процесуальну не свідчить про ослаблення удару антикорупційному блоку, радше навпаки. На збирання й зведення доказів для представлення позиції обвинувачення у Вищому антикорупційному суді у справі Міндіча й Ко у слідства є щонайменше рік».

А політичний оглядач Віталій Портников відзначив: «Особисті стосунки заперечують можливість апаратного контролю. Єрмак був цікавий Зеленському, коли правильно втілював у життя його бачення того, як має розвиватися ситуація. Зараз той не має таких можливостей, бо не має апаратних інструментів. Для того, щоб виконувати якісь функції, потрібен ключ доступу. В Єрмака його вже немає».

➤ Новий «завгосп»

Відтак Володимир Зеленський звільнив Кирила Буданова з посади начальника Головного управління розвідки (ГУР) Міністерства оборони України й призначив його новим керівником ОПУ. А начальником ГУР став Олег Іващенко, до цього — керівник Служби зовнішньої розвідки (СЗР) України.

За словами президента, «Україні зараз потрібно більше зосереджуватися на питаннях безпеки, розвитку сил оборони та безпеки України, а також на дипломатичному треку в перемовинах, і ОПУ служитиме виконанню передусім таких завдань нашої держави». Він підкреслив, що Буданов має спеціальний досвід на цих напрямках і достатньо сил для досягнення результатів. Тож доручив новому керівнику ОПУ у взаємодії зі секретарем Ради національної безпеки й оборони, а також іншими необхідними керівниками та інституціями оновити і представити на затвердження стратегічні основи оборони й розвитку української держави та подальші кроки.

Кирилу Буданову 39 років, він кадровий військовий. Начальником ГУР став 5 серпня 2020-го, у 34 роки. До цього працював заступником директора департаменту СЗР. Військову освіту здобув в Одеському інституті сухопутних військ, після закінчення навчання служив у підрозділах спеціального призначення ГУР. Має звання генерал-лейтенанта і воєнний досвід, здобутий під час російсько-української війни. Зокрема, 2016-го брав участь у спецоперації «Рейд у Крим», під час якої очолювана ним група з п'яти спецпризначенців висадилася на західному узбережжі окупованого Російською Федерацією (РФ) півострова. Мета висадки полягала в перевезенні озброєння та вибухівки до спеціально підготовленого місця поблизу російських військових об'єктів, які Москва могла використовувати в разі початку повномасштабної агресії проти України. Під час рейду групі Буданова довелося вступити в бій із російською спецгрупою «Вимпел». Українські бійці знищили окупантів разом з їхнім командиром, героєм двох чеченських воєн. Група Буданова покинула Крим без утрат.

Експерти вважають, що Зеленський керував кількома причинами під час призначення Буданова головою ОПУ. Одна з них — бажання остаточно припинити чутки про те, що Єрмак, як і раніше, має вплив на Банковій. Інша причина — усунення потенційного суперника на президентських виборах, як це свого часу сталося з Валерієм Залужним, якого відправили аж до Великої Британії. Адже, за даними соціологічних опитувань, Зеленський у другому турі програє і Залужному, і Буданову, якщо хтось із них балотуватимуться в президенти України. Бо якщо на посаді начальника ГУР особистий рейтинг генерала залишався стабільно високим і багато в чому поза політичною турбулентністю, то нова посада може зробити його вразливим до суспільних настроїв. Причому ще до початку виборчого процесу. «Може, саме на це робився розрахунок?» — припускає інформаційна агенція РЕК-Україна.

■ Євген Клен

Індекс Московської біржі знизився на 4,04 %, завершивши 2025 рік на рівні 2766,62 пункту. Це вже другий рік поспіль негативної динаміки в Російській Федерації (РФ): 2024-го падіння склало 6,97 %, тоді річний показник становив 2883,04 пункту. Схожий двоетапний спад востаннє спостерігався в 1997—1998 рр. під час фінансової кризи. Зараз ринок перебуває під тиском санкцій, відбувається скорочення обсягу інвестицій і нестійкість в енергетичному секторі. За даними TradingEconomics, зниження індексу протягом 2025-го показало зменшення попиту на російські активи. Експерти наголосили, що ключовими чинниками падіння стали нестача інвестицій, розрив зв'язків із міжнародними ринками та загальне погіршення економічної ситуації в країні.

➤ Гине більше, ніж рекрутують

Та Путін ці дані ігнорує. Він підписав указ про скерування 2026 року на «спеціальні збори резервістів». Їх проводитимуть для «забезпечення захисту критичних та інших важливих об'єктів». Водночас рашистам не вдається значно збільшити чисельність армії через постійні втрати, бо в грудні знищували загарбників більше, ніж рекрутували. Про це повідомив Олександр Сирський, головнокомандувач Збройних сил України (ЗСУ). «Ми бачимо зміну структури війни й підняття її на вищий технологічний рівень. Спостерігаємо за тим, що війна стала настільки технологічною, що саме дрони будь-яких типів тепер панують на полі бою, — зазначив він. — Російські загарбники створили значну кількість спеціалізованих батальйонів, полків, бригад і продовжують набувати більшої спроможності».

Автім, ЗСУ також удалося підвищити рівень Сил безпілотних систем, і це дало значний приріст утрат ворога. «Запрацювала корпусна система, війська стали керованішими, ефективнішими, а система управління — більш

Диктатор прагне війни

А на російську економіку та громадян йому начхати

спрощеною», — пояснив генерал.

Він зауважив, що це суттєво збільшило втрати ворога: «Можливо констатувати те, що декларує сам ворог: він виконав план комплектування своїх збройних сил на 100 %. За планом це була мобілізація 406 тис. осіб. Водночас його втрати становили 410 тис., навіть трохи більше».

При цьому командувач відзначив, що якщо від початку 2025-го спостерігалось щомісячне збільшення групи російських військ приблизно на 7—9 тис., то за другі пів року чисельність російських загарбників перебувала на рівні 710—711 тис. «Це свідчить про те, що навіть реалізація всіх їхніх планів не дає їм збільшити кількість війська», — відмітив він.

І додав, що в росіян є відчутні проблеми з мобілізацією. «Цьому сприяє ефективність наших військ. Останні показники свідчать про щоденні втрати в середньому по 1000—1100 осіб», — сказав Сирський. А також підтвердив інформацію, що росіяни втрачають приблизно шестеро більше військових, ніж українці. «Це різниця вбитих в усіх збройних силах», — уточнив головнокомандувач ЗСУ.

➤ Готують молодь

Відтак РФ готується до подальшої мілітаризації дітей і молоді, уже навіть не маскуючи військову підготовку під соціальні й освітні ініціативи, інформує Служба зовнішньої розвідки (СЗР) України. «Черговим кроком стало оголошення про намір додати

керування безпілотними літальними апаратами (БПЛА) до нормативів всеросійського комплексу ГПО, програми, яку формально позиціонують як систему фізичного виховання населення», — ідеться в повідомленні.

За даними розвідників, паралельно федеральна влада анонсувала розробку нової системи показників «зміцнення здоров'я та фізичного розвитку дітей», у якій окремий акцент зосередили на підготовці до військової служби. Таким чином, критерії фізичного розвитку фактично прив'язують до майбутньої придатності до армії, стираючи межу між оздоровленням і військовою мобілізацією.

Окремо російські посадовці заявили про плани розширити державне регулювання військово-спортивної підготовки дітей, порівнявши її до освітньої діяльності. «Це означає формалізацію та легітимізацію практик, орієнтованих на військово, у середовищі неповнолітніх зі залученням державних інституцій», — додали в СЗР.

Такі рішення вписуються в ширшу стратегію мілітаризації російського суспільства та системного залучення дітей до підготовки, пов'язаної з війною. Зокрема, під прикриттям «фізичного виховання» держава дедалі активніше вибудовує інфраструктуру раннього формування в дітей навичок, релевантних для бойових дій. Цей процес набуває відверто демонстративних форм на регіональному рівні.

Мілітаризацію поширили навіть на новорічні

заходи — дітей возили на бойовій техніці, дозволяли стріляти з вогнепальної зброї, а «діди морози» приїжджали до малюків на танках. «Символи війни остаточно інтегрують у дитячий простір, нормалізуючи насильство й армію як елемент повсякденного життя з наймолодшого віку», — підсумували розвідники.

➤ Бойові дії на морі

Тим часом Андрій Риженко, заступник начальника штабу Військово-морських сил ЗСУ у 2004—2020 рр., розповів, що рашистські окупанти захопили 82 % морського узбережжя України. Він зауважив, що більша частина Чорного моря нині — це «сіра зона», особливо в північно-західній його частині: «На початку війни перед РФ на морі стояло три основні завдання: висадка десанту і захоплення українських територій, блокада судноплавства у порти України та завдання ракетних ударів у глиб її території. Зараз із цих трьох завдань вони виконують, можливо, півтора».

За словами експерта, для ворога практично повністю знівельована можливість десантних операцій. Військовий роз'яснив, що десантні кораблі ворога вразливі навіть в умовах охорони іншими бойовими кораблями. «До нашого узбережжя вони фактично не дійдуть», — запевнив експерт-заступник начальника штабу.

А також констатував, що РФ утратила чимало можливостей для завдання ракетних ударів з моря. І нагадав, що під час атаки напри-

кінці 2025-го звідти було запущено щонайменше чотири ракети «Калібр», та це невелика кількість, порівнюючи з тією, яку росіяни запускали дватри роки тому.

Крім того, капітан Ірангу розповів, що росіяни провалили і своє завдання з блокування судноплавства: «Ситуація така, що супротивник перебуває в режимі так званого операційного скокування. У море виходить дуже рідко, і навіть перебування в самих пунктах базування, у т. ч. в Новоросійську, стає для нього все більш і більш небезпечним».

➤ Допомога китайців

А нещодавно виявилося, що російські БПЛА, які летять на територію України, були удосконалені китайськими фахівцями. Про це розповів Дмитро Жмайло, виконавчий директор Українського центру безпеки та співпраці. «З двома ядерними державами ми вже воюємо: Росією і Північною Кореєю. А дві ядерні держави — Іран і Китайська Народна Республіка (КНР) — допомагають РФ. Дрони Shahed, які летять по нашій території, — уже не іранські, а китайські», — підкреслив він.

Експерт указав, що Пекін відіграє для Москви таку ж стабілізуючу роль, як для Києва Захід, щоб Росія «не посипалася». Водночас, за його словами, КНР не зацікавлена в перемозі РФ, але зацікавлена в тому, аби війна тривала максимально довго, знекровлюючи саму Росію, Україну й увесь західний світ, аби на цьому тлі Китай та його геополітичні амбіції мали шанс на реалізацію.

Фахівець зазначив, що Shahed залишається ударним дроном РФ. «Однак без китайських інженерів він навіть не долітає би до території України. Так, перші Shahed мали дво-чотириканальні антени й не були стійкими до українських засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ). Тепер вони мають 16-канальні антени. Китайці їх постійно удосконалюють. Зараз можна говорити про вдосконалені двигуни, про можливість керування дистанційно, коли оператори дронів можуть ховатися на території Білорусі», — зауважив Жмайло.

Деякі з БПЛА обладнують спеціальними детекторами, які при наближенні українського авіаційного компонента детонують. «Гербери», дрони-обманки, нині укомплектовують камерами спереду та ззаду для контролю проведення масованої повітряної атаки. Й усі тепер забезпечені бойовим зарядом щонайменше 5 кг, аби виконувати супутні завдання зі знищення цивільної інфраструктури», — сказав виконавчий директор і нагадав про інтеграцію штучного інтелекту також.

Та є окремі Shahed без бойового заряду, які виходять у сектор масованої повітряної атаки, мають радіолокаційне обладнання, ретранслятори для посилення зв'язку. «І кожен тепер має антену для підсилення зв'язку, щоби бути стійкішим до засобів РЕБ. Відтак він просто кружляє колом, поки не закінчиться паливо й апарат не впаде, посилюючи сигнал для інших ударних російських дронів», — пояснив Дмитро Жмайло.

Він розповів, що на кінець 2025 року росіяни хотіли вийти на показник 190 БПЛА на добу, і це не лише Shahed, але й дрони-обманки «Гербери». «Улітку вони тримали десь приблизно 170 дронів на добу», — сказав фахівець і наголосив, що на РФ і на її дрону програму зараз працюють китайські технологи, яким цікаво тестувати всю цю зброю на такому реальному полігоні, щоби планувати свої майбутні операції.

На Shahed також установлюють інфрачервоні прожектори для засліплення українських зенітних дронів та авіації. Про це повідомив Сергій Безкрестнов, експерт із систем РЕБ і зв'язку. Крім того, українські бійці фіксують російські Shahed з онлайн-керуванням і камерами для розвідки. «Це ознака того, що вашу позицію вивчили й незабаром буде можливий удар по ній. БПЛА з сигналом може фіксувати й вивчати своїми камерами роботу зенітних дронів», — акцентував він.

А ще рашисти встановили на звичайні Shahed переносні зенітно-ракетні комплекси, які розміщують нагорі між крилами ударного дрона, створюючи, по суті, ручну протиповітряну оборону.

■ Ігор Голод

У ніч на 3 січня ц. р. Збройні сили (ЗС) США здійснили операцію «Абсолютна рішучість», що тривала дві години 20 хвилин.

➤ Форт Тіуна — не фортеця

За словами Дена Кейна, голови Об'єднаного комітету начальників штабів ЗС США, до неї були залучені армія, флот, військово-повітряні сили, морська піхота, сили спецоперацій і розвідувальні структури. У місії брали участь більш ніж 150 літальних апаратів, у т. ч. винищувачі F-18, F-22, F-35, бомбардувальники B-1, гвинтокрили Seahawk і Chinook, а також дрони з авіаносця Gerald R. Ford та інших кораблів.

Військовий аналітик Том Купер роз'яснив: «Іхнім завданням було достатньою мірою придушити венесуельську протиповітряну оборону, щоб гелікоптери 160-го полку спеціальних операцій, які перевозили бійців його елітного підрозділу Delta Force та агентів ФБР, змогли дістатися до військового комплексу Форт Тіуна в Каракасі».

Там сподівалися сховатися від американців венесуельський диктатор Ніколас Мадуро та його дружина Сілія Флорес. Проте на території форту приземлилися американські гелікоптери CH-47, які висадили оперативників Delta. Мадуро і Флорес заарештували й доправили на десантний корабель.

Міністерство оборони США заповнило, що в ході операції отримали легкі вогнепальні й осколкові поранення семеро американців. The Washington Post повідомила, що під час викрадення Мадуро загинуло близько 75 осіб. А Діосдадо Кабельо, міністр внутрішніх справ Венесуели, заявив, що внаслідок операції США загинуло 100 осіб. Венесуельське командування опублікувало перелік із 23 убитих військових, у т. ч. п'ятьох адміралів. Уряд Куби оприлюднив перелік із 32 її громадян, залучених до охорони Мадуро. Серед них троє офіцерів Міністерства внутрішніх справ Куби.

Мадуро та його дружина на висуненні звинувачення в суді Мангеттена 5 січня ц. р.

«Абсолютна рішучість» Трампа

➤ Режим залишився

«Операція завершилася відносно обмеженими результатами: США, вочевидь, не прагнули великої війни чи швидкої зміни режиму, а Трамп мав на меті викрадення Мадуро як перешкоди для укладення тієї чи іншої угоди з його наступниками», — дійшов висновку Купер.

Не виключено, що потенційні наступники Мадуро погодилися на угоду зі США ще до його викрадення. Аркадій Бабченко, російський військовий кореспондент, який переховувався від переслідування Російської Федерації (РФ) спершу в Україні, а тепер — десь у Європі, зауважив: «Американці залетіли на гелікоптерах CH-47 Chinook, які чути за кілометр. І по них не пролунало жодного пострілу. Мадуро здали всі. Усе його оточення, усе ближнє коло, усі генерали». «З огляду на те, як усе відбулося, майже безкровно, не виключаю, що були таємні домовленості з частиною представників режиму Мадуро, готових співпрацювати зі США», — погодився український політолог Володимир Фесенко. А The New York Times з'ясувала: «Ключову роль у вистеженні Мадуро відіграло джерело ЦРУ безпосередньо всередині уряду Венесуели, яке надавало точні дані про місцеперебування диктатора». «Таким чином, тією чи іншою мірою режим Мадуро залишився», — констатував Олег Шамшур, експосол України у Вашингтоні.

3 січня Трамп спершу оголосив, що Сполучені Штати керуватимуть Венесуелою доти, доки не забезпечать у ній «юридично правиль-

ну зміну влади». Однак того ж дня додав, що США готові залучити до управління «обезголовленою» країною Дельсі Родрігес, її віцепрезидента.

➤ Більших не чіпали

5 січня в Нью-Йорку відбулося перше засідання суду над Ніколасом Мадуро. Під час напруженого 40-хвилинного судового засідання Мадуро та його дружина не визнали себе винними за обвинуваченнями, пов'язаними з наркотиками та зброєю. Мадуро заявив, що вважає себе чинним президентом Венесуели та військовополоненим, а його захопили у власному будинку в Каракасі. Наступне судове засідання у справі призначили на 17 березня ц. р. 63-річного Мадуро та його дружину після слухання перевели до в'язниці в Нью-Йорку.

Майкл Волц, представник Сполучених Штатів при Організації Об'єднаних Націй, пояснює затримання Мадуро та його дружини так: «Це була операція із забезпечення порядку для реалізації обвинувального акта». У ньому Мадуро звинувачують у «наркотероризмі — змові з кolumбійською терористичною організацією FARC із метою наводнити територію США кокаїном для підриву здоров'я нації; контрабанді наркотиків — організації постачання сотень тонн наркотиків через Венесуелу до США; використанні великокаліберної зброї та вибухових пристроїв для сприяння наркотрафіку; відмиванні грошей — приховуванні мільярдів

доларів, отриманих від злочинної діяльності, через міжнародні фінансові системи».

Тим часом у Венесуелі оголосили загальну мобілізацію та запровадили надзвичайні заходи на тлі загострення внутрішньої ситуації. 5 січня віцепрезидент країни заявила, що запросила американський уряд спільно підготувати порядок денний співпраці між двома державами. Трампу цього було досить, аби сказати, що у Венесуелі найближчим часом не буде виборів. У CNN відзначили: «Податлива Венесуела краща для ринків вуглеводів США, ніж інші. Але найголовніше — туди можуть повернутися мільйони венесуельців, які нині шукають притулку в Сполучених Штатах».

➤ Причин багато

Своєю чергою український військовий експерт Ігор Романенко пов'язав операцію у Венесуелі ще й з потребою Трампа перемкнути увагу американців і посилити свої позиції. «У США накопичився негатив через скандали, а рейтинги президента просіли. У такій ситуації зовнішній силовий крок часто стає швидким способом змінити порядок денний. Це старий прийом президентів: мала, але переможна війна десь поруч», — відмітив він.

А український політичний оглядач Віталій Портников висловив здивування: «Трамп каже, що США наміряються керувати Венесуелою до того часу, поки не зможуть провести безпечний, належний розсудливий перехід влади. Але яким чином США мають керувати Венесуелою? Адже їхня

операція закінчилися винятково тим, що звідти вивезли Мадуро».

«Критики порівнюють теперішні події з початком війни в Іраку 2003 року, попереджаючи про можливий хаос. Попри те, що Мадуро перебуває під вартою, генерали, які підтримували його режим, нікуди не зникли. Існує висока ймовірність опору з боку ELN або озброєних загонів «колективос», — застерегла NYT.

Тож не дивно, що, за результатами опитування, проведеного агенцією Reuters та компанією Ipsos, 72 % американців заявили, що стурбовані надмірним втручанням США у справу Венесуели. Зокрема, такі побоювання висловили 90 % демократів, 74 % незалежних і неафілійованих виборців і 54 % республіканців.

Та Керолайн Левітт, прессекретар Білого дому, повідомила про позитив: уряд Сполучених Штатів уже розпочав продаж венесуельської сирої нафти на світовому ринку на власну користь, залучивши провідних світових торговців сировиною та ключові банки для виконання і надання фінансової підтримки для продажу цієї сирої нафти й нафтопродуктів.

➤ Ляпаси Путіну

Однак Дональд Трамп вирішив не зупинятися на досягнутому. Вже 6 січня американські військові за порушення санкцій США захопили російський нафтовий танкер Bella 1. Його супроводжував підводний човен РФ, але захистити не зміг. Водночас Берегова охорона США в Карибському морі затримала ще один танкер, «Софія», що йшов без прапора, але перебуває під санкціями Сполучених Штатів. Обидва пов'язують із так званім тівовим флотом РФ. Важливо також, що в операції із затримання танкера Bella 1 брали участь військові Великої Британії. Третім танкером «тівоного флоту», який захопили американці, став Olina.

Чи означає це зміну ставлення американського лідера до кремлівського диктатора? Фіона Гілл, експертка Трампа, поінформувала, що 2019 року росіяни пропонували обміняти їхню підтримку Мадуро на свободу дій Кремля в

Україні. Тепер цей обмін став неактуальним.

Андрій Сибіга, міністр закордонних справ України, привітав захоплення США нафтового танкера, що йшов під російським прапором у Північній Атлантиці: «Це підкреслює рішуче лідерство Сполучених Штатів та президента Трампа. Ми вітаємо такий підхід до взаємодії з РФ: діяти, а не боятися». Він додав, що такий рішучий підхід є актуальним для мирного процесу та наближення міцного миру в Україні.

А Володимир Зеленський запропонував: «США могли б провести військову операцію із захоплення Рамзана Кадирова, глави Чечні, щоб чинити тиск на Путіна для припинення війни». За його словами, у США є інструменти для реального тиску на РФ і вони знають, якими користуватися, однак для цього Україна повинна бути в пріоритеті у Вашингтоні. «Наразі представники президента США ведуть перемовини з Кремлем, а той «крутить носом», — констатував президент України.

Москва, природно, засудила удари американської армії по військових об'єктах у Каракасі й захоплення президента Мадуро. А вже це позбавило її важливого союзника в Латинській Америці та поставило хрест на мрії Путіна про поділ світу за участю РФ. Кремль не зміг допомогти Мадуро, як раніше не зміг допомогти сирійському диктатору Асаду, а тепер лише спостерігає, як хитається режим аятол в Ірані. Тож підтримка Москви стає токсичною.

А тут ще й сенатор Ліндсі Грем повідомив, що Дональд Трамп дав «зелене світло» двопартійному законопроекту про посилення санкцій проти РФ: «Це дуже своєчасне рішення, оскільки Україна йде на поступки заради миру, а Путін лише базикає, продовжуючи вбивати невинних людей». Політик додав, що законопроект дасть президентові США можливість карати країни, які продовжують купувати дешеву російську нафту, що живить воєнну машину Путіна. Також документ слугуватиме важелем впливу на такі країни, як Китай, Індія та Бразилія, щоби спонукати їх припинити закупівлі російської нафти.

■ ПЕТРО ЙОСИП

В Ірані спалахнули масові заворушення. Усе почалося через рекордний обвал валюти, теперішній курс якої — 1,4—1,45 млн ріалів за 1 USD. На цьому тлі ціни на продукти харчування злетіли на 60—70 %. Тож до протестів проти політичної влади долучилися мільйони іранців. Демонстрації в низці провінцій переросли в запеклі сутички.

Загинуло 648 людей, кілька десятків постраждало. «Зіткнення між протестувальниками та силами безпеки знаменують собою значну ескалацію заворушень, які поширилися по всій країні з того часу, як власники магазинів почали протестувати проти дій уряду щодо різкого падіння валюти та швидкого зростання цін», — повідомила Reuters.

Одними з перших відкрито виступили торговці з тегеранського Великого базару. На знак протесту проти щоденних стрибків курсу ріала вони замкнули свої крамниці та вийшли на вулиці, вимагаючи, щоби влада втрутилася і стабілізувала ринки. Незабаром до демонстрацій приєдналися представники інших сегментів суспільства. На вулиці різних міст країни вийшли студенти, дрібні підприємці, представники інших верств населення. Економічні лозунги швидко перетворилися на політичні — аж до вимоги взагалі скасувати Ісламську Республіку.

Протестувальники взяли під контроль два міста в провінції Ілам, що межує з Іраком. Про це оголосив Алі Сафаві, член комісії із закордонних справ Національної ради опору Ірану. Він уточнив, що йдеться про

Протести в Тегерані

Режим в Ірані на порозі краху

Абданан і Малекшахі. А Мар'ям Раджаві, президент Національної ради з прав людини Ірану, висловила вдячність протестувальникам за те, що вони змусили силовиків режиму відступити. Проте іранська інформаційна агенція Tasnim указала, що протестна акція буцімто швидко завершилася після втручання сил безпеки, які застосували сльозогінний газ. Після цього протестувальники начебто розбіглися навколишніми провулками, а контроль над центральними вулицями перейшов до силовиків.

Після посилення військової допомоги Російській Федерації (РФ) у її війні проти України іранська економіка опинилася в край скрутному становищі. Надій на зростання тепер майже немає. Інфляція за рік, за офіційними даними, досягла 42 %, при цьому їжа здорожчала більш ніж на 70 %, а деякі найосновніші товари — більш як на 110 %. Головну роль у цьому

відіграли санкції, які запровадили проти Ірану іноземні держави на чолі зі США, але справа не лише в них.

Гучні корупційні справи в іранських судах, за якими проходять високопоставлені чиновники і їхні родичі, зміцнили впевненість багатьох простих іранців у тому, що частина панівної еліти наживається на санкціях, що ці люди, забезпечивши собі особливі права, контролюючи імпорту і експорту, виводять кошти від продажу нафти за кордон і заробляють на відмиванні грошей. Навіть іранські державні службовці заявили, що так звані спекулянти на санкціях винні в теперішньому важкому становищі в країні дужче, ніж самі санкції.

Попередні заворушення порівнянного масштабу відбулися в Ірані майже чотири роки тому, після смерті Махси Аміні — дівчини, затриманої поліцією моралі. Тоді Іран охопила найбільша хвиля протестів із часів Ісламської

революції 1979 року, але ті протести влада зуміла придушити силою.

Теперішні протести миттєво перекинулися з Тегерана на інші міста, хоча масштабу та напруги демонстрацій 2022-го вони ще не досягли. Проте багато оглядачів усе ж вважають, що ця криза може спричинити серйозніші наслідки, ніж заворушення 2022 року. Влада Ірану має клопотати одночасно з протестами всередині країни й різкою зміною ситуації в регіоні. Тож, за загальною думкою, зараз режим слабкий як ніколи.

12-денна війна з Ізраїлем улітку 2025-го завдала серйозної шкоди іранській ядерній інфраструктурі, а також деяким іншим промисловим об'єктам і суттєво підірвала військовице Тегерана. Позиції Ірану як регіональної держави теж суттєво підірвані. Повалення Башара Асада в Сирії позбавило Тегеран ключового союзника. Інший союзник, ліванська терористична

організація «Хезболла», унаслідок ізраїльських ударів втратила значну частину вищого керівництва. А дії США проти Венесуели й захоплення Ніколаса Мадуро та його дружини дуже погіршують Ірану простір для маневру. У нього стало менше союзників у регіональних конфліктах і менше каналів для операцій із нафтою і прибутками від неї в далекому закордонні.

Разом з РФ Іран дуже активно брав участь у роботі нафтової галузі Венесуели, а також покладався на складні фінансові схеми, пов'язані, як кажуть експерти, із китайським ринком. Руйнування цих зв'язків ще дужче послабило Іран економічно в час, коли всередині країни зростає тиск на владу.

Понад 30 років Тегеран ретельно вибудовував мережу союзників у регіоні, механізми обходу санкцій, розвивав ядерну програму — і все це за відносно короткий час виявилось знищеним або суттєво підірваним. А тепер, коли в Білому домі сидить Дональд Трамп, а в Ізраїлі при владі залишається Біньямін Нетаньягу, ясних дипломатичних чи стратегічних шляхів і способів вийти з цієї кризи, не заплативши високу ціну, для Ірану немає. Американський лідер уже пригрозив Ірану відповіддю на вбивства протестувальників. «Якщо Іран стрілятиме й жорстко вбиватиме мирних протестувальників, як це завжди буває, Сполучені Штати придуть їм на допомогу. Ми готові до дії», — запевнив він.

Іранська влада спробувала врятувати ситуацію, оголосивши про запуск програми фінансової підтримки населення. Майже всім громадянам пообіцяли щомісячні виплати в еквіваленті близько 6

USD, аби знизити соціальну напругу. Держава пообіцяла переказати приблизно 80 млн жителям ваучери на 10 млн іранських ріалів, що відповідає середній денній зарплаті робітника в Ірані.

Масуд Пезешкян, президент країни, запевнив, що уряд компенсуватиме будь-яке можливе зростання цін, аби зберегти купівельну спроможність домашніх господарств, і визнав, що суспільство неможливо заспокоїти силою або неналежними методами. За оцінками експертів, це одна з наймасштабніших програм прямого розподілу коштів в історії Ісламської Республіки, запроваджена в умовах жорстких міжнародних санкцій і скорочення нафтових прибутків.

Водночас Аятола Алі Хаменеї, верховний лідер Ірану, якому небагом виповниться 87 літ, опинився, можливо, у найхиткішому становищі за всі роки перебування при владі. Він і його найближче оточення тривалий час посягнували іранцям, що великі витрати на союзників у регіоні та ядерну програму потрібні для безпеки громадян і технологічного розвитку країни. Зараз цей аргумент стає все менш переконливим. Внутрішній і зовнішній тиск на владу Ірану зростає, а від миру та стабільності всередині країни Іран, здається, тепер далеко як ніколи. The Times із посиланням на звіт британської розвідки написала, що аятола Хаменеї наживає п'ятами до Москви, якщо його режим упаде. Він планує чкурнути з Тегерана разом зі своїми помічниками та членами родини, якщо його сили безпеки не зможуть зупинити зростаючі демонстрації або покинуть його бік на тлі заворушень.

■ Ілля Ведмеденко

Сі Цзіньпін, глава Китайської Народної Республіки (КНР), назвав 2025 рік «надзвичайним» і заявив, що економіка країни досягнула цільового показника зростання. Проте аналітики Bloomberg мають сумніви щодо того, чи справді минулий рік був таким уже добрим для

Примарне зростання економіки КНР

Піднебесної. «Економіка Китаю просувається вперед під тиском, орієнтуючись на інновації та якість, демонструючи високу стійкість і життєдатність. Очікується, що темпи зростання досягнуть близько 5 %, що й надалі дозволить Китаю посідати одне з провідних місць серед найбільших економік світу», — запевнив Сі.

На думку експертів, китайська економіка 2025-го й справді показала непогані результати. Стрімке зростання експорту дозволило підтримувати економічне зростання без додаткових масштабних стимулів. Водночас інвестиції стали на шлях першого річного скорочення з 1998 року, а темпи зростання роздрібних

продажів — найгірші поза періодом пандемії коронавірусу. При цьому ціни на нове житло в листопаді 2025-го знизилися ще відчутніше через кризу на ринку нерухомості.

Раніше Цзіньпін давав зрозуміти, що допускає повільніше зростання в окремих регіонах, а нещодавно навіть заявив, що Пекіну вар-

то жорстко боротися з «безрозсудними» проєктами, підкреслюючи свою зосередженість на якості, а не на темпах економічного зростання.

Відтак західні фахівці дійшли висновку, що економіка КНР уповільнюється, а скорочення виробничої активності спостерігають уже восьмий місяць поспіль. Експерти фіксують зниження активності у сфері

будівництва та послуг — ці галузі продемонстрували негативну динаміку вперше за кілька літ. Крім того, китайське промислове виробництво та роздрібні продажі зростають відносно низькими темпами, оскільки керівництво країни бореться із загрозою дефляції. Також виникли побоювання щодо перевищення в промисловості.

■ Аскольд Єрьомін

Облаштуючи новий логістичний центр на румунській території, НАТО подвоює свої потужності з транзиту військової допомоги. А безперервність потоку зброї для України за часів адміністрації президента Трампа забезпечує механізм Prioritised Ukraine Requirements List (PURL) «оплачено європейцями, доправлено американцями». Архітектура військової підтримки України зазнає значного розширення своєї інфраструктури на східному фланзі. Майк Келлер, заступник командувача NATO Security Assistance and Training for Ukraine (NSATU), підтвердив, що починаючи зі січня ц. р. в Румунії запрацював другий великий центр координації і транзиту військової техніки, який функціонує в тандемі з таким же хабом у польському Ряшеві. Створення цього нового пункту спрямоване не лише на забезпечення резервного потоку, а й на зміцнення логістичної стійкості всього східного флангу.

За словами генерала Келлера, упродовж 2025 року місія уже відправила приблизно 220 тис. т військової допомоги. Виконати цю роботу допомогли 9 тис. вантажівок, 1,8 тис. залізничних вагонів і більш ніж 500 стратегічних авіапереvezень.

«Оплачено європейцями, доправлено американцями»

Попри риторику Вашингтона щодо припинення прямих грошових виплат Україні, потік зброї до Києва не зазнав жодної операційної «павзи». Перехід до ініціативи PURL змінив фінансову відповідальність, не знижуючи темпів постачань. Згідно з цим механізмом, європейські держави закуповують озброєння, призначене для України, безпосередньо з американських запасів і виробничих ліній. «Сполучені Штати не чекають остаточного платежу, перш ніж розпочати постачання», — пояснив заступник командувача NSATU. — Щойно оголошують про новий пакет у рамках PURL, розпочинається доправлення матеріалів». Цей прагматичний підхід дозволяє Пентагону підтримувати промислове виробництво на повній потужності, поки європейські союзники беруть на себе

фінансовий тягар, підтверджуючи стратегію Дональда Трампа щодо трансформації військової допомоги Україні — з федеральних витрат на американську експортну угоду.

Досі база Ряшів-Ясенка в Польщі була головною артерією, завдяки якій Україна трималась у боротьбі. Однак залежність від однієї основної точки входу створювала стратегічні ризики та вразливості. Активація центру в Румунії забезпечує НАТО стабільний південний маршрут, необхідний для постачання фронту на Донбасі й у прибережних регіонах. Новий хаб у Румунії переходить під пряме командування НАТО, інтегруючись у систему кореляції оперативних потреб (артилерія, протиповітряна оборона, радіоелектронна боротьба) із тим, що є в донорів.

Логістичне розширення відбувається в той час, коли потреби України змістилися в бік можливостей deep strike і систем озброєння, призначених для ураження російської військової інфраструктури далеко за лінією зіткнення.

Сигнал стабільності підкріплений законом про національний оборонний бюджет США на 2026 фінансовий рік. Цей документ передбачає надання 800 млн USD на ініціативу сприяння безпеці України (USAI), забезпечуючи виплати американським оборонним компаніям упродовж наступних двох років. Хоча генерал Келлер і визнає, що «ніколи не буває достатньо», теперішній обсяг транзиту розрахований на забезпечення витривалості українських сил під час тривалого російського наступу.

■ Василь Нетудихата

Торік у Казахстані відкрили понад 700 кримінальних проваджень проти громадян, які погодились воювати проти України на боці російських окупаційних сил. Під час розгляду таких справ суди не зважають на те, у складі яких саме формувань воювали обвинувачені. Однакова кримінальна відповідальність лягає як на колишніх бойовиків приватної військової компанії «Вагнер», так і на тих, хто укладав контракти з Міністерством оборони Російської Федерації (РФ). За кримінальним законодавством Казахстану, всі вони вважаються особами, які реалізува-

Кримінальні справи проти найманців

ли злочинний ухил, беручи участь у збройній агресії за кордоном.

За підрахунками російської служби Бі-бі-сі, увійни проти України загинуло близько 200 громадян або уродженців Казахстану. Журналісти зазначили, що раніше казахстанська влада зазвичай обмежувалася попереджувальними заявами про кримінальну відповідальність за участь у закордонних бойових діях і щороку порушувала лише кілька десятків таких справ. Однак ситуація докорінно змінилася після оприлюднення персональних даних імовірних найманців.

У квітні та липні 2025-го український державний проєкт «Хо-

чу жити» опублікував списки з більш ніж 1,2 тис. громадян Казахстану, які воюють або воювали проти України на боці РФ. Офіційна реакція Астани на ці публікації була стриманою. Після першого списку Ігор Лепеха, заступник міністра внутрішніх справ Казахстану, заявив, що достовірність оприлюднених даних не підтверджена, і запропонував надсилати офіційні запити. Через місяць аналогічну позицію озвучили і в Міністерстві закордонних справ цієї країни.

Кримінальний кодекс Республіки Казахстан передбачає дві основні статті, за якими притягають до відповідальності за участь у війнах

за кордоном. Ст. 172 — участь у збройних конфліктах або воєнних діях на території іноземної держави — вважається менш тяжкою і передбачає до дев'яти років позбавлення волі. Набагато суворішою є ст. 170 — найманство. За її третьою частиною, якщо доведена причетність до вбивств, суд може призначити покарання аж до довічного ув'язнення. Крім того, у таких випадках застосовують конфіскацію майна. Торік показники досягли максимуму за весь період повномасштабної війни: було зареєстровано 709 справ за статтею про участь у збройних конфліктах і ще 28 — за статтею про найманство.

Олегу Ніврянському присвячується

Три роки пекучого болю. У передно-ворічну ніч, коли інші очікували свята, наша згорьована сім'я чекала найріднішого захисника, на жаль, на щиті. Порожній будинок без тебе, Олежико. Волає і плаче душа — моя, мамина, дружини і дітей. Згадую жодну мить нашого безтурботного дитинства. Ми народилися в прекрасній сім'ї Анатолія та Надії Ніврянських, купалися в любові та добрі.

Пригадуєш, як нашою подвір'ї лунала гучна музика, чути було аж на толоку; як тобі було цікаво розбирати і збирати техніку, як випівав печиво, таке смачне, що не кожній газдині вдасться? А наша мама ще жартувала: «Алко, то тобі треба вчитися пекти, бери приклад із брата». Тобі все вдава-

лося! Ти мав золоті руки! Чи пам'ятаєш, як я бігла за тобою, коли ми йшли до школи, бо хотіла, щоб мої кроки були дорослі та замашисті, як і твої? А коли ти одружився, як я ревнувала. Якими друзями ми були! У пам'яті щодня зринають якісь приємні моменти, бо в нас їх було дуже багато. У мене був брат, усміхнений, завжди привітний, сильний і турботливий.

Під час Другої світової війни загинув у боротьбі за свободу наш прадід Сава Мельничук, а також дядько Іван Ніврянський; із тієї війни повернулися наші рідні: дідусь Парфирій Тодорчук, який до кінця свого життя страждав від наслідків контузії (три дні пролежав в окопі, який накрило землею, дивом залишився живим); дядько Іван Мельничук, який прожив недовго, бо втратив у боях здоров'я. Був учасником бойових дій у радянсько-японській війні наш дядько Михайло Ніврянський.

І вже твоїм ім'ям, Олежико, поповнився Небесний Пантеон Героїв. Ти наша гордість і наш навіки невимовний сум. У скорботі схилив-

мо голови перед тобою: наша ніжна й водночас мужня матуся Надія, твоя чарівна дружина Марія, милі, розумні твої діти Ілона та Станіслав, я, твоя сестра, кумнат Володимир, небога Анна й уся нескорена Україна. Спочивай із Богом, легких тобі хмаринок, янголе-брате, славетний наш воїне.

Олег Анатолійович Ніврянський народився 12 серпня 1973 року в мальовничому с. Шилівці. Навчався в Шиловецькій середній школі; в 1991—1993 рр. відбув військову службу. 15 грудня 2022-го вступив до лав Збройних сил України. До останнього подиху мужньо відбивав атаки ворога, 30 грудня 2022 року загинув від поранень, отриманих унаслідок мінометного обстрілу. Посмертно нагороджений орденом «За мужність» III ступеня. У день похорону було дуже сонячно, наче небо раділо, що до Бога летить світла душа.

Алла Тодоріко-Ніврянська

Іще важчі втрати, ніж в Україні

■ BUSINESS INSIDER

У разі виникнення війни з РФ країни НАТО зазнають важчих утрат, ніж Україна. Про це розповів полковник Валерій Вишневський, старший представник України у Спільному аналітичному навчальному центрі НАТО—Україна (JATEC) у коментарі Business Insider. Він зазначив, що на фронті в Україні домінуючою силою є дрони. Через величезну кількість БпЛА надання медичної допомоги пораненим солдатам протягом критичних перших 60 хвилин після поранення стало майже неможливим.

Небо над полем бою в Україні заповнене дронами всіх типів, що виконують як розвідувальні, так і ударні місії. Через це українським військам часто доводиться чекати несприятливих погодних умов і поганої видимості, щоб евакуювати постраждалих. Експерт вважає, що НАТО в імовірному воєнному конфлікті з РФ матиме ті самі проблеми евакуації поранених, які має Україна. Він каже, що така війна, найімовірніше, буде значно більш руйнівною, через що Альянс зазнає важчих утрат, ніж Україна.

Видання підкреслює, що все більше західних лідерів починають усвідомлювати, що війна в Україні в майбутньому може поширитися глибше у Європу. «Москва може бути готова застосувати військову силу

проти НАТО протягом п'яти років», — прогнозував Марк Рютте, генеральний секретар НАТО.

НАТО дедалі притомніше оцінює загрозу, яку становлять БпЛА для евакуації поранених солдатів в умовах війни. Альянс уже готується до вирішення цієї проблеми й працює над пошуком рішень у медичній та оборонній галузях.

У виданні поділилися, що компанії з 20 країн подали 175 заявок на участь в «Інноваційному конкурсі», організованому Командуванням НАТО з трансформації і JATEC. Десятеро фіналістів представили свої ідеї, серед яких були портативна система для лікування ниркової недостатності, імпровізовані носі для евакуації на пересіченій місцевості, безпечний портал зв'язку для медиків, балістичні пластини для тимчасових укриттів тощо.

Ніл Ай Маунг, керівник медичного відділу НАТО з трансформації, у розмові з журналістами відзначив, що Альянс не має наміру обирати єдине рішення для евакуації поранених солдатів на полі бою і надання їм медичної допомоги. Усі функціонуватимуть разом.

Полковник розказав журналістам, що представники НАТО наразі вивчають, як перебудувати медичну систему Альянсу, щоб вона відповідала вимогам великомасштабної війни. За його словами, щоб знайти рішення, країни НАТО звертаються до досвіду України.

Холодний вітер пролетів

■ NEW YORK TIMES

Торіку Сполучених Штатах тривала запекла внутрішня боротьба навколо політики щодо України, що розгорталася між Білим домом, Пентагоном і спецслужбами на тлі спроб Дональда Трампа досягти мирної угоди з Російською Федерацією (РФ), пише The New York Times.

Поки президент США декларував прагнення до миру, а Путін — до воєнної перемоги, частина його адміністрації фактично гальмувала або обмежувала військову підтримку України. Водночас команда Джо Байдена за-

лишила Києву значні фінансові та збройні резерви, аби країна могла протриматися в умовах невизначеного майбутнього.

Ключовими опонентами подальшої допомоги Україні стали віцепрезидент Джей Ді Венс (на фото) та призначені ним посадовці в Пентагоні. Вони вважали, що Сполучені Штати не можуть витратити обмежені військові ресурси на Україну й повинні зосередитися на протидії головній глобальній загрозі — Китаю.

Один із вищих американських офіцерів охарактеризував атмосферу в Пентагоні як фактично антиукраїнську політику: «Холодний вітер пролетів

Пентагоном... Знову і знову Піт Герсет і його радники підривали, відтісняли або змушували замовкнути генералів передової та посадовців, які симпатизували Україні».

На цьому тлі Трамп надав Герсету широкі повноваження в питаннях військової допомоги Києву. Деякі рішення, зокрема щодо постачання 18 тис. артилерійських снарядів, скасовувалися лише після негативної реакції медіа та втручання коментаторів Fox News, які підтримували Україну.

Разом із жорсткою риторикою щодо Володимира Зеленського Трамп унікав і реального тиску на РФ. Хоча після нових бомбарду-

вань українських міст публічно розмірковував про санкції проти російських банків або енергетики, протягом місяців таких рішень не ухвалювали.

Водночас, за даними розслідування газети, ЦРУ й американські військові з дозволу Трампа таємно посилювали українську кампанію ударів безпілотними літальними апаратами (БпЛА) по російських нафтових об'єктах і танкерах, щоби послабити воєнну машину Кремля.

Переломний момент настав 11 березня під час зустрічі в Джидді (Саудівська Аравія). Державний секретар Марко Рубіо запропонував українській делегації визначити мінімальні умови для виживання держави. Тодішній міністр оборони України Рустем Умеров, отримавши карту, окреслив лінію фронту, Запорізьку атомну електростанцію та Кінбурнську косу, наголосивши на їхньому стратегічному значенні.

За словами американських чиновників, саме тоді вперше пролунала готовність Києва піти на територіальні поступки. Один з американських посадовців зазначив: «Уперше Зеленський через своїх представників дав зрозуміти, що заради миру готовий відмовитися від близько 20 % території». Після цього, за інформацією радників Трампа, Україна опинилася в зоні відповідальності — момент, який у Вашингтоні розцінили як початок нового етапу перемовин.

■ FINANCIAL TIMES

Попри зростання оптимізму на фінансових ринках, можливе мирне врегулювання війни в Україні не гарантує Європі економічного прориву. Навпаки, інвестори ризикують наштовхнутися на нову хвилю геополітичної та політичної турбулентності, зазначає Financial Times.

У 2025 рік інвестори увійшли в похмурому настрої щодо перспектив європейської економіки. Більшість фондів недооцінювала європейські акції та не очікувала, що вони покажуть кращу динаміку.

Інвесторам варто готуватися до нестабільності

Прогноз справдився лише частково. Індекс Eurostoxx 600 зріс на 15,5 %, лише трохи відставши від S&P 500, який зріс на 17,5 %. Але для інвесторів у евроослаблення американського долара фактично знівельовало прибутки від вкладень у США.

2026-го настрій кардинально змінився. Останнє опитування європейських керуючих фондами, проведене Bank of America, засвідчило, що 78 % очікують потужнішого економічного зростання у Європі, що стало найвищим показником зі середини 2021 року. Рекордні 92 % прогнозують зростання

європейських акцій. Рівень готівки серед європейських керуючих фондами впав до мінімуму за 12 років — 2,8 %.

Цей оптимізм здебільшого підживлюється очікуваннями щодо сильнішого глобального зростання, якому сприяли фіскальні стимули Німеччини. Однак цей фактор уже значною мірою врахували. Теоретично головною надією на новий імпульс зростання залишається швидке завершення війни між Україною та РФ. Проте, як застерігає видання, інвесторам не варто розраховувати на відсутні економічні дивіденди.

Найбільш очевидним впливом стало б зниження цін на енергоносії. У новій Стратегії національної безпеки США стверджується, що повернення «стратегічної стабільності» з Росією — важливий елемент для відновлення європейської економіки. Мається на увазі, що мирна угода приведе до швидкого зняття санкцій і відновлення імпорту російської нафти та газу до Європи.

Водночас це суперечить попереднім вимогам Вашингтона до Європейського Союзу (ЄС) відмовлятися від російських енергоресурсів і закуповувати

значні обсяги американського скрапленого природного газу. Імовірно, Європа не поспішатиме повертатися до залежності від російського газу й імпорту зростатиме повільно. Поліпшення споживчих настроїв і часткове відновлення торгівлі завдяки витратам на відбудову можуть підтримати економіку, але цей ефект нівелюватиметься зниженням внутрішнього споживання через повернення українських біженців додому.

За оцінками Goldman Sachs, навіть всеосяжна мирна угода додасть економіці еврозони лише 0,5 % зростання,

а крихке перемир'я — близько 0,2 %. Натомість реальний вплив на довготривале зростання могли б мати структурні реформи, рекомендовані ще 2024 року колишніми прем'єр-міністрами Італії Маріо Драгі та Енріко Леттою. Проте, за підрахунками аналітиків, реалізували лише 11 % цих рекомендацій.

Розбіжності між європейськими урядами щодо фінансової допомоги у вигляді репараційного кредиту України вже зараз сигналізують про майбутні конфлікти. Мирна угода в Україні змусить європейців зіткнутися з новими викликами, зокрема щодо членства України в ЄС.

■ ПЕТРО ЙОСИП

Сполучені Штати оголосили Західну півкулю винятковою зоною своїх інтересів. «Президент не дозволить, аби нашій безпеці загрожували», — заявили в Державному департаменті. Трамп пояснив дії у Венесуелі доктриною Монро, згідно з якою Америка має протидіяти будь-яким колонізаторським впливам інших країн у Західній півкулі. Тепер експерти гадають, яка з країн може наступною потрапити під гарячу руку господаря Овального кабінету після Венесуели.

➤ Гренландія

Щойно американський лідер завершив брифінг про спецоперацію в Каракасі, як Кеті Міллер, дружина радника президента США з внутрішньої безпеки Стівена Міллера, опублікувала в соціальній мережі мапу Гренландії в кольорах американського прапора.

А сам Трамп зауважив, що спецоперація проти Венесуели може бути не останньою, і додав: Гренландія потрібна для оборони. «Сполучені Штати не мають права анексувати жодну з країн у складі Данії, — відзначила Метте Фредеріксен, прем'єр-міністр королівства. — Припиніть погрози на адресу історично близького союзника». «Це не просто неправильно, це неповага», — відмітив Енс-Фредерік Нільсен, її гренландський колега.

Стівен Міллер на томість зазначив, що Гренландія має увійти до складу США як частина американської системи безпеки. І цілком імовірний сценарій для цієї умови — воєнне захоплення острова. «Ніхто не стане воювати (зі Сполученими Штатами) через майбутнє Гренландії, — розмірковував він. — На чому ґрунтуються їхні територіальні претензії, їхнє твердження, що Гренландія є колонією Данії? Для того щоби (США) могли організувати безпеку Арктичного регіону, захистити інтереси НАТО, очевидно, що Гренландія має бути частиною Сполучених Штатів».

У відповідь Метте Фредеріксен сказала, що якщо США спробу-

Густаво Петро

Наступному приготуватися

ють захопити Гренландію, особливо воєнним шляхом, то це фактично поставить хрест на НАТО як на військовому альянсі: «Уважаю, що варто серйозно ставитися до американського президента. Але я чітко поясню, що якщо США вирішать атакувати збройним шляхом іншу країну НАТО, то тоді обвалиться вся безпека, що була встановлена з кінця Другої світової війни».

Експерти, яких опитало Politico, припускають, що Вашингтон може спробувати скористатися політично вигідним моментом найближчими місяцями. Це може статися напередодні проміжних виборів у США та 250-річчя американської незалежності, яке відзначатимуть 4 липня. А Муджтаба Рахман, керівник європейського напрямку Eurasia Group, зауважив, що Сполучені Штати можуть застосувати широкий арсенал інструментів — від тиску до спроб впливу на місцеві еліти.

➤ Колумбія

Згодом глава Білого дому визначив іншу ціль. «Колумбією керує хворий чоловік, який любить виробляти кокаїн і продавати його США», — стверджував він. У відповідь Густаво Петро, президент Колумбії, закликав країни континенту об'єднатися проти агресії США та наказав стягнути війська до венесуельських кордонів. Він запевнив, що готовий знову взяти до рук зброю для захисту своєї країни. І додав, що влада вже взяла під контроль один із ключових центрів наркобізнесу. А також висловив сподівання, що

народ Колумбії стане на захист президента, і попередив, що затримання національного лідера може «випустити народного ягуара».

Президент нагадав, що замолоду був членом ліворадикальної організації. «Хоча я і не був солдатом, знаю про війну й таємні операції. Я поклявся ніколи не торкатися іншої зброї після мирної угоди 1989 року, але заради моєї країни знову візьму її до рук, хоча й дуже цього не хочу», — сказав він.

Петро також відкинув звинувачення у незаконній діяльності чи корупції: «Я не незаконний і не наркоторговець. Моїм єдиним активом є мій сімейний будинок, який досі оплачую зі своєї зарплати. Мої банківські виписки оприлюднені. Ніхто не може сказати, що я витратив більше, ніж моя зарплата. Я не жадібний».

Політик повідомив про усунення кількох полковників із розвідувальної служби поліції за передавання неправдивої інформації на шкоду державі. А після цього провів телефонну розмову з президентом США, під час якої сторони обговорили важливі питання двосторонніх відносин. Він зателефонував, щоби пояснити ситуацію з наркотиками й інші розбіжності між двома країнами.

Після цієї розмови Трамп написав у своїй соціальній мережі Truth Social, що задоволений її тоном, і висловив сподівання на майбутню зустріч з колумбійським лідером. Відтак держсекретар США Марко Рубіо поновив діалог із Розою Йоландою Вільявісенсіо, міністром закордонних справ Колумбії.

На відміну від Мадуро, Петро має тісніші зв'язки з Європейським Союзом (ЄС) і латиноамериканськими «лівими» урядами та співпрацює з американським Департаментом боротьби з наркотиками і Пентагоном. Тому операція проти Колумбії буде політично дорожчою. Найвірогідніше, наступною під ударом Трампа, на думку Андрія Погорілова, українського соціального антрополога, стане Куба.

➤ Куба й інші

Дональд Трамп наразі згадав про Кубу побіжно. А Рубіо натякнув: «Ми не є великими прихильниками кубинського режиму, який, до речі, підтримував Мадуро». Мігель Діас-Канель, президент Куби, своєю чергою заявив про загибель 32 співгромадян, які охороняли Мадуро, і закликав підтримати Венесуелу проти «державного тероризму».

У Білому домі відповіли, що готові до такого опору. «У свідомості американських консерваторів кубинський режим є недобитою справою «холодної війни». Операція у Венесуелі створила прецедент швидкого демонтажу соціалістичних режимів у регіоні. Куба географічно близька, символічно резонансна, особливо для кубинської діаспори у Флориді — електоральної бази Трампа, і має мінімальні можливості для опору», — пояснив Погорілов.

Після Куби або одночасно з нею під прицілом опиняться і Нікарагуа. Даніель Ортега, її лідер, є «соціалістичним динозавром», токсичним навіть для частини

«лівих» у регіоні через репресії проти опозиції. «Країна маленька, міжнародно ізольована, без реальних засобів захисту, що робить її легкою ціллю для демонстрації сили», — наголосив експерт.

А потім буде Мексика. Там Трамп діятиме точково і за мовчазної підтримки уряду. Він натякнув, що чинний президент країни нездатна протистояти наркокартелям. «Загострення можливе з березня ц. р., адже навесні зазвичай відбувається міграційний вибух», — прогнозує Андрій Погорілов. — Прямого вторгнення не буде, загалом на континенті Трамп рухатиметься від легших цілей до складніших».

➤ Україна

Дмитро Франчук, український політичний аналітик, звернув увагу на те, що гарантії тривалої підтримки України Сполучені Штати досі не надали. А тепер частина американських ресурсів та уваги буде відвернена на Латинську Америку. «ЄС і НАТО можуть зменшити свою активність щодо допомоги Києву та протидії Російській Федерації (РФ), — застеріг він. — У Венесуелі є нафта, Куба має стратегічне розташування. Білий дім грає «у довгу». Тому наступними можуть стати Сомалі, що перебуває під впливом РФ, та Іран. Або дії на кількох континентах одночасно, щоб не виникло сумнівів у силі США».

«Дії Трампа у Венесуелі та їхнє можливе продовження в інших країнах підбивають його ж ізоляціоністську політику, — водночас зауважив Погорілов. — Відтак виникне запитання, чому ж він не зупинив війну в Україні. Тож є ризик, що президент США може обміняти домінування у Латинській Америці на російській сфері впливу на пострадянському просторі».

Соціальний антрополог вважає, що глава Білого дому тактично виграє, бо нейтралізує перед виборами болюче для республіканців українське питання. Але стратегічно може програти. Агресивні дії Сполучених Штатів у Латинській Америці підштовхнуть Китай, який вплив туди чимало коштів, до підтримки альтернативних «полюсів сили».

«Для України це означає потребу прискорено шукати інші альянси поза США до того, як Трамп остаточно переорієнтує американську увагу на доктрину Монро 2.0», — застеріг експерт.

➤ Індія

Крім того, Вашингтон може збільшити мита на індійські товари, якщо Нью-Делі не виконає вимоги скоротити закупівлі російської нафти. Про це також заявив президент США. «Моді — фанний хлопець. Він знає, що я невдоволений і що важливо зробити мене задоволеним», — сказав він, коментуючи російсько-індійську нафтову торгівлю, яка продовжується всупереч митам і санкціям щодо «Роснафти» та «Лукойлу». «Ми можемо дуже швидко підняти для них тарифи», — пригрозив американський лідер.

Після санкцій проти найбільших нафтових компаній РФ постачання до Індії скоротилося до 1,2 млн барелів на добу. Проте країна все ж залишилася найбільшим покупцем морських партей російського гатунку Urals, який до війни через порти Балтійського моря вирушав до Європи.

За даними джерел Reuters в індійській нафтовій галузі, у найближчі місяці потоки російської нафти скоротяться ще дужче, попри знижки, які перевищили 25 USD за барель і знизили ціну бареля Urals до 35 USD. За оцінками експертів, у січні ц. р. нафтовий імпорт із РФ опуститься нижче як 1 млн барелів на добу. При цьому уряд іще не давав прямих указівок нафтопереробним заводам щодо скорочення закупівель.

Однак індійська влада зобов'язала нафтопереробні заводи щотижня звітувати про обсяги сировини, яку імпортують із Росії та США. Цю інформацію попросив особисто Моді, який прагне укласти торгову угоду з Трампом.

Своєю чергою найбільший індійський холдинг Reliance Industries оголосив, що не чекає постачання російської сирої нафти в січні. Інформаційна агенція зазначила, що це може скоротити імпорт російської нафти до Індії впродовж місяця до найнижчого рівня за останні роки.

■ Євген Бойко

Нещодавно сім'ям полеглих воїнів представили зразки намогильних пам'ятників, які в майбутньому розмістять на львівських Полях почесних поховань. Ця зустріч видалася емоційно складною, але від цього не втратила своєї значимости. Представники проекту побачили й почули, що є питання, які потребують чітких відповідей, і є різні думки, які все ще вимагають узгодження. Відтак вони готові до конструктивної дискусії задля досягнення доброго результату, гідного вшанування наших героїв. Але є кілька базових речей, які необхідно зафіксувати, як незмінну основу.

Поле почесних поховань на Личаківському кладовищі є військовим меморіалом. За українською та світовою традицією такі меморіали мають однакові намогильні споруди — як знак рівності всіх полеглих у служінні державі незалежно від звань, посад чи життєвих обставин. Саме такий принцип є основою військових меморіалів, які залишаються впізнаваними, упорядкованими й гідними на віки.

Принцип уніфікації був закладений від по-

Військовий меморіал на Личаківському

чатку проектування і створення меморіалу. Родини полеглих захисників були поінформовані про уніфікацію поховань на першій зустрічі щодо організації поховання, адже йдеться не про окремі індивідуальні пам'ятники, а про спільний простір військової честі, гідності й пам'яті.

Тому всі намогильні споруди матимуть однакові параметри і вигляд. Для поховань християн — козацький хрест, а для осіб іншого віросповідання передбачили прямокутну плиту в матеріалі, габаритах і стилістиці, спільній для всього військово-меморіального комплексу.

Тут важливо додати, що зразки пам'ятників, які нині розміщені на Полі почесних поховань, — це лише приклади для візуального інформування та уточнення окремих деталей. Тому представників родин полеглих закликали залишати свої відгуки в інформаційному центрі, що розташований поруч. Після цього рекомендації опрацюють та шукатимуть рішення для практичної реалізації.

Білий колір хрестів на могилах полеглих — основа задуму проєктантів. Це традиційне, історично виправдане і глибоко символічне рішення. Давні хрести на козацьких могилах ви-

конані з місцевого світлого каменю, могили борців за волю України в різні історичні періоди виконували у світлих тонах, їх також часто додатково білили, щоби підкреслити важливість світлої пам'яті про полеглих, стати свідченням християнської надії та віри у воскресіння.

Традиція чорних/темних, гнітючих пам'ятників масово поширилася на українських землях у час радянської окупації і стала однією з ознак продовження нашої належності до пострадянського простору, травмованого окупацією. Українських героїв часто називають Воїнами світла, які за-

хищають від темряви, що суне з московських боліт. Тож чи пасує вшановувати їх пам'ять у традиціях і кольорах, нав'язаних окупаційною культурою?

Символ козацького хреста обрали для себе в переважній більшості учасники українських визвольних змагань у XX ст., бо вважали себе спадкоємцями українських козаків, історичних творців і оборонців української держави. Без сумніву можемо стверджувати, що сучасні герої також є спадкоємцями і продовжувачами козацької традиції захисту України, що має багато століть.

Аскетичний, але вишуканий стилізований козацький хрест є найкращим символом тягlosti нашої боротьби, української військової честі й гідності, продовження традиції. Зрештою, маємо запитати себе, який пам'ятник на могили хотіли б наші герої, а тоді спільно створити меморіал, який зможе розповісти про їхні мрії і переконання, давати сили, надихати продовжувати боротьбу.

Пам'ятники на могилах полеглих героїв мають свідчити про їхню військову службу і подвиг, про те, за що вони боролися і за що загинули, мотивувати наступні покоління бе-

регти пам'ять про них. Незайвим буде й загалом окреслити, що армія має правила і статуту, однострої та чітко визначену символіку. І військово-меморіальне кладовище — це продовження військового чину, це чіткість, аскетизм і порядок. Армія шикуються в лави, бо саме струнка лава додає відчуття гордості, упевненості, сили й плеча побратима. У сильній армії ніхто не вивищується, а ефективними є ті підрозділи, де панує взаємоповага та взаємна підтримка. Смерть на полі бою однаково почесна як для офіцера, так і для солдата, бо вона їх зробила рівними в найвищій гідності.

Чи хотіли б полегли, щоб їхню смерть, їхній героїчний чин, було відображено через чорний неоковирний пам'ятник, винятково через біль втрати, сум і жаль? Чи вони, навпаки, хотіли б залишити про себе світлу пам'ять, додати нам впевненості й гордості, надихнути нас до продовження їхнього шляху і подвигу?

Важливою є наша дієва пам'ять, якісний догляд могил, продовження справ, ідей і цінностей полеглих героїв, постійна підтримка їхніх побратимів, які продовжують боротьбу.

■ Наталія Дуляба

На новому Полі почесних поховань Личаківського цвинтаря у Львові також установлять інформаційний центр. Відповідне рішення прийняв виконавчий комітет Львівської міської ради. Поле почесних поховань № 87 Личаківського цвинтаря — це колишній Пагорб слави на вул. Пасичній. Цю територію повністю розчистили, демонтувавши всі радянські пам'ятники, монументи та споруди, також там провели ексгумацію людських останків і перепоховали їх.

Після завершення всіх робіт якийсь час ця територія стояла пустою. Але нещодавно там вирішили хоронити учасників російсько-української війни, адже на сусідніх полях цвинтаря на вул. Мечникова вже закінчилося місце.

Інформаційний центр на Полі почесних поховань

У мерії пояснили, що це місце вже не варто ототожнювати з радянською спадщиною, воно, навпаки, отримає новий сенс для громади і стане місцем ушанування пам'яті героїв, які загинули за вільну Україну.

Згідно з рішенням виконавчого комітету, біля нового Поля почесних поховань найближчим часом установлять інформаційний

центр. Такий же діє з боку кладовища на вул. Мечникова (на фото). Там можна оперативно отримати інформацію про місце захоронення конкретного військового, придбати лампадку або квіти чи скористатись вбиральнею. Відповідальним за встановлення ще одного інформаційного центру визначили адміністрацію Личаківського цвинтаря.

Стратегія національної пам'яті до 2030 року

■ Юстина Зарваниця

На Львівщині затвердили Стратегію національної пам'яті на наступні чотири роки, над якою кілька місяців працювала спеціальна робоча група. Документ має на меті формування сучасної національної пам'яті, збереження ідентичності й посилення історичної свідомості громадян.

Стратегія стала наступним етапом після завершення очищення публічного простору від радянських і російських маркерів. Після 2022-го на Львівщині демонтували більш ніж 320 пам'ятників і символів, а також перейменували сотні вулиць, площ та інших об'єктів топоніміки.

Наприкінці 1980-х саме Львівщина стала одним із центрів декомунізаційних процесів в Україні: у Червонограді

(тепер Шептицькому) першими в Україні демонтували пам'ятник Леніну, а в Стрию вперше офіційно підняли синьо-жовтий прапор над міською радою. «Національна пам'ять — це не лише про минуле. Це основа національної безпеки та майбутнього. Утрата пам'яті робить суспільство вразливим до маніпуляцій, а державу — до агресії», — зауважив Максим Козицький, начальник Львівської обласної військової адміністрації.

Над стратегією працювали воїни й ветерани, серед яких історики,

науковці, освітяни, культурні діячі, музейники, журналісти, депутати та фахівці з комеморативних практик. До обговорень долучалися голова Українського інституту національної пам'яті Олександр Алфьоров та офіцер Збройних сил України і журналіст Вахтанг Кіпіані. Документ пройшов соціологічне дослідження серед старшокласників, стратегічну сесію та експертні обговорення. Наступним етапом стане підготовка детального плану дій для реалізації стратегії у Львівській області.

Олександр Таран

Український культурний центр у Бавнд-Бруку

«Світанок» закликає українські організації

Триває боротьба діаспорної громади в США за Український культурний центр у Бавнд-Бруку (штат Нью-Джерсі). Минулої осені відбулося два раунди муніципальних слухань щодо можливого вирішення долі центру. Активними учасниками цих слухань були представники громадського об'єднання «Світанок» (SVITANOK.NYC). 22 січня ц. р. мають відбутися третє слухання. У зв'язку з цим Олександр Таран, президент громадської організації «Світанок» від імені ініціативної групи «Захистимо культурний центр у Сомерсеті, Нью-Джерсі», поширив звернення до лідерів українських

організацій Сполучених Штатів. Подаємо текст цього звернення:

«Український культурний центр у Somerset, NJ і надалі перебуває під реальною загрозою демонстрації. Попри суттєвий громадський тиск, тисячі підписів під петицією, сотні тисяч поінформованих людей і повноцінну юридичну боротьбу, Українська православна церква США й надалі уникає відкритого діалогу з громадою та рухається за планом продажу та знесення перлини української історії в Америці, збудованої коштом громади більше 40 років тому.

Публічно звертаємося до колег із українського середовища та

до великих українських організацій у США, які ще не зробили заяви або не приєдналися до боротьби за збереження Центру, зокрема, UCCA, CYA, Razom, Nova Ukraine, Plast USA, СУМ та інших. Сьогодні нашій громаді й культурній спадщині потрібні ваша публічна позиція та присутність.

Це питання ширше за один об'єкт: українській Америці час гуртуватися, щоб зберегти культурну спадщину, знаходити прозорі й сталі рішення фінансових потреб і перетворювати наші культурні осередки на сильні платформи популяризації України та залучення ресурсів на потреби України й української громади. Варто наголосити, що

ця кампанія не спрямована на ворожнечу, навпаки, ми закликаємо до відкритого діалогу з керівництвом Церкви, щоб знайти рішення на користь громади й зберегти Центр.

Що потрібно:

1. Публічна заява на підтримку збереження Центру.
2. Приєднання до ініціативної групи.
3. Присутність і участь у слуханні 22 січня (прийти/виступити).
4. Пожертва на юридичну боротьбу.
5. Поширення теми в медіа та серед свого оточення.

Слава Україні!»

Слухання відбудуться 22 січня за адресою: 2301 Route 27, Somerset, NJ. Початок о 19-й годині.

Благодійність на підтримку акушерської допомоги

■ Зоряна Павлюк

У Нью-Йорку 1 лютого проведуть благодійний фортепіанний вечір «Ноти надії», мета якого — збір коштів на закупівлю життєво важливого обладнання для українських пологових будинків. Головною подією заходу стане виступ Павла Гінтова, всесвітньо відомого піаніста та лауреата міжнародних конкурсів. Про це повідомляла прес-служба Союзу українок Америки відділ

шерської допомоги. Через постійні обстріли та знищення стаціонарного обладнання медицини потребують мобільних технологій.

Зібрані під час концерту кошти спрямують на придбання портативних ультразвукових апаратів, що дозволяють рятувати життя матерів і немовлят навіть у надзвичайних умовах. «Кожна жертва й кожен придбаний квиток роблять вагомий внесок у нашу місію підтримки майбутніх матерів, дітей і медичних працівників в Україні. Зібрані

113. Музикант, який підкорив сцени Carnegie Hall і Берлінської філармонії, виконає твори українських композиторів, популяризуючи національну класичну спадщину.

За даними організаторів, від початку повномасштабного вторгнення в Україну постраждали 82 пологових будинки та центри аку-

кошти передадуть на закупівлю необхідних матеріалів, медичного обладнання, відновлення інфраструктури та залучення фахівців», — зазначили у СУА.

Захід відбудеться у приміщенні Фундації Костюшка (15 E. 65th Street) з 15.00 до 17.00. Програма вечора також передбачає прийняття і тихий аукціон.

Представили роботи українських нонконформістів

■ Софія Калина

В Українському домі у Вашингтоні (округ Колумбія) до 19 січня ц. р. триватиме унікальна виставка «Українські нонконформістські художники у Парижі 1980-х: у пошуках свободи самовираження». Експозиція знайомить американську публіку з творчістю чотирьох знакових митців — Володимира Макарєнка, Антона Со-

ломухи, Володимира Стрельникова та Віталія Сазонова. Попри академічну освіту в дусі «соціалістичного реалізму», ці малярі ще у 1970-х рр. свідомо відмовилися від радянської пропаганди на користь вільного мистецтва, за що зазнавали переслідувань за «залізною завісою».

Виставка демонструє шлях митців до візуальної свободи через фігуративні й абстрактні полотна: від сюрреалістичних мізансцен до ко-

льорових площин у стилі Ротко. Натхненням для авторів слугували успіхи їхніх видатних співвітчизників у Парижі — Василя Кандинського та Соні Делоне. «Чи може художник, вихований на радянській пропаганді, бути вільним? Для кожного митця цієї виставки відповідь звучить однозначно: «Так!», — зазначили організатори.

Виставка працює в Українському домі за адресою: 2134 Kalorama Rd NW, Washington D.C.

Гала-концерт фіналістів Конкурсу української музики

■ Дзвінка Сагайдак

На легендарній сцені Carnegie Hall у Нью-Йорку 16 січня відбудеться Гала-концерт фіналістів Конкурсу української музики. Подія об'єднає 30 молодих виконавців із усього світу, які презентують багатство української музичної спадщини міжнародній спільноті. Захід органі-

зовує фундація Young Performers Foundation у партнерстві з Союзом українок Америки (СУА) та за офіційної підтримки Постійного представництва України при Організації Об'єднаних Націй.

У концерті візьмуть участь лауреати зі США, Канади, Європи, а також представники українських громад біженців. Ці молоді таланти пройшли конкурсний відбір, щоб

отримати право виступити на одній із найпрестижніших музичних арен світу.

Програма вечора міститиме твори українських класиків і сучасних композиторів, виконання на фортепіано, скрипці, ударних інструментах і традиційній бандурі, виступи спеціально запрошених зіркових гостей — відомих артистів і композиторів.

Організатори наголошують, що цей вечір — не просто концерт, а потужне святкування української ідентичності та незламності. Мета проекту — познакомити американську та міжнародну аудиторію із високим рівнем українського академічного мистецтва та підтримати нове покоління музикантів, які є амбасадорами своєї культури за кордоном.

Українці відкрили «пункт незламності» для німців

■ Андрій Підкуймуха

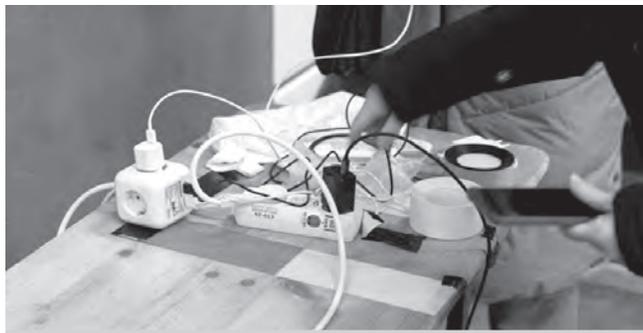
Українці, які через війну опинилися в Німеччині, прийшли на допомогу жителям Берліна під час масштабного енергетичного колапсу. Використовуючи досвід виживання в умовах російських атак на енергосистему, волонтери розгорнули в районі Штеглиць-Целендорф аналог українського «пункту незламності».

Поки район четверту добу залишався без світла й опалення через підпал кабелів групою «лівих» радикалів, українсько-німецький центр AdlerA e.V. став осередком підтримки для німецьких родин. У приміщенні центру, під'єданого до іншої лінії живлення, люди могли підзарядити гаджети, зігрітися та отримати доступ до гарячої води й кухні.

Одеситка Оксана Орел, засновниця центру, розповіла, що ініціатива стала не лише

актом вдячності німцям за притулок, а й можливістю поділитися унікальним досвідом життя в умовах енергетичного терору. За її словами, для багатьох берлінців відсутність світла стала шоком, тоді як українці виявилися ментально підготовленими до кризи. «Німці сказали, що в нормальній ситуації цей ремонт тривав би чотири-п'ять тижнів. Українці написали в соціальних мережах, що українські енергетики працюють під обстрілами — люди мають світло й тепло», — поділилася активістка.

Через аварію без електрики залишилося близько 45 тис. домашніх господарств. У районі зачинили школи, а місцева влада розгорнула аварійні пункти в концертних залах для літніх людей. Поки німецькі фахівці обіцяли відновити живлення, українська спільнота продовжувала приймати сусідів, пропонуючи їм не лише технічну допомогу, а й психологічну стійкість.

У Норвегії зросла кількість працевлаштованих українців

■ МАРКО СТРИХА

Кількість громадян України, які знайшли роботу в Норвегії після повномасштабного вторгнення, сягнула позначки 27 тис. осіб. Тенденція до зростання зайнятості зберігалася протягом усього 2025-го, демонструючи позитивну динаміку, порівнюючи з попередніми періодами.

Одним із головних чинників успішного працевлаштування стала державна система підтримки. Українські біженці в Норвегії мають право на проходження вступної (інтеграційної) програми, що передбачає інтенсивне вивчення норвезької мови безпо-

середньо в муніципалітетах проживання.

Варто зазначити, що 2024 року норвезька влада посилила вимоги до цих програм, зробивши їх більш орієнтованими саме на швидкий вихід на ринок праці. Як свідчать дані за 2025 рік, такий підхід дав результати, значно збільшивши частку українців, які працюють.

Станом на кінець 2025-го загальна кількість українських біженців у країні перевищила 100 тис. осіб. У вересні 2024-го було зафіксоване різке зростання кількості новопривбулих. Станом на жовтень 2025 року дозвіл на проживання через систему колективного захисту отримали 96 % українців.

Презентували благодійний етнокалендар на 2026 рік

■ Софія Калина

У приміщенні церкви Святого Йосифа Обручника в Чикаго (штат Іллінойс) відбулася презентація унікального етнокалендаря на 2026 рік. Цей проект спрямований на популяризацію українського автентичного костюма та збір коштів на підтримку захисників України.

Авторкою проекту й фотографій стала Роксолана Прокопів, дизайнер та колекціонер, яка багато років збирає давній народний одяг або відтворює його за старовинними зразками. Кожна сторінка календаря представляє дівчину в автентичному строї певного регіону — Поділля, Полтавщини, Гуцульщини, Галичини й інших. Інформація у виданні

подана двома мовами — українською й англійською.

Моделями для календаря стали вихованки школи StarKids (керівниця — Катерина Грод). Під час презентації дівчата влаштували дефіле в народних костюмах, «ожививши» світліни видання. Особливою частиною заходу стала презентація гунь — традиційного гуцульського верхньо-

го одягу з овечої вовни. Тетяна Дрожжина представила вироби своєї тітки Стефанії Корпанюк, народної майстрині з Яворова, розповівши про історію та побут карпатських горян.

Етнокалендар на 2026 рік є некомерційним проектом. Наклад видання становить 400 примірників, а вартість одного — 35 USD. Усі зібрані від продажу кошти організатори передадуть до Фонду захисту героїв при парафії Святого Йосифа Обручника та благодійного фонду Protez Foundation.

Захід супроводжували виступи українських виконавців і відеозвернення відомих митців (Оксани Мухи, Марічки Бурмаки, Олексія Гнатковського й інших). Присутні також ушанували пам'ять народного артиста України Степана Гіги, який пішов із життя наприкінці 2025 року.

■ Андрій Стець

У Польщі знову стався інцидент із побиттям українця. Пізно ввечері до однієї з квартир у Радомі викликали поліцію. Правоохоронці знайшли в помешканні побитого громадянина України Юрія Л. Як установила поліція, того дня вранці чоловіка спіймали на спробі крадіжки пива в одному з магазинів мікрорайону. Коли він повернувся додому, він хотів вийти, працівники замкнули двері та затримали його. Щоб не викликати поліцію, від чоловіка зажадали 1 тис. PLN, оскільки це була не перша така ситуація з його участю.

Українець відповів, що може заплатити 500. Анна Г., власниця крамниці, сказала, що боїться його, і попросила чоловіка записати свої дані на чеку. У цей час до магазину зайшло двоє клієнтів, яких працівники добре знали. Один із них запропонував допомогу й сфотографував дані, що були на чеку. Українець заплатив 500 PLN і вийшов з магазину.

За інформацією прокуратури, приблизно о 19:00 біля одного з будинків на українця напала група чолові-

Що сталося у Радомі?

ків віком 20—25 років. Один із нападників нібито перевіряв щось у телефоні, а потім гукнув українцю, що це він «украє пиво в магазині моєї мами». «Під час нападу вони горлали, що «Польща для поляків, а ти, українцю, забирайся в Україну, іди воювати на війні», — розповів прокурор Цезарій Олтажевський. Злочинці розбіглися, коли перехожі здійняли гвалт. 41-річний чоловік потрапив до лікарні, а його стан лікарі оцінили як важкий.

Поліція затримала в цій справі Анну Г., її сина Якуба Г. та сестру Марту У. Згодом було встановлено, що Якуб на момент події перебував за межами Радомі. Натомість обидві жінки зізналися в

незаконному утриманні чоловіка в магазині та вимаганні грошей. Проте Анна Г. заперечила, що замовляла комусь побиття. Вона свідчила, що чоловік, який сфотографував дані з чека, був Алекс Р., колишній боець ММА. Поліція його затримала й оголосила звинувачення в побитті через національну приналежність, що призвело до важкого ушкодження здоров'я Юрія Л. Як повідомила прокуратура, чоловік зізнався у скоєнні інкримінованого йому злочину. Суд його заарештував.

Василь Боднар (на фото), посол України в Республіці Польща (РП), засудив групове побиття українця в місті Радомі: «Насильство щодо громадян України

за кордоном, зокрема вчинене з мотивів національної ненависті, є неприпустимим і потребує принципової реакції. Нещодавно ще один громадянин України став жертвою групового нападу після побутового інциденту, який було врегульовано без залучення поліції. Попри це до нього застосували фізичне насильство, а під час нападу лунали образливі висловлювання, пов'язані з його національним походженням. Унаслідок побиття він зазнав тяжких тілесних ушкоджень і перебуває в лікарні».

Дипломат наголосив, що громадяни України мають право на повагу до їхньої гідності та безпеку незалежно від країни перебування. «Будь-які прояви насильства або мови ненависті щодо українців є неприйнятними й мають отримувати належну правову оцінку», — додав він.

Консульська служба України в РП перебуває у постійному робочому контакті з польськими правоохоронними органами й отримує необхідну інформацію офіційними каналами. Факти насильства щодо громадян України за кордоном потребують належної та послідовної реакції.

■ Віталій Саєнко

В Україні за минулий рік зменшилася кількість тих українців, які називають вступ до Організації північноатлантичного договору найкращим гарантом безпеки. Водночас відносна більшість населення досі вважає НАТО найкращою з альтернатив. Про це свідчать результати дослідження, проведеного фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва спільно зі соціологічною службою Центру Разумкова.

Зокрема, порівнюючи з груднем 2024-го, частка населення, яка назвала вступ до НАТО найкращим варіантом гарантування безпеки, знизилася із 55 % до 38 %. Проте зниження підтримки НАТО не супроводжується зростанням симпатій до позаблокового статусу як такого. Натомість спостерігається перерозподіл очікувань у бік альтернативних, менш амбітних або більш гнучких моделей безпеки.

Так, за 2025 рік помітно зросла частка тих, хто покладає надії на угоди про стратегічну оборонну співпрацю з окремими країнами-членами НАТО (із 9 % до 15 %). Крім того, збільшилася підтримка нейтрального

НАТО — не найкращий гарант безпеки

статусу України, але за умови міжнародних гарантій безпеки (із 12 % до 16 %), а також варіанта, що передбачає зосередження винятково на власних оборонних спроможностях, навіть без зовнішніх гарантій (із 3 % до 7 %).

На думку соціологів, ці зрушення свідчать не так про зміну ціннісних орієнтацій, як про зростання сумнівів щодо реалістичності швидкого вступу України до НАТО в умовах затяжної війни та неоднозначних сигналів від міжнародних партнерів.

При цьому регіональні відмінності у виборі моделі безпеки залишаються суттєвими й відіграють важливу роль при формуванні позиції

респондентів. Представники західних областей значно частіше (53 %), ніж жителі інших регіонів, називають вступ до НАТО найкращою гарантією безпеки. У центральних областях цей варіант також домінує, хоча й менш однозначно (39 %). У південних та особливо у східних областях частка прихильників НАТО помітно нижча: 32,5 % і 22 % відповідно. У південних областях респонденти частіше обирають нейтральний статус із міжнародними гарантіями (23 %).

Натомість у східних областях є найбільше респондентів, які не змогли визначитися з найкращим варіантом гарантування безпеки

для України, порівнюючи з іншими макрорегіонами, — їхня частка становить 26 %. Це відображає як різний досвід війни, так і різні очікування щодо міжнародної підтримки.

Крім того, значно відчутнішим чинником, ніж макрорегіон проживання, виявляється віра в перемогу України. Зокрема, серед респондентів, які вірять у перемогу, вступ до НАТО залишається найбільш бажаним варіантом (49,5 %). Водночас серед тих, хто не вірить у перемогу, цей варіант підтримує лише відносна меншість (14 %). Натомість у цій групі суттєво зростає підтримка нейтрального статусу з міжнародними гаранті-

ями безпеки (із 12 % до 27 %) і варіанта опори на власні сили без міжнародних гарантій (5 % до 13 %). Сила зв'язку між вірою в перемогу та баченням моделі безпеки є виразною, що дозволяє говорити про системний характер цього чинника.

Заданими соціологів, вступ до Європейського Союзу (ЄС) залишається пріоритетом більшості українців, попри зовнішні та внутрішні виклики, що виникають на цьому шляху. Так, після початку повномасштабної війни підтримка європейської інтеграції пережила суттєве зростання, зокрема, завдяки отриманню статусу кандидата на вступ. Станом на грудень 2024-го 69 % населення підтримувало вступ до ЄС. Попри зниження, який завжди існував в Україні й продовжує існувати, — це маркер мови, — наголосив він. — Тепер маємо деяке зростання кількості україномовних людей у побуті. 60 % — іще недостатньо, але плюс 5 % ми отримали».

Скільки українців спілкуються лише російською

■ ЛАНА СВІТ

До повномасштабного вторгнення РФ понад половину українців у побуті спілкувалися українською, близько третини — російською, а ще 15—17 % — двома мовами. Нині частка україномовних зросла до 60 %, а винятково російськомовних залишилося менше ніж 10 %. Про це розповів Олексій Антипович, керівник Соціологічної групи «Рейтинг». «Один із маркерів, який завжди існував в Україні й продовжує існувати, — це маркер мови, — наголосив він. — Тепер маємо деяке зростання кількості україномовних людей у побуті. 60 % — іще недостатньо, але плюс 5 % ми отримали».

Як зазначив Антипович, частина тих, що до війни називали себе російськомовними, тепер усї вважають себе двомовними й використовують у побуті й українську, і російську мову. «А когорта винятково російськомовних людей становить уже приблизно 8 %», — додав він. Соціолог відмічає, що така динаміка значною мірою є формальною: «Про що це свідчить? Про те, що російськомовна людина, яка в побуті російськомовна, розуміє, що відповідати так якось не пасує, тож каже, що в побуті спілкується двома мовами».

Як приклад Олексій Антипович згадав типову побутову ситуацію: людина може відповідати українською в публічному просторі, але повертатися до російської в приватному спілкуванні. «Формально вона вжила й українську, і російську мову, тобто це формальна двомовність, але, по суті, людина думає російською», — підсумував він.

■ Василь Нетудихата

Покращення ставлення до мобілізації серед українського населення вимагає кардинальної зміни системи стимулювання. Про це заявив Дмитро Лубінець, уповноважений Верховної Ради України з прав людини. За його словами, щороку зростає кількість громадян України, які звертаються до нього зі скаргами на порушення прав з боку працівників територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки (ТЦК). «Це велика проблема», — зауважив омбудсмен.

Водночас він підкреслив, що не всі звернення, які надходять, знаходять підтвердження. «Але, з другого боку, бачу статистику, що кількість порушень зросла кардинально. І з'явилися негативні явища, коли в приміщеннях ТЦК

Ніхто не піде воювати на все життя

не просто обмежують права, а, на мій погляд, навіть скоюють кримінальні правопорушення. Коли без жодних юридичних підстав обмежують свободу громадян України, відбирають особисті речі, застосовують силу. Інколи ця сила призводить до дуже лихих наслідків — коли люди потрапляють до лікарень. А інколи навіть помирають», — поділився Лубінець.

При цьому, на його переконання, Україна ніколи не переможе Російську Федерацію (РФ), якщо громадяни України боятимуться працівників ТЦК дужче, ніж російських ракет. Уповноважений висловив думку, яким бачить вихід із ситуації: «Потрібно кардинально змінити систему стимулювання. Перше — велике фінансове забезпечення. Друге — розумні терміни військової служби.

Людина ніколи не підпише контракт, якщо не розуміє, на який час його підписує».

Дмитро Лубінець запевнив, що ніхто не піде воювати на все життя: «Нарешті почали вводити контракти на рік, пів року, два роки — із чітким розумінням, що довгий контракт означає більше фінансове забезпечення. Але воно має бути значно більшим».

Як зауважив омбудсмен, усі торочать про нібито великі зарплати у військових. «100 тис. бойових плюс 20 тис. — це небагато. Для тих, хто каже, що в нас дуже великі заплати у військових: так побудьте хоча б один день на передовій з автоматом проти дронів, під постійними обстрілами. І ще: коли виходиш із передової, бойових немає, залишається 20 тис. Як утримувати себе і сім'ю

за ці гроші?» — наголосив він.

На переконання уповноваженого, винагорода має визначитися не лише тим, чи людина фізично присутня на передовій, а й конкретними результатами. «Дуже правильною була практика: знищив танк — маєш отримати серйозну винагороду — 10—20—50 тис. USD, коли російський танк коштує 2—3 млн USD. За техніку, за укріплення, за кожного окупанта, за конкретний результат. Це стимулює професійних, навчених військових. Щоб вони розуміли: кожен день на передовій — це й захист держави, і фінансова підтримка себе, підрозділу, бригади. Це буде діяти», — не сумнівається посадовець.

Відтак Міністерство оборони України (МОУ) розробляє оновлені контракти для військо-

вослужбовців, які передбачають підвищене грошове забезпечення та визначені строки проходження служби, повідомив Олександр Сирський, головнокомандувач Збройних сил України (ЗСУ). Він розповів, що розробкою нових контрактів МОУ займається разом із Генеральним штабом ЗСУ та іншими зацікавленими структурами. Крім того, усе відбувається під особистим наглядом президента України. За словами генерала, нові контракти міститимуть конкретні терміни, а грошова винагорода буде значно більшою, ніж зараз. «Військовослужбовець отримуватиме грошове забезпечення щонайменше втричі більше, ніж сьогодні. При цьому зберігатимуться премії та інші додаткові виплати. Довго йшли до цього контракту. Він уже на виході», — поінформував головнокомандувач ЗСУ.

■ ОРИСЯ ШИЯН

Андрій Мельник народився 12 грудня 1890 року в с. Воля Якубова на Дрогобиччині. Його батько товаришував з Іваном Франком і був його довіреною особою під час виборів до австрійського парламенту. Хлопчик дуже любив природу і мріяв стати лісником. Учився в Університеті природних ресурсів і природничих наук у Відні (Австрія) та встиг попрацювати інспектором лісів Греко-католицької митрополії у Львові, якою керував Андрей Шептицький. Андрій хворів на туберкульоз і переніс дві операції на легенях, під час яких йому видалили два ребра.

1914 року вибухнула Перша світова війна. Усупереч негарздам зі здоров'ям, які давали офіційне звільнення від військової служби, Андрій записався добровольцем у Легіон українських січових стрільців. Командував сотнею, що брала участь у бою на горі Маківка, та вів побратимів на Поділля. Сотник УСС Михайло Мінчак казав, що Мель-

Січовий стрілець Андрій Мельник

Євген Коновалець, Андрій Мельник, Соломія Охримович, Іван Хоменко. Околиці Відня, 1921 рік

Соратник Коновальця і довічний голова ОУН

ника називали «завороженим, як характерник» — за його відвагу, через що оминали кулі.

Біограф Мельника Олександр Кучерук розповів, що в серпні 1916 року ерцгерцог Карл, який невдовзі став імператором, приїхав на фронт відзначити медалями військових: «І раптом, зупинившись навпроти Андрія Мельника, не лише вручає йому медаль, а знімає свою імператорську ша-

блю і нею нагороджує! Медалей було багато. А ерцгерцогська шабля — лише одна. І це ж він не німця відзначив, не австрійця чи чеха, а цього русина!»

Під час чергового легендарного бою на горі Лисоня 1916 року Андрій потрапив у російський полон. У таборі для військовополонених познайомився з Євгеном Коновальцем. Ця зустріч стала доленосною: вони втекли з полону й нада-

лі разом продовжили боротьбу за українську незалежність. На все життя залишився його вірним соратником і побратимом. Навіть одружилися вони з рідними сестрами, Ольгою та Софією Федак.

Під час Української революції наприкінці 1917 року побратими прибули до Києва. Разом створили Курінь січових стрільців, який згодом став полком, а потім — дивізією та

корпусом. Мельник був начальником штабу — свою роботу виконував геніально, вважають історики. Брав участь у придушенні більшовицького заклоту на заводі «Арсенал», антигетьманському повстанні на боці Директорії. Отримав звання отамана (генерала) військ Української Народної Республіки (УНР), хоча скромно продовжував називати себе полковником. Згодом Мельник очолив штаб Дієвої армії УНР.

Після поразки визвольних змагань двоє побратимів заснували Українську військову організацію, а згодом і ОУН. За активну проукраїнську діяльність Мельника заарештували й ув'язнили на чотири роки в польських тюрмах у Львові.

1938-го, після вбивства Коновальця, Мельник очолив Провід українських націоналістів. Коли ОУН розкололася, керував її поміркованішою частиною. Він організував засилання у великі міста України «похідних груп» для пропагандистської роботи, керував діяльністю ОУН на українських землях. Це викликало невдоволення гітлерівців. Від

початку 1942 року провідника утримували під домашнім арештом, а з лютого 1944-го — у концтаборі Заксенгаузен. Після Другої світової війни перебував певний час у таборях переміщених осіб.

1945 року на запрошення великого герцога Люксембурзького Андрій Мельник оселився в Люксембурзі. 1947-го його обрали довічним головою Проводу українських націоналістів. Після війни приділяв багато уваги консолідації українців в еміграції, ініціював створення Світового конгресу вільних українців, що вдалося втілити вже після його смерті. «Немає найменших підстав сумніватися, що настане час, коли затріщить московсько-більшовицька імперія і розсиплеться на порохи, а на її руїнах поряд з іншими вільними народами постане визволена з нестерпного рабства Україна, будуючи власне життя, у власній державі, ні від кого незалежній державі», — писав Мельник. Він помер 1 листопада 1964 року в німецькому Кельні, похований на цвинтарі Бонвуа в Люксембурзі.

■ СОФІЯ ЛАЗУРКЕВИЧ

Для українців Степан Бандера (на фото) є символом нескореності та патріотизму, а від слова «бандерівці» росіяни починають божеволіти. Його називали «терористом», «колаборантом» та «авторитарним лідером». Степан Бандера народився 1 січня 1909 року в Старому Угринові в родині греко-католицького священника. Родина була багатодітною, мала восьмеро дітей, але одна дівчинка померла ще немовлям.

Початкову освіту хлопець здобував удома, адже народну школу в

Маловідомі факти з життя Степана Бандери

Старому Угринові закрили у вирі Першої світової війни. 1919-го він успішно склав іспити й розпочав навчання у Стрийській гімназії. Хлопець був худорлявим і невисоким. Є згадки, що в 19 років він мав зріст 159 см, а в дорослому віці — близько 162 см.

Хворів на ревматизм і не міг нормально ходити — хвороба була з ним усе життя. Через це юного Бандеру не приймали до «Пласту» — він став членом організації лише з третьої спроби в 13 літ.

Під час однієї з пластових мандрівок отримав псевдо Баба через те, що любив наспівувати жартівливу пісню: «Курінь створений для нас, не треба нам бабів!». У нього також було псевдо Ганді, на честь Магатми Ганді, лідера борців за незалежність Індії.

У 19 років юнак уступив на агрономічний відділ Львівської політехніки, де навчався переважно посередньо. Сам Степан згадував,

що більше часу й енергії вкладав у революційну, національно-визвольну діяльність. У студентські часи був членом товариства «Основа», долучався до діяльності «Просвіти», «Лугу» тощо. Бандера готувався до боротьби й знав, що попереду його чекатимуть тортури. «Кілька разів у моїй присутності бичував свої плечі військовим ремінним поясом із залізною пряжкою, приговорюючи при тому сам до себе: «Якщо не поправишся, будеш знову битий, Степане!» Затискав до крові свої пальці, вклавши їх між двері й одвірки або з допомогою гранчастого олівця, що його всував поміж пальці. Припикаючи свої руки до скла нафтової лампи, кричав до себе: «Признайся, Степане!» І тут же давав собі відповідь: «Ні, не признаюся!» — згадував його товариш Роман Руденський.

1929 року Степан Бандера став членом Організації українських націоналістів (ОУН), а 1933-го — крайовим

провідником на Заході України. Під керівництвом Бандери ОУН провела серію каральних акцій проти польської влади. Оунівці розправилися з куратором Гадомським, звинувачуваним у нищенні українського шкільництва та колонізації; Андрієм Майловим, секретарем консульства СРСР у Львові, який був одночасно агентом ГПУ, — на знак протесту проти Голодомору в Україні; міністром внутрішніх справ Польщі Броніславом Перацьким, який курував криваві акції «пацифікації». Бандера здійснював загальне керівництво замахами на Майлова та Перацького.

14 червня 1934 року його заарештувала й ув'язнила польська поліція, на бранця чинили психологічний і фізичний тиск, піддавали тривалим допитам. Під час Варшавського процесу його засудили до смертної кари, яку замінили довічним ув'язненням. Продовженням Варшавського став Львів-

ський процес, після яких сформувався «політичний бренд» ОУН.

Із початком Другої світової війни Степану Бандері вдалося звільнитися із буцегарні. Після вбивства Євгена Коновальця провід ОУН очолював Андрій Мельник. Бандера не погоджувався із вичікувальною стратегією Мельника й прагнув рішучих дій. Через розбіжності в стратегії 1940-го стався розкол ОУН — організація поділилась на ОУН (б), яку очолював Степан Бандера, та ОУН (м) на чолі з Андрієм Мельником. «Остаточно це розкоління між обома течіями фіксується вже 1941 року, коли починається німецько-радянська війна. Бандерівці вирішили, що, звісно, добре, що німці будуть воювати проти Радянського Союзу, але їх треба ставити перед фактом, що буде українська держава, а не чекати, поки вони самі скажуть, що готові співпрацювати. Тому 30 червня 1941 року, коли український військовий батальйон «Нахті-

галь» на чолі з Романом Шухевичем заходить до Львова, займають радіостанцію, кілька важливих об'єктів, вони проголошують створення незалежної української держави», — писав історик Володимир В'ятрович.

Після проголошення Акта відновлення Української держави у Львові німці вдалися до масових арештів, під які потрапив і Степан Бандера — він сидів у концтаборі до вересня 1944 року.

Провідник не курив тютюну й не вживав алкоголю. Його весілля 1940-го з Ярославом Опарівською організували також без спиртного. У родині було троє дітей: Наталія, Андрій і Леся. З 1954 року сім'я під прізвищем Попель осіла в німецькому Мюнхені. Бандери любили походи в гори, ночівлі в наметах і спільні подорожжя з друзями. Степана Бандеру вбили 15 жовтня 1959 року. За мовлення на стеження і вбивство отримав агент КДБ Богдан Сташинський. Революціонера поховали 20 жовтня в Мюнхені.

■ ОРИСЯ ШИЯН

У часи міжвоєнної Галичини, коли українці жили без власної держави, а економічний простір був заповнений чужими фірмами, у Львові з'явилася перша українська кондитерська фабрика. Її заснувала вчителька Кліментина Авдиківич, яка переїхала з Перемишля, а інвестором став Андрей Шептицький, митрополит Української греко-католицької церкви.

Фабрика пропонувала різноманітний асортимент солодошів, мала магазини у Львові й околиці, експортувала продукцію за кордон. Існувала до радянської окупації, а після цього на потужностях українського підприємства ще довго виробляли цукерки марки «Світоч».

Кліментина народилася 1884 року в Колицькій Тернопільській області в сім'ї священника Миколи Січинського. Її братом був Мирослав Січинський, той самий, який здійснив у Львові атентат проти графа Потоцького, намісника Галичини. Дівчина здобула освіту й викладала в Українському інституті для дівчат у Перемишлі.

Кліментина вийшла заміж за Ореста Авдиківича, який викладав у двох гімназіях і вчительській семінарії, читав науково-популярні лекції для членів Науково-товариства ім. Т. Шевченка й був популярним автором кінця XIX—початку XX ст. Іван Франко

вбачав у ньому великий талант і вважав, що з Авдиківича буде другий Стефанік. Однак Орест помер у 42 роки.

Несподівано овдовівши у 34 роки, Кліментина зважилася на бізнес, адже її вчительська зарплатня не дозволяла утримувати двох дітей. Поки доглядала хворого чоловіка у Відні (Австрія), навчалася кондитерської справи у місцевих майстрів. Повернувшись до Перемишля, продала швейну машинку, купила мішок цукру й узялася робити перші помадки — дешеві й улюблені солодоші школярів. Так з'явилася фабрика Felicitas. Але дуже швидко її перейменували на «Фортуна».

Це була перша українська фабрика цукерок і помадок. На такі солодоші з'явився попит, і вже за рік у Кліментини працювало п'ять жінок. «У мріях я бачила сотні зайнятих працівників і гордість із приводу українського почину, адже тоді моя фабрика була однією з перших українських мануфактур у регіоні», — писала вона у мемуарах.

1922 року успіх підштовхнув перевезти виробництво до Львова. Жінка орендувала виробничі приміщення українського Союзу збуту худоби. Інноваційні маркетингові ідеї підказував Теофан Глинський, другий чоловік Кліментини, випускник віденської Вищої школи закордонної торгівлі та виконавчий директор «Фортуни». Для дітей випускали пачки

Кліментина Авдиківич

Учителька, яка створила фабрику цукерок

цукерок з колекційними картками «Солодка історія України». Діти збирали, обмінювали портрети князів та гетьманів і так несамохіль вивчали історію. У цей період малі львів'яни зазвичай колекціонували картинки з цукерок із краєвидами світу. А «Фортуна Нова» стала першою українською фірмою, що дала дітям національний культурний продукт.

Бізнес розвивався, але водночас з'явилися і заздрісники. Власники орендованого приміщення вимагали, щоби підприємство звільнило площу, попри те, що Авдиківич вклала значні кошти в ремонт. За їхніми суперечками спостерігало все місто і преса: львів'яни захоплювалися жінкою, яка не боялася протистояти впливовим гендлярям худобою.

Кліментина звернулася за підтримкою до митрополита Шептицького. Той актив-но допомагав україн-

цям розвивати власну справу, консультував, організовував професійні курси й навіть підтримував фінансово. Владика порадив підприємниці знайти інженера й напрацювати модель розширення фабрики, а також інвестував у проєкт власні кошти. Так з'явилася «Фортуна Нова» — спільне підприємство, яке 1924-го переїхало у нове приміщення на вул. Кордецького, що належало митрополиту (тепер це вулиця Олени Степанівни). Митрополит надавав великого значення українському бізнесу. Він уважав, що належало митрополиту (тепер це вулиця Олени Степанівни). Митрополит надавав великого значення українському бізнесу. Він уважав, що належало митрополиту (тепер це вулиця Олени Степанівни). Митрополит надавав великого значення українському бізнесу.

Шептицький хотів, щоб Кліментина Авдиківич стала найбільшим виробником у галузі харчової промисловос-

ти. Тож сміливо вклав гроші в розширення і модернізацію виробництва. «Фортуна Нова» мала до 150 працівників — удесятеро більше, ніж типовий львівський завод. Фабрика відкрила три крамниці у Львові й дві в області, експортувала продукцію за кордон. На день тут виготовляли до 5 т солодошів.

На фабрику Кліментина працевлаштувала переважно українок з освітою. Крім бізнесу, вона займалася харитативною допомогою: підтримувала Союз українок, допомагала сиротам і студенткам, організовувала безплатні дарунки для дітей на свято Миколая. 1934 року стала однією з головних спонсорів Першого жіночого конгресу українок у Станіславові.

Продукція «Фортуни Нової» була конкурентною на ринку не лише серед українців. Тоді у Львові існувало близько 20 схожих виробництв і кілька десятків кондитерських магазинів. «Фортуна Нова» також мала кілька крамниць. Крім того, львівські цукерки експортували туди, де була велика українська діаспора — до Австралії, Північної і Південної Америки.

Асортимент фабрики був дуже широким: тістечка, цукерки, мармелад, креми, печиво, помадки, напівфабрикати для господинь. На фабриці була власна лабораторія, усі працівники проходили медичні огляди — гігієна та якість були головною вимогою. Якщо конку-

ренти могли занижувати собівартість за рахунок дешевої сировини й низьких зарплат, то для Авдиківич якість була принциповою. «Фортуні Новій» бракувало досвідчених інженерів, тому розвиток фабрики відбувався занадто повільно. 1925-го митрополит призначив свого брата Кліментія для допомоги бізнес-партнерці. Врешті митрополит Шептицький, який вклав у фабрику 46 тис. USD, скасував борг.

Продукцію Кліментини Авдиківич креативно рекламували в українській пресі: там оприлюднили десять заповідей «Фортуни Нової». В оголошеннях завжди підкреслювали, що це єдина українська кондитерська фірма регіону.

1939 року радянська влада зупинила виробництво. За німецької окупації фабрику повернули власниці, але 1944-го все остаточно націоналізували. На базі підприємства створили кондитерську фабрику № 2, з якої пізніше виросла фірма «Світоч». Радянська влада ще довго користувалася якісним німецьким обладнанням «Фортуни Нової».

1944 року Кліментина Авдиківич емігрувала до Австрії — спершу до Відня, потім у Зальцбург, де знову відкрила кондитерську справу. Померла у Відні 1965-го, залишившись у пам'яті українців яскравим прикладом відважної української підприємниці, яка не боялася почати власну справу.

■ ОРИСЯ ШИЯН

Ян Поратинський — відомий львівський аптекар, голова Галицького аптекарського товариства, який лобював відновлення фармацевтичного факультету Львівського медичного університету і будівництво нового корпусу для нього. До приходу радянської влади він був останнім приватним власником аптеки «Під угорською короною», що нині є інтерактивним музеєм «Тасмна аптека» на пл. Соборній.

Його тато Якуб П'єпес був першовідкривачем і популяризатором мінеральних вод Моршина, відповідно мав

Аптекар, який відновив факультет фармації

ексклюзивне право на виробництво продуктів із курортних джерел. У родини було єврейське коріння, але вже з 1897 року Якуб мав подвійне прізвище — П'єпес-Поратинський. А його син з 1920-го став називався Поратинським.

Від 1871 року П'єпес-Поратинський був власником аптеки «Під угорською короною», яку відкрили там на сто років раніше. На початку XX ст. він придбав ділянку на Бернардинській площі у Львові й замовив проєкт неobarокового будинку у відомого архітектора Кароля Боубліка, на першому поверсі якого працювала аптека. Заклад мав

ефектну вітрину з монохромним травленням, яку провізори не наважувалися закладати товаром, щоб не зіпсувати краси. Лікувальні препарати з Моршина викладали на розкішних полицях із натурального дерева. Власники жили на третьому поверсі. На четвертому і на піддашші сушили лікарські трави.

Ян П'єпес-Поратинський успадкував аптеку «Під угорською короною» після смерті батька 1904-го. Цей респектабельний заклад пропонував найбільший асортимент корисних моршинських продуктів — воду, гірку сіль, брикетовану торф'яну

грязь. У підземеллі аптеки Ян облаштував лабораторію, яка разом з аптекою утворила ціле підприємство. Специфікою було виготовлення ліків за рецептами відомого тоді лікаря Адама Чижевича. Ще тут виготовляли галенові препарати з готової сировини.

Крім ведення бізнесу, Ян П'єпес-Поратинський був редактором «Часопису Галицького аптекарського товариства», 20 літ завідував його лабораторією та викладав у Львівському університеті. До 1933 року у Львові не було фармацевтичного відділення в цьому навчальному закладі, який ліквідували після

Ян П'єпес-Поратинський

Першої світової війни. Ян Поратинський, який був викладачем університету, активно виступав за його відновлення. Аптекар посприяв, щоб 1933-го в місті збудували новий корпус університету, де навчали майбутніх фармацевтів.

Анатолій Гурін, дослідник аптекарської історії Галичини, зазначав,

що з кожного проданого рецепта у Львові збирали по одному золотому для його будівництва.

Ян помер 1941-го. Цікаво, що його батько спочив на єврейському цвинтарі, а Яна поховали на Личаківському в гробівці тестя Томаша Сцібор-Рильського, професора Вищої рільничої школи в Дублянках.

Стародавня гра цивілізації мая

■ АНАСТАСІЯ РЯБОКОНЬ

Археологи виявили у Гватемалі залишки унікальної настільної гри, що нагадує мозаїку. Її знайшли в місті мая Наахтуні. Серед стародавніх настільних ігор відома стратегічна гра патолі. У неї грали ацтеки

червоних мозаїчних плиток. Імовірно, зібраних із розбитих керамічних посудин, частини яких датували четвертим століттям. Оскільки деякі ділянки дошки були зруйновані, загальну структуру можна лише уявити.

Археологи полічили, що дошка спершу була майже 78 см завширшки та 110 см за-

та ранні мезоамериканські культури. Гра складається із хрестоподібної доріжки з 52 клітинок, намальованих на тканині або навіть на землі. Гравці кидали боби, позначені цяткою з одного боку, які називалися патолами. Вони виконували роль гральних кубиків.

Однак ігри стародавніх суспільств мая залишалися невідомими до останнього часу. Розкопки в Наахтуні, що колись був столицею регіону мая, дали деякі підказки. Дослідники виявили вирізьблену на землі дошку, зроблену з маленьких

вдовжки, складалася зі 45 квадратів, зроблених із 478 секцій плитки. За словами науковців, секції мозаїчної плитки роблять цю дошку унікальною у стародавньому світі. Вони підозрюють, що використання мозаїки в архітектурі проекту з моменту будівництва. «Підлогові мозаїки надзвичайно рідкісні в архітектурі мая», — зазначили вчені. Наскільки їм відомо, у цій частині Західної півкулі до колоніального періоду не існувало жодного іншого прикладу підлогової мозаїки.

Павук розбудив дзвінком у двері

■ ЗОРЯНА ПАВЛЮК

Житель австралійського міста Вуллонгонга у штаті Новий Південний Вельс розповів про один курйозний випадок. Йому у двері подзвонив величезний павук, а потім усю ніч заважав спати. Чоловік прокинувся о другій годині ночі, бо йому хтось подзвонив у двері. Виявилось, що нічним гостем був гігантський павук-мисливець із родини Sparassidae.

Своїми великими лапами павук достав-

ся дверного дзвінка. «Він будив мене кілька разів. Мені довелося вимкнути дзвінок до ранку, щоб хоч трохи поспати», — покаржився австралієць. Судячи з усього, павука приваблює інфрачервоне світло від камери біля дверей. Лапи павука-мисливця можуть досягати 30 см, проте для людей він безпечний.

Острів, менший за футбольне поле

■ КАРИНА БОВСУНОВСЬКА

На ділянці площею 2,4 акра в Карибському морі немає місця для вирощування сільськогосподарських культур, немає поліції та сучасної каналізації, однак щільність населення на квадратний метр вища, ніж на Мангеттені в Нью-Йорку. Ідеться про Санта-Крус-дель-Іслоте, який рибалки побудували в XIX ст. на невеликій ділянці коралового рифу, аби мати можливість довше перебувати в морі, яке оточене багатим морським життям. Однак, задоволені

прекрасним розташуванням біля узбережжя Колумбії, мешканці острова, меншого за футбольне поле, поступово перетворили його на постійне місце проживання.

Наразі на Санта-Крус-дель-Іслоте проживає 200 родин, проте кількість людей, які там можуть жити, — від кількох сотень до більше ніж тисяча. Рухі Ченет, ютуб-блогер, який відвідав острів, заявив: «Кожен будує будинки де завгодно. Коли не можна знайти вільного місця, будують поверх до будівель, що вже стоять». За його словами, там немає планування сім'ї, а кожен сантиметр за-

йнятий переплетеними будинками, які побудовані для розміщення населення, яке тільки зростає.

Крім того, на острові немає каналізаційної системи, тому відходи доводиться скидати в море, а електроенергія часто вимикається. Також через те, що, крім рибальства, немає можливості працювати в полях, багато жителів шукають роботу у сфері туризму на сусідньому острові Мукура.

Жителі цієї місцевості мають доступ до найсвіжішої риби, однак через обмежений простір для вирощування продуктів харчування що кілька тижнів колумбій-

ський флот доставляє їм провіант. Однак, попри відсутність роботи та інфраструктури, мешканці кажуть, що в них майже немає злочинності, немає потреби в поліції і вони не хотіли б жити деінде.

Незважаючи на невеликий розмір, вистачає місця для школи, церкви, клініки й навіть готелю. Там також немає автомобілів чи мотоциклів, адже з одного кінця острова до другого можна дійти пішки за дві хвилини. «Тут я знаю всіх і всі знають мене. У нас немає злочинності і люди добре ладають між собою», — зазначив 42-річний місцевий житель.

■ ОЛЬГА ГАНЮКОВА

Тривалість земної доби поступово збільшується через зменшення обертання планети. У далекій перспективі це може призвести до того, що день на Землі триватиме 25 годин. А втім, за оцінками науковців, такі зміни відбудуться не раніше ніж через сотні мільйонів років і не матимуть жодного впливу на сучасне людство. Учені пояснюють, що головною причиною подовження доби є гравітаційна взаємодія між Землею та Місяцем. Саме ці сили викликають океанські припливи, які водночас діють як своєрідне «гальмо» для обертання планети, поступово забираючи частину її енергії.

І хоча звичною для нас є 24-годинна доба, вона не є абсолютно сталою. Якщо вимірювати обертання Землі

Доба на Землі триватиме 25 годин

відносно далеких зірок, а не Сонця, ідеться про так звану зоряну добу, то вона трохи коротша. Навіть сонячна доба постійно коливается на частки секунди, але в дуже тривалому часовому вимірі ці зміни мають чітку тенденцію до збільшення тривалості дня.

Місяць створює припливні випуклості в океанах, а тертя між водою, океанічним дном і землею корою призводить до втрати частини енергії обертання планети. У результаті Земля спо-

вільнюється, а Місяць щороку віддаляється від неї на кілька сантиметрів.

Цей процес підтверджують дані NASA, сучасні астрономічні вимірювання та аналіз історичних записів, зокрема інформація про давні сонячні затемнення. Саме такі спостереження дозволяють відстежувати зміну тривалості доби протягом тисячоліть.

Попри гучні заголовки дослідники з Торонтського універси-

тету наголошують, що конкретної дати, коли доба стане 25-годинною, не існує. За їхніми оцінками, зокрема, це може статися приблизно через 200 млн років, якщо еволюція системи Земля—Місяць відбуватиметься в теперішньому режимі.

Крім гравітації Місяця, на обертання Землі впливають і внутрішні процеси — танення льодовиків, перерозподіл маси води, тектонічні рухи й інші геофізичні явища. Проте їхній вплив є мінімальним і вимірюється мікросекундами.

Для узгодження атомного часу з реальним обертанням планети колись навіть вводили так звані високосні секунди. Однак, як підкреслюють учені, майбутнє подовження доби не матиме жодних практичних наслідків для календарів, систем часу чи повсякденного життя людства.

Національну музичну академію перейменували

■ Юлія ЛАЗАРЕНКО

Міністерство культури України ухвалило рішення про зміну назви Національної музичної академії України ім. Чайковського. Відтепер заклад має офіційну назву «Національна музична академія України». У відомстві зазначили, що рішення прийняли відповідно до чинного законодавства та на підставі фахового висновку Українського інституту національної пам'яті.

У документі наголошено, що використання імені Чайковського в назві академії є проявом російської імперської символіки й не відповідає закону про заборону пропаганди російської імперської політики та деколонізацію топонімів.

Тетяна Бережна, віцепрем'єр з питань гуманітарної політики України, указала, що перейменування стало складовою державної політики з деколонізації українського культурного простору. Наступним етапом стане публічне обговорення нового імені для академії за участю колективу закладу, експертів і громадськості.

У Міністерстві культури підкреслили, що це рішення не вплине на статус академії, освітній процес чи мистецьку діяльність і відповідає вимогам законів «Про вищу освіту» та «Про культуру». Згідно з наказом, ректор має подати Статут у новій редакції та забезпечити виконання процедур, пов'язаних зі зміною назви, зокрема, внесення відповідних змін до установчих документів і контракту керівника.

У Львові закрили незалежну книгарню «Ноти»

■ ВАЛЕРІЯ САРАНЧА

У Львові припинила роботу незалежна книгарня «Ноти», що працювала на пр. Шевченка, 16. Про це повідомив Роман Колик, львівський книгар і культурний менеджер.

Книгарня була єдиною у місті з великою кількістю музичної літератури. Серед асортименту були різноманітні нотні збірники класичних творів і популярних мелодій. Роман пояснив, що «час і обставини невблаганні», тому крамницю довелося закрити.

Барабанник Rammstein жбурнув торт росіянину в обличчя

■ АНАСТАСІЯ КАКУН

Новорічний концерт Тілля Ліндемманна, вокаліста німецького рок-гурту Rammstein, що відбувся у Таїланді в межах його сольного туру Meine Welt Tour, обернувся неочікуваним сюрпризом для фаната з Росії. Просто під час виступу Джо Летц, барабанник колективу, що було сили жбурнув

тортом в обличчя росіянина. Варто зазначити, що характерною ознакою туру Тілля Ліндемманна є епатажність, якої вдається досягти за допомогою театральних перформансів і неочікуваних ситуацій.

Проте на цьому сюрпризи від артистів не завершилися. У якийсь момент музичного шоу Тіль Ліндемманн вийшов на сцену з емністю, де лежала риба, й узявся жбурляти її у фанатів.

Венесуелка розповіла про повалення Мадуро

■ КАТЕРИНА ГАЛУЩЕНКО

Венесуельська музикантка Ісамар Фернандес, віолончелистка гурту Los Inkovers, прокоментувала події на своїй батьківщині після повідомлень про воєнну операцію США й затримання диктатора Ніколаса Мадуро. У рідній країні раніше

вона була визнана терористкою через підтримку України.

У своєму зверненні виконавиця назвала затримання Мадуро завершенням багаторічної диктатури й наголосила на важливості цих подій не лише для Венесуели, а й у ширшому міжнародному контексті, зокрема, через втрату Кремлем одного зі союзників. «Я з Вене-

суели і дуже щаслива. Для нас, венесуельців, це надзвичайно важливо. Диктатура, яка тривала 26 років, нарешті завершилася. І це велика радість для всіх нас», — поділилася вона з україномовною аудиторією, адже спілкувалася саме українською мовою.

Фернандес також повідомила, що після згаданих подій змо-

гла вийти на зв'язок із батьками, які залишилися у Венесуелі. За її словами, раніше не могла повернутися на батьківщину, однак тепер очікує, що це стане можливим. Окремо музикантка згадала Путіна. Повалення ще одного диктатора, союзника володаря Кремля, може стати йому ножем у спину. «Це дуже важливо, тому що більше немає союзника Путіна. І це має велике значення, друзі. Сьогодні Венесуела знову мріє про майбутнє, у мирі та свободі. Дуже вам дякую!» — дала музикантка.

Ісамар Фернандес — венесуельська віолончелистка гурту Los Inkovers, який разом із колумбійцем українського походження Янко Пеньяфортом та іншими латиноамериканцями популяризує українську музику в Латинській Америці і Європі. Колектив не раз виступав з українським фольклором і класичними творами на європейських сценах, а також гастролював Україною. Крім концертів, учасники гурту публікують у соціальних мережах відео виконання українських пісень для росіян у чатрулетках.

■ ХРИСТИНА ПОДОЛЯК

У навчальному корпусі Львівської національної академії мистецтв реставрували керамічне панно другої половини ХХ ст. Презентація відбулася в оновленому фое навчального закладу. Автором панно «Мистецтво та наука» став живописець Альфред Максименко, який створив монументальну панель в 1970-х рр. як дипломний проект у складному ідеологічному контексті радянського часу. Композиція поєднує мотиви людських пропорцій, абстрактної пластики й образи, пов'язані з матеріалом, ремеслом і пізнанням.

Відновили керамічне панно ХХ ст.

Панно задумували як центральний композиційний акцент внутрішнього простору будівлі, спроектованої для кафедр художньої кераміки та художнього скла. Його створили за допомогою складної керамічної техніки, що вимагала численних технологічних експериментів, фізично важкої ручної праці й високої професійної майстер-

ности. Кожен елемент виконували окремо під різною температурою випалу, враховуючи властивості матеріалу. У відновленні брали участь викладачі, консультанти й студенти. Із часом окремі фрагменти панно зазнали пошкоджень і були частково знищені. Незодавно твір реставрували, що дозволило відновити його цілісність і зберегти авторський задум. Проведені роботи стали важливим кроком у збереженні цього об'єкта монументального мис-

тецтва та поверненні йому належного місця в інтер'єрному просторі будівлі.

«Мистецтво та наука» потрапило до реєстру пам'яток охорони культурної спадщини, композиція є невід'ємною культурною спадщиною Львова, що сприймається не лише як мистецький твір свого часу, а і як важливий елемент культурної пам'яті міста, що зберігає історію архітектурних, художніх і освітніх процесів другої половини ХХ ст.

■ Оріся Шиян

Крехів на Львівщині є відомим паломницьким і туристичним центром. Сюди їдуть помолитися у церкві давнього оборонного монастиря, випити водички з джерела, прогулятися лісом та оглянути печери, що були першою обителлю тутешніх ченців. Та в цьому селі є ще одна давня дерев'яна церква — Святої Параскеви. Її збудували в XVII ст. за взірцем монастирської церкви Переображення, якої нині вже не існує. Також храм дуже схожий на церкву Святої Трійці у Жовкві, унесеної до списку об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО. Первісно церква була вкрита ґонтом, але тепер її бані перестелили бляхою, а піддашся — металочерепицею.

У церкві є ікони, старіші за сам храм. Іконостас містить образи у стилі, близькому до

Церква Святої Параскеви (Крехів)

Великомучениця Параскева з хрестом і пилкою в руках

Царські ворота

Ікона з пилкою в Крехові

творів Івана Рутковича. Медальйони над царськими воротами створив Василь Петранович. Обидва талановиті майстри були представниками відомої жовківської школи іконопису та різьбярства. Напис у церкві свідчить про те, що 1724 року її перебудував майстер Іван Хом'юк, тоді верхівки святині набули барокового вигляду. Дзвіниця походить із того ж століття.

Особливою цінністю церкви є її високий шестиярусний іконостас ренесансної структури, що складається з ікон XVI—XVIII ст. Дияконські

ворота датуються кінцем XVII ст., а царські ворота з майстерним різьбленням парафіяни церкви купили 1776 року з Миколаївської церкви Крехівського монастиря. Особливо майстерно написана ікона Богородиці з Ісусом XVII ст. в намісному ярусі іконостаса. Найстарішими є зображення апостолів у вітарі (кінець XVI ст.), які, ймовірно, походять зі старої парафіяльної церкви Крехова.

Ікона апостола Петра 1680—1690-х рр. та ікони пророків схожі на роботи Івана Рутковича. Ці твори гіпотетично можна віднести

до його спадщини або близького оточення. А медальйони з архангелом і Богородицею над царськими воротами створив в 1740-х рр. жовківський маляр Василь Петранович. Ікону Переображення Господнього, імовірно, написав ще один жовківський майстер, Іван Поляхович, брат Васіяна Савчака, тодішнього ігумена Крехівського монастиря.

Цінним та унікальним є епістилій XVI ст. (довга горизонтальна дошка) зі святими, біблійними сценами та двома нерукотворними образами Спаса.

Він розташований на зовнішній стіні хорів, однак, як припускають дослідники, первісно був частиною іконостаса старої церкви. «Такий спосіб розташування зображень в іконостасі на довгій горизонтальній дошці притаманний для середньовічного іконопису. Однак у тематиці зображень крехівський епістилій є унікальним і не має аналогів в українському іконописі», — наголосила мистецтвознавець Роксолана Косів.

Великомучениця Параскева, покровителька церкви, зображена на ньому з хрестом та

пилкою в руці. Інші приклади зображень Параскеви з пилкою в руці як символом мучеництва невідомі. Ще одна превелебна Параскева намальована в короні, що є атрибутом мучениці, а не черниці. «Отож на епістилії зображено двох святих Параскев, так само як і на намісній іконі в теперішньому іконостасі, що свідчить про те, що давніше у церкві шанували і превелебну Параскеву, і великомученицю (подібно, як обом святим Параскевам присвячена церква у Львові)», — зазначила експерт.

Епістилій також містить два майже ідентичні нерукотворні образи Спаса. А ще — рідкісне на іконах того часу зображення св. Микити Бісоборця та монаха св. Сави Освяченого. Можливо, їхні образи пов'язані зі святими патронами замовників. Ще одна ікона покровительки церкви зображена в повний зріст зі зазначенням дати — 1773 рік.

Репресії проти релігійних громад у Криму

■ Юстина Зарваниця

Партизанський рух «Атеш» повідомив про масштабні репресії проти релігійних громад на тимчасово окупованому Кримському півострові. За даними підпільників, місцеві жителі дедалі частіше фіксують катастрофічну ситуацію з правами вірних. Російські окупаційні сили майже завершили «повну зачистку духовного поля» та планомірно знищують усі конфесії, крім підконтрольної кремлівським спецслужбам Російської православної церкви.

Діяльність Православної церкви України в Криму фактично припинена. За інформацією партизанів, у Євпаторії повністю зруйнували Хрестовоздвиженський храм, а в Сімферополі з кафедрального собору Святих Володимира й Ольги демонтували купол і остаточно опечатали будівлю. Через постійні погрози примусової мобілізації останній український священник був змушений покинути півострів, що, за словами представників руху

«Атеш», поставило крапку в офіційному існуванні епархії в Криму.

Паралельно триває тиск на громади «Свідків Єгови» у Севастополі й інших містах. Фіксують випадки незаконних обшуків, погроз позбавлення батьківських прав, а також примусового психіатричного лікування вірних. Підпільники виявили фабрикування справ про тероризм за пацифістські погляди, а також повну ізоляцію людей від зовнішнього світу. Такого ж тиску зазнають і кримськотатарські мусульманські громади, які відмовляються співпрацювати зі структурами, призначеними з Москви.

До 2014 року в складі України ці громади жили в безпеці й не знали подібних проблем, тоді як тепер віра стала підставою для ув'язнення та державного терору. Партизани заявили про боротьбу за свободу совісті в Криму й закликали представників репресованих конфесій фіксувати злочини окупаційної влади і передавати міжнародним структурам інформацію про причетних до переслідувань.

■ Оріся Шиян

Осип Шухевич — прадід Романа Шухевича, головнокомандувача Української повстанської армії, священник, який дбав про дітей та їхню освіту, збудував школу, був письменником та перекладачем. Осип рано осиротів. Тож його у вісім років віддали на навчання монахам василіанам до Бучача. Закінчив гімназію при монастирі, це був один із найкращих освітніх закладів того часу. Пізніше навчався у домініканців, вивчав філософію у Львівському університеті, належав до «Руської трійці». 1835 року вступив до Львівської духовної семінарії, де, крім богословських наук, вивчав математику, географію, історію, літературу. Обдарований надзвичайною пам'яттю і ораторськими здібностями, Осип стає політичною постаттю на різних конференціях, де часто виступає з доповідями.

1848-го 32-річний о. Осип оселився в с. Тишківці Городенківського повіту. Крім обов'язків парафіяльного священника, дбав про освіту: будинок, у якому жив, віддав під

Анна й Осип Шухевичі

Перебудував власний будинок на школу

школу. Заклад запрацював 1856-го, це була одна з перших народних шкіл у Городенківському повіті. Школу, в якій навчалося 110 дітей, навіть називали «шухевичівкою». Також панотець інспектував народні школи всього повіту. А в 1865—1866 рр., коли був голод, він узяв під свою опіку всіх учнів школи. Був у шлюбі з дружиною Анною, у сім'ї народилося 12 дітей, хоча двоє померло від чуми.

Осип Шухевич знав шість іноземних мов, займався письменницькою працею, перекладав твори, зокрема, поему Вергілія «Пісня про хліборобство», друкувався в літературно-науковій газеті «Пчола». Твори Осипа Шухевича посмертно видав у Львові його син Володимир Шухевич

1883 року. Передмову до цього видання «Переводи і наслідування Осипа Шухевича, з портретом і життєписом автора» написав Іван Франко, зазначивши: «Це пам'ятка життя і праці чоловіка, майже незнаного в нашій літературі, а претім заслуженого на всенародне визнання. Переводи дуже корисно свідчать про те, як пильно Осип Шухевич прислуховувався до мови народної, яким обширним способом тієї мови він володів. Праці Шухевича свідчать ще й отім, на які широкі розміри задумували наші патріоти з доби нашого народного відродження праця на збагачення нашої словесності, як сміливо і совісно приступили до діла».

А ще о. Шухевич установив у селі хрест

на честь скасування кріпацтва 1848-го й узявся будувати церкву, але епідемія холери несподівано забрала його життя. Син Zenon, теж греко-католицький священник, продовжив справу батька, звів хрест тверезости, біля якого одночасно 500 селян заприсяглися не вживати алкоголю. А під ним символічно закопали пляшку горілки. Обидва панотці були вправними ораторами й уміли переконавати не лише парафіяну, а й корчмарів. Замість шинків у селі натомість з'явилася школа, виникли осередки «Прогресу».

Усе життя Осип Шухевич жив у Тишківцях. Його дім був тим гніздом, куди завжди на свята з'їжджалася велика родина. Крім своєї, сюди часто навідувалися і товариші й колеги, серед яких було багато відомих людей, зокрема Іван Франко та Михайло Грушевський.

Осип Шухевич став зачинателем великого роду, нащадки якого були визначними представниками інтелігенції та активними діячами. Це священники, етнографи, письменники, правники, діячі культури й науки, які в різний спосіб боролися за Україну.

Костел Матері Божої Громничної монастиря кармеліток босих (архівне фото)

Автограф художника

Відновлені фрески з таїнством священства...

...і з таїнством хрещення

■ Оріся Шиян

У семінарській каплиці колишнього костелу Матері Божої Громничної у Львові завершили реставраційні роботи. Там відновили дві сцени з розписами талановитого художника Яна-Генрика Розена, який працював у стилі сецесії.

Фахівці інституту Polonika провели консерваційні та реставраційні роботи на двох фресках — «Таїнство хрещення» на західній стіні та «Таїнство священства» на південній. «Основними аспектами консервації є структурне зміцнення тиньку, очищення поверхні фрески від солей, приклеювання відшарованих і відокремлених частин фарбового шару, дослідження ступеня збереження оригінального розпису та видалення перефарбувань, виконаних в 1970-х рр., а також захист оригі-

Відреставрували фрески з розписами Розена

У каплиці Розена

нального розпису, необхідні доповнення та ретуш», — пояснили реставратори.

Фреска з таїнством хрещення супроводжується біблійною цитатою з Євангелія від Марка (16:16): «Хто увірує й

охреститься, буде спасений, а хто не ввірує — засуджений буде».

Раніше, під час першого етапу реставрації в каплиці, фахівці працювали над зображенням таїнства Євхаристії. Цей розпис був

у дуже поганому стані через протікання даху. Розпис очистили, із поверхні видалили сольові відкладення. Тиньку структурно зміцнили, а відшаровані частини підклеїли. Останнім етапом було видалення ве-

ликих перефарбувань, виконаних в 1970-х рр. Вартість робіт, проведених 2025-го, становить понад 106 тис. PLN. Бенефіціаром виступило Товариство підтримки дослідницьких і консерваційних ініціатив.

Настинні розписи каплиці Розен створив в 1930-х рр. Він спроектував і розписав усі стіни приміщення, а також частково склепіння. На стінах зображені свята таїнства з відповідними написами, оздоблені багатим рослинним орнаментом. Автором орнаментального оздоблення є Казимир Смуцак.

Каплиця розташована в будівлі колишнього костелу Матері Божої Громничної при монастирі кармеліток босих, зведеного в 1644—1692 рр. З кінця XVIII ст. до 1945-го в монастирських будівлях функціонувала Вища духовна семінарія. Нині це церква Стрітенья Господнього. Позаторік відреставрували також приміщення колишнього монастиря сестер кармеліток босих. Воно перебуває у власності Курії Львівської архиєпископії Римокатолицької церкви, яка два поверхи виділила під Центр промоції польської культури у Львові.

■ Оріся Шиян

Замок у Скалі-Подільській з'явився одночасно з поселенням Скала над Збручем приблизно на початку XIII ст. Фортецю звели на узвишші біля скелястого берега річки, що робило її неприступною. Перший дерев'яний замок, на думку дослідників, постав на місці давньоруського городища, але його зруйнували монголо-татари. Імовірно, саме поселення виникло разом із будівництвом замкового комплексу, який спорудили на початку XIII ст. через необхідність оборони від нашествия монголо-татар. Ці дерев'яні споруди кілька разів були нищені, але саме на їхньому місці литовські князі Корятовичі, які володіли Поділлям з 1331 року, змурували твердиню. У литовських документах XIV ст. Скала згадується серед інших форпостів Поділля — Кам'яця-Подільського, Брацла-

Замок у Скалі, XIX ст.

ва, Червоногорода. Їх захопив великий князь Литовський Вітовт.

Твердиню не раз руйнували татари, волохи, козаки, військо семиго-

Замок у Скалі-Подільській

родського князя, тож її постійно розбудовували та зміцнювали. З 1515-го замок перейшов у влас-

Руїни замку, 1935 р.

ність кам'янецького старости Станіслава Лянцкоронського, пізніше — його нащадкам. Там

посилили гарнізон та арсенал. Новий замок будували за новою системою бастионного типу з потужною артилерією. Крім природного захис-

ту, фортецю захищали рів і звідний міст, в'їзна брама, кам'яні стіни й порохова вежа. Замок був головним осердям містечка. На печатці Скали XVI ст. була зображена міська брама з трьома вежами із зубцями.

Попри реконструкцію споруди, на початку XVII ст. замок кілька разів захоплювали і значно пошкодили. У середині XVIII ст. староста Скали Адам Тарло реставрував замок і зміцнив оборонні мури та вежі. На місці напівзруйнованого житлового будинку спорудив палац у стилі бароко. Як свідчать хроністи, після закінчення реставраційних і відновлювальних робіт замок загорівся від удару блискавки й після цього вже не відновлювався.

До нашого часу залишилися вежа й частина муру, а також рештки палацу і порохівниці. Саме в цьому місті Михайло Грушевський узяв шлюб зі своєю дружиною. Місцеві легенди переказують, що освідчився він їй біля старих мурів.

Фасад палацу у Скалі-Подільській

■ ІГОР ЛЕВЕНШТЕЙН

Запоріжжя — гандбольна столиця України. Це єдине місто в СРСР, крім Москви, яке мало дві команди в чоловічій вищій лізі союзного чемпіонату — ЗІІ (Запорізький індустріальний інститут) і ЗАС («Запоріжжялюмінбуд»).

Семен Полонський, заслужений тренер України та СРСР, виховав п'ятьох олімпійських чемпіонів, трьох чемпіонів світу, дев'ятьох чемпіонів світу серед студентів. Команда ЗІІ сім разів ставала призером чемпіонату СРСР, а 1983 року виграла Кубок Європейської федерації гандболу (ЄФГ).

Доля Семена Ісааківича склалася драматично. Він народився 30 квітня 1933 року в Черкасах. Під час Другої світової війни родина Полонських жила на Далекому Сході, де батько працював у лісовому господарстві. Він пішов добровольцем на фронт і загинув 1944-го на Волині.

Після війни родина повернулася до Черкас, а 15-літній хлопець, аби прогодувати сім'ю, був змушений стати бляхарем і працювати на заводі. Паралельно з роботою навчався у вечірній школі, а після уроків ішов на тренування з баскетболу.

Гандболом його зацікавив Альфред Свідерський, голова Черкаського міського спортивного комітету. Коли формували міську команду для участі в чемпіонаті України, він запросив туди кількох баскетболістів, зокрема й Полонського. Незабаром Свідерський переїхав до Одеси, а Полонський став капітаном і чинним тренером гандбольної збірної команди Черкас.

У Запоріжжя переїхав з молодшим братом Юхимом 1958 року — його туди покликав приятель, київський тренер Юрій Предеха, який після закінчення Київського інституту фізкультури отримав призначення до Запоріжжя. Полонський улаштувався на роботу в трест «Запоріжбуд» і грав у баскетбол за команду «Будівельник».

А потім його запросили до тресту ЗАС на посаду завідувача спортивних споруд. Там тренер створив ганд-

Семен Полонський

Команда ЗІІ — бронзовий призер чемпіонату СРСР, 1974 р.

Геніальний творець запорізького гандболу

больну команду. 1962-го в першому чемпіонаті СРСР з гандболу сім на сім ЗАС посів шосте місце, за рік він став уже срібним призером, а 1964 року знову посів друге місце. 1965-го в Запоріжжі відкрилася філія Дніпропетровського металургійного інституту. Полонський прийшов туди на посаду викладача кафедри фізичного виховання і зайнявся створенням гандбольної команди. 1969 року студентська команда вже грала у вищій лізі СРСР і виграла чемпіонат України. Запоріжжя виявилось представленим у вищій лізі двома клубами, таким могла похвалитися лише Москва.

1971 року ЗІІ став срібним призером Радянського Союзу, 1972-го — бронзовим, а троє вихованців Семена Полонського — Михайло Іщенко, Юрій Лагутін та Олександр Резанов — виступили у складі збірної СРСР на Олімпійських іграх у Мюнхені (Німеччина).

В 1974—1975 рр. запорізький клуб знову повторив бронзовий успіх, а в складі збірної СРСР, яка 1976-го виграла олімпійський турнір у Монреалі (провінція Квебек), грало вже п'ятеро гандболістів клубу — до Іщенка, Лагутіна та Резанова додалися воротар Микола Томін і Сергій Кушнірюк.

Працювати було надзвичайно складно, бо найкращих гравців постійно забирали до армійських клубів. Команда периферійного українського закладу вищої освіти як конкурент столичним грандам була непотрібна. А знаходити та готувати перспективних гравців — завдання вкрай складне, тим більше, коли це перетворюється на систему. Набагато

простіше було переманювати чи насильно забирати до своїх клубів готових майстрів.

Попри всі труднощі Полонському вдалося підготувати нове покоління сильних гравців. ЗІІ ще тричі брав бронзу СРСР (1982—1984), а 1983 року стався найбільший успіх в історії команди — перемога в Кубку ЄФГ, головному клубному турнірі Європи. У фіналі у двох матчах ЗІІ обіграв шведський клуб «Карлскруна» — 22:20 у гостях та 23:16 удома. «Завершальний матч відбувся у Запоріжжі 30 квітня, наступного дня команда пройшла з трофеєм на першотравневій демонстрації, і могло скластися враження, що наша перемога є головною причиною свята», — згадував Полонський.

Дотого ж збірної України під його керівництвом виграла гандбольний турнір VIII Спартакіади народів СРСР. Але вже восени того ж таки 1983 року Полонський пішов із ЗІІ після того, як його вкотре не випустили за кордон. Цього разу до Швейцарії на матч Кубка ЄФГ проти клубу «Тофінген». «У країні соціалістичного табору мене випускали без проблем, — розповідав Семен Ісааківич. — Але в капіталістичні мені зарубували візд загалом 14 разів. Одного разу на банкеті якийсь спортивний чиновник, звертаючись до секретаря обкому, запропонував підняти тост за те, що Полонський з'їздив із командою до Франції та повернувся. Чи можна було це терпіти?»

Уже без нього невідомим у ЗІІ став Леонід Беренштайн, один із найкращих розігравачів радянського гандболу. Потім він був ключовою постаттю гандболу в Ізраїлі.

Семен Полонський (зліва) з олімпійськими чемпіонами Сергієм Кушнірюком та Олександром Резановим, 1976 р.

Після відходу із ЗІІ Полонський півтора року пропрацював у Ростові з жіночою командою «Ростсільмаш», значно покращивши її турнірні показники. Але тренер покинув клуб, не захопивши керівництва, яке буквально обкрадало спортсменок.

1986-го Полонського запросили знову очолити чоловічу збірну України на IX Спартакіади народів СРСР і запропонували роботу й житло в Києві. Проте доля підготувала «сюрприз». У день, коли тренер приїхав із Ростова, рвонув Чорнобиль, і довелося з родиною повернутися до Запоріжжя.

Фінальний турнір Спартакіади, який проводили в серпні 1987-го в Києві, збірна України виграла, і Полонського знову закликали до ЗІІ. Тоді від колишнього основного складу залишилося лише троє гравців. У чемпіонаті СРСР 1988 року ЗІІ посів сьоме місце через складний календар і геть непотрібну участь у першості профспілок (яку вони виграли), що забрала надто багато сил у гравців. «Мене тоді звинуватили у всіх мислимих і немислимих гріхах і зняли з роботи, фактично заборонивши займатися гандболом у Запоріжжі», — з гіркою горістю говорив тренер.

На його думку, кампанію проти нього з Москви надихав Анатолій Євтушенко, головний тренер збірної СРСР. Колись вони були друзями, проте останній щиро користувався методичними розробками й ідеями Полонського, а за його спиною плів інтриги. «Я готував спортсменів технічно і тактично, опікувався ними й поза майданчиком, розробляв ігрові схеми та комбінації, досягав хороших

спортивних результатів, — розповідав Семен Полонський. — Але я не був ані махляром, ані дипломатом, ані оратором, ані інтриганом. Не обходив начальство, не привозив дорогих дарунків зі закордонних поїздок, не догоджав, не звеличував свої заслуги, списуючи невдачі на гравців чи помічників. А Євтушенко в цих питаннях був справжнім гросмейстером, тому перегравав мене, теж, до речі, непоганого шахіста».

Дуже болісно Полонський сприйняв те, що цькування його підтримали деякі з вихованців. Після року вимушеного безробіття дружина тренера покопалася у візитівках, які назбиралися у нього за роки змагань, і надіслала запити потенційним роботодавцям до Польщі та Німеччини. Уже за тиждень приїхали поляки й запросили фахівця до команди «Медь» із Легниці.

Той одразу ж вивів команду до вищої ліги, а потім перейшов до клубу «Сталь» із Мельця. Там керівництво клубу не виконало своїх зобов'язань перед наставником, і Полонський вирішив поїхати до Ізраїлю. Написав одному ізраїльському судді, з яким познайомився на чемпіонаті світу серед студентів у Румунії, і за десять днів той уже зустрічав його на летовищі Бен-Гуріона.

Полонський став тренером клубу «Маккабі» (Нетанія), і команда, якій пророкували виліт із вищої ліги, набрала на 18 балів більше, ніж попереднього сезону. Молодіжна ж команда клубу стала чемпіоном та володарем Кубка Ізраїлю. Мер Нетанії вручив Семену Полонському медаль почесного громадянина міста.

Дружині та доньці тренера не дуже подо-

балися клімат і умови життя в Ізраїлі. До того ж, коли вони проживали в Польщі, їхня донька познайомилася з хлопцем, із яким навчалася в українському ліцеї. Сім'я парубка емігрувала до Канади, він незабаром поїхав туди й надіслав доньці Полонського запрошення. Дружина тренера поїхала з донькою до Канади, прихопивши й восьмирічного сина, якого просто не було на кого залишити, адже Полонський весь час перебував на зборах і змаганнях. Родині сподобалося на новому місці, тож не захотіли повертатися до Ізраїлю. Глава сімейства поїхав їх умовляти й, зрештою, сам застряг у Канаді. «Я жив у Монреалі, працював бляхарем, — оповідав Семен Ісааківич. — Потім переїхав до Торонто (провінція Онтаріо), навчав дітей баскетболу. Зараз живу в цьому місті й сумую за Україною, Запоріжжям і гандболом».

За часів незалежності Полонського двічі запрошували тренувати збірну України. Уперше — 1992 року напередодні Спартакіади Співдружності Незалежних Держав, але тоді він тренував «Маккабі» й не хотів виявити невдячність до клубу, який надав йому притулок і роботу.

Вдруге це сталося 1998-го, коли Полонський приїжджав до України на Меморіал Юрія Лагутіна. Очолити національну команду запропонувала група бізнесменів на чолі з Володимиром Мірошніченком, колишнім гравцем ЗІІ. Але умовою було, що процесом керуватиме банкір Вадим Гетьман, який свого часу очолював Запорізьку обласну федерацію гандболу й Федерацію гандболу України. Там через місяць Гетьмана вбили. Для Полонського це була велика особиста втрата. І питання про збірну стало неактуальним.

Помер Семен Полонський 20 липня 2020 року в Торонто. «Він володів незрівняним тонким відчуттям гри, був великим психологом, чудово розумів, коли і яку заміну потрібно зробити, кого необхідно похвалити, а кому потрібна прочуханка. Таких тренерів було одиниці в історії», — зауважив Олексій Тищенко, колишній гравець ЗІІ.

Чи може стрес «розбити» серце?

■ Анна Бей

Уважають, що «розбите серце» — це лише алегорія, щоби передати душевні переживання. Та насправді таке явище можливе й фізично: сильний емоційний або фізичний стрес, як-от звістка про важку хворобу, втрата близької людини чи серйозна аварія, можуть справді «розбити» серце. Таке захворювання називають кардіоміопатією такоцубо, або синдромом «розбитого серця».

Кардіоміопатію такоцубо вперше описали 1990 року в Японії. Це ослаблення лівого шлуночка — однієї з чотирьох камер серця, що виконує функцію помпи: приймає насичену киснем кров і виштовхує її в судини організму для постачання всього тіла киснем. Термін «кардіоміопатія» означає, що при захворюванні м'яз (міокард) — він стає слабшим, що заважає серцю ефективно помпувати кров.

З японської такоцубо — це пастка для восьминогів, яка за формою нагадує серце, уражене однойменним синдромом. За синдромом «розбитого серця» частина органа тимчасово збільшується в розмірах

і помпує недостатньо крові, тоді як решта серця функціонує нормально або навіть із посиленнями скороченнями. Дослідники продовжують вивчати до-стеменні причини цього стану, а також способи його діагностики та лікування.

Справжня причина синдрому «розбитого серця» невідома, але вважається, що різке підвищення рівня стресових гормонів (наприклад адреналіну) фактично «шокує» серце, викликаючи зміни в клітинах серцевого м'яза, що заважають лівому шлуночку ефективно скорочуватися.

До причин синдрому «розбитого серця» відносять: раптове зниження артеріального тиску; сильний стрес (насилля, звістка про серйозну хворобу чи

втрата); виражений фізичний біль (через певне захворювання, травму тощо); напад астми; травми при аваріях; інтенсивний страх; значне хвилювання.

Типові симптоми інфаркту міокарда, як-от значний тиск і біль у грудях, задишка, поширення болю у ліву руку чи щелепу, раптова виражена втома та пітливість, найчастіше виникають через блокаду в коронарній артерії, що перешкоджає надходженню крові до серцевого м'яза.

Водночас кардіоміопатія такоцубо може викликати ті самі раптові симптоми навіть тоді, коли коронарні артерії не пошкоджені. Іноді люди зі синдромом «розбитого серця» відчувають менш виражений біль у грудях. Натомість можуть від-

чувати задишку, раптове виникнення вираженої втоми, холодний піт чи запаморочення.

Більшість людей зі синдромом «розбитого серця» швидко одужують без довготривалих уражень серця (за один-два місяці). Однак іноді цей стан може повторюватися. Це називають рецидивною кардіоміопатією такоцубо, що може супроводжуватися такими ускладненнями, як порушення роботи легень, серцевого ритму, утворенням тромбів тощо.

Синдром «розбитого серця» може виникнути навіть у цілком здорової людини. Цікавим є те, що жінки частіше, ніж чоловіки, переживають раптовий інтенсивний біль у грудях, який може бути спричинений емоційно або фізично стресовою подією. Імовірно,

це виникає як реакція на різкий викид гормонів стресу.

Більш ніж 90 % зафіксованих випадків такого синдрому спостерігали у жінок віком від 58 до 75 років. До факторів ризику кардіоміопатії такоцубо належать: стать — синдром «розбитого серця» частіше трапляється в жінок, ніж чоловіків; вік — більшість людей, у яких виникає синдром розбитого серця, старші за 50 років; психічне здоров'я — особи, які мали або мають тривожні розлади чи депресію, можуть мати підвищений ризик розвитку синдрому.

Специфічного лікування не існує, воно залежить від тяжкості симптомів, а також від того, чи є в людини знижений артеріальний тиск або ознаки пору-

Д О С Л О В А

Медики назвали кашу, яка має бути в раціоні кожного сердечника. Ідеться про перловку, яка багата на клітковину, білок, вітаміни В і К. Вона чудово регулює рівень холестерину в крові, а також перешкоджає утворенню бляшок і тромбів у кровоносних судинах. Вітаміни В і К корисні для здоров'я всієї серцево-судинної системи. Перлова каша є джерелом заліза і магнію, які сприяють зниженню рівня «поганого» холестерину. За кількістю білка та клітковини вона перевершує пшеничну кашу. Крім того, у перловці більше фосфору, ніж у всіх інших крупах. А фосфор забезпечує нормальний метаболізм, силу та швидкість м'язових скорочень, стимулює роботу головного мозку.

шення роботи легень. Також важливо працювати над зниженням рівня стресу, який міг відіграти роль у виникненні цього розладу.

У будь-якому разі симптоми (раптовий значний біль у серці, дуже прискорене чи нерегулярне серцебиття або задишка) повинні обов'язково насторожити та вимагати невідкладного звернення до лікарні. Будь-який тривалий біль у грудях може бути проявом інфаркту міокарда, за якого необхідна невідкладна медична допомога.

■ Анжела Бачевська

Секрети, що поліпшать нічний відпочинок

Японські практики та ритуали сну можуть якісно поліпшити ваш нічний відпочинок, зробити ваш сон міцнішим і тривалішим. Існують три секрети японського сну, які варто спробувати і які не потребуватимуть від вас багато часу та зусиль.

Як пояснила Майко Шимазаки, засновниця Revitalist15, нью-йоркського бренду товарів для здоров'я, що ґрунтується на японських ритуалах релаксації, у японській культурі ліжко розглядають як місце чистоти, спокою та оновлення. «Взуття, плащі, валізи і всілякий мотлох ніколи не кладуть на ліжко, — каже вона. — Постільна білизна має бути простою, з мінімальною кількістю декоративних елементів. Це створює потужну психологічну асоціа-

цію між ліжком і відпочинком, полегшуючи мозку перехід до сну». Тримайте постільну білизну завжди свіжою, не нагромаджуйте зайвих декоративних подушок чи коців і завжди уникайте використання ліжка для роботи, пакування речей чи загального повсякденного безладу.

«Прийняття ванни тимчасово підвищує температуру тіла і дає змогу їй поступово знижуватися, що допомагає організму зрозуміти, що настав час спати, це

приводить до швидшого засинання і глибшого відпочинку», — радить д-р Шимазака.

Крім того, зігрівання рук і ніг розширює кровоносні судини в цій ділянці та сприяє

розсіюванню тепла, що ще краще допомагає знизити температуру тіла і сприяє плавному переходу до сну та меншій кількості нічних пробуджень.

Щоби посилити ефект вечірньої ванни, також корисно ввечері насолоджуватися теплою їжею та напоями. «Традиційні японські страви майже завжди подають зі супом і гарячим чаєм, — відзначає Майко. — Хоча тепла їжа може не підвищувати значно температуру тіла, вона

Д О С Л О В А

Лікарі назвали дві найкращі пози для здорового сну: 1) у 60 % випадків людина спить на боці. Ця поза є найкомфортнішою для відпочинку. Дозволяє позбутися болю у спині. Якщо є якісь больові відчуття в попереку або хребетному відділі, можна покласти між ногами невелику подушку.

Це полегшить стан. Крім того, сон на боці дозволяє менше хропіти і відчувати зупинку дихання, тобто апное. Також така поза сприятливо впливає на шлунково-кишковий тракт, оскільки харчовим відходам легше переміщатися з товстої кишки в ободову, що спрощує роботу кишківника; 2) най-

частіша причина, чому дівчата чи жінки вважають за краще спати на спині, — уникнення утворення зморшок. Сон на спині й справді певною мірою захищає від деформації шкіри. Також така поза пасує тим, хто страждає від печії: ризик її виникнення набагато менший, коли груди та голова уві-

сні підняті. Але для того, щоб відпочивати на спині, потрібно мати м'якіший матрац, інакше згодом через неправильно підібраний виріб можуть з'явитися болі в хребті. Сон на спині протипоказаний людям, які мають зайву вагу та схильні до хропіння. Це може спровокувати апное.

сприяє комфорту, знижує стресові сигнали, пов'язані з холодом, і здебільшого легше заспокоюється. Легше травлення означає меншу активність шлунково-кишкового тракту вночі, що може зменшити порушення сну».

«Прикладання тепла до однієї ділянки збільшує місцевий кровотік, знімає м'язову напругу і створює заспокійливий сенсорний сигнал, який допомагає тілу швидше розслабитися», — ділиться медик. Серед найпопулярніших зігрівальних засобів для сну в Японії — грілки, маски для очей, що зігрівають, і вушні затички. Так, приміром, маски для очей, що гріють, можуть допомогти плавно перейти до сну, розслабляючи ділянку навколо очей, зменшуючи напругу, пов'язану з використанням екранів, сприяючи розслабленню м'язів обличчя і спонукаючи відкласти телефон.

ПРОПОЗИЦІЯ ПРАЦІ

Потрібний муляр, а також помічник муляра на будову в оклицях Clifton, Garfield, Wallington, NJ. Добра зарплата. Розмовляємо англ., пол., укр.

Тел.: 201-655-2127
Мачек

Потрібний працівник на підміну для доставки великих пакетів (бажано, пенсіонер). Телефонувати після 8 год. вечора.

Тел.: 551-482-7040

ПОШУК ПРАЦІ

Даю уроки англійської мови стаціонарно та онлайн.

Тел.: 862-249-6156

Олександр

Даю уроки гри на музичних інструментах – скрипка та піаніно.

Тел.: 862-249-6156

Олександр

ОРЕНДА ЖИТЛА

Здаємо в рент у Філадельфії 2 bedroom apartment в районі вулиць Tomlinson – Bustleton, 2-й поверх, тиха вулиця, близько 2 парковки, магазини, школа, автобусна зупинка.

Тел.: 267-255-6443

Оля

ЗНАЙОМСТВО

Українка, голубоока шатенка, хоче познайомитися з садиноким українцем без шкідливих звичок, у віці 60+, із серйозними намірами. Проживаю у власному будинку в Пенсільванії, недалеко від Нью-Джерзі та Мангеттена.

Тел.: 215-806-0345

Познайомлюся з жінкою віком 35-40 років для дружніх відносин і можливо, створення сім'ї.

Тел.: 862-249-6156

Олександр

ПРОДАЮ

Продаю нові ювелірні вироби Mikimoto за старою ціною, з цінниками: сережки, браслет, перстень, ланцюжки.

Тел.: 973-405-0629

УКРАЇНСЬКОМУ РЕСТОРАНУ в Нью-Джерзі ПОТРІБНИЙ КУХАР,

а також працівник
для миття посуду

Тел.: 973-423-5808

ІМІГРАЦІЙНИЙ АДВОКАТ

ЮЛІЯ ЄЛІСЕЄВА
JULIA YELISEYEVA, Esq.

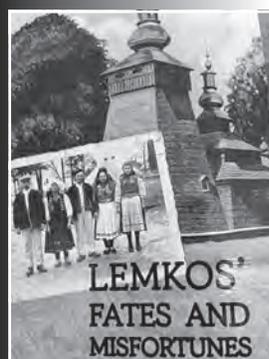
☐ ВСІ ВИДИ
ІМІГРАЦІЙНИХ
ПОСЛУГ

☐ ПЕРША КОНСУЛЬТАЦІЯ
БЕЗКОШТОВНО

☎ 347-462-1244

🏠 76 W Brighton Ave. Ste 211,
Brooklyn, NY 11224

✉ julawny@gmail.com

У ПРОДАЖУ

Книжка про історію Лемківщини в роках 1915 -1948, на основі архівних матеріалів.

LEMKOS' FATES AND MISFORTUNES

Замовляти за тел.:

1-732-432-4928

або через імейл: szere777@msn.com

Подзвоніть або напишіть і ми надамо

БЕЗКОШТОВНО

інформацію як купити і продати
нерухомість у Нью-Йорку

*Потрібна допомога в продажі
нерухомості – телефонуйте, будь ласка*

(347) 612 8834
ivannakhimey@gmail.com
2219 Voorhies Avenue
Brooklyn, NY, 11235

Ivanna KHIMEY

Bright Horizons Realty, Inc
NYS Licensed Real Estate Associate Broker

VARSHAVSKY MONUMENTS
862-219-5344
E-mail: VarshavskyMonuments@gmail.com
1152 Route 10 West, Suite N, Randolph, NJ 07869

ПАМ'ЯТНИКИ — МАВЗОЛЕЇ

Великий вибір граніту

Індивідуальний дизайн

Гравірування на граніті

Керамічні фотографії на пам'ятники

Замовлення, виготовлення і встановлення в штатах NJ/NY/PA

COMMUNITY HEALTH CARE PROVIDERS

is offering several full-time/part time positions, including:

- DSP (Direct Support Professional)
- CPS (Community Participation Services) Staff
- Managers

Requirements:

- Basic English
- Valid documents to work legally in the U.S.

Details:

- Pay starts at \$16/hour for DSP positions.
- CPS and Manager positions available at your higher rate.
- Opportunities for overtime.
- 3 shifts (8 hours each) available.
- All required training will be provided and paid for.

To Apply:

Please send your resume and contact information to:
info@chcproviders.com

ТРАКІНГОВА КОМПАНІЯ

ШУКАЄ ДОСВІДЧЕНОГО

БУХГАЛТЕРА

в Нью-Джерзі для оформлення податків

732-991-0507

БУХГАЛТЕРІЯ УСІ ПОДАТКИ

Inna Earley CPA

973-342-9043

info@earley-tax.com

www.meest-online.com МІСТ ПОЄДНУЄ
МІСТ
600 Markley Street,
Port Reading,
NJ 07064
newspaper.usa@meest.com

РОЗМІЩЕННЯ ОГОЛОШЕННЯ
В ОДНОМУ НОМЕРІ
ТИЖНЕВІКА «МІСТ» КОШТУЄ:

Звичайне оголошення – \$ 5

В рамочці (розмір – business card) – \$ 20

Публікуватимуться лише оголошення,
написані розбірливим почерком і вислані
разом з money order або чеком.

ОГОЛОШЕННЯ МОЖНА ПОДАТИ ТЕЛЕФОНОМ АБО ЛИСТОМ

Tel.: 908-937-6342

Адвокат Сергій Поліщук ІМІГРАЦІЙНЕ ПРАВО та інші юридичні та нотаріальні питання

Доктор права Сергій Поліщук представляє клієнтів в імміграційних справах по всій території США. Адвокат отримав ліцензію для практики у штаті Нью-Йорк та є членом Американської асоціації імміграційних юристів.

Law Office of Serge Polishchuk PLLC, 100 Church St, Suite 800, New York, NY 10007
Tel.: (212) 387-8683 • Fax: (917) 522-9587 • E-mail: polishchuklaw@gmail.com

Показали унікальний мотоцикл 1907 року

■ ІВАН ЗАТОРСЬКИЙ

Відомий телеведучий Джей Лено показав у своїй програмі Jay Leno's Garage унікальний мотоцикл Curtiss 1907-го, який тримав світовий рекорд швидкості впродовж 23 років. Байк оснащений двигуном V8 повітряного охолодження об'ємом 4,4 л і потужністю 40 кінських сил. Завдяки такій конструкції мотоцикл розігнався до 219,35 км/год, ставши найшвидшим транспортним засобом на той час.

Мотоцикл створив Гленн Кертісс, піонер авіації та мототехніки. Через великий двигун байк вийшов довгим — 2,4 м, зі зсунутим назад сидінням, але порівняно легкий — 125 кг. Curtiss не має коробки передач, що робить його конструкцію нетиповою навіть за сучасними мірками.

24 грудня 1907-го на пляжі Ормонд у Флориді «Кертісс» установив рекорд швидкості, що тримався серед мотоциклів до 1930 року. Серед транспортних засобів його досягнення перевершив лише автомобіль Benz 1911-го.

Bugatti може відродити Veyron

■ ДАНИЛО СЕВЕРЕНЧУК

Вугатті, схоже, готується відзначити знакову дату у власній історії — 20-річчя культового Veyron, який у 2000-х роках змінив правила гри у світі гіперкарів. Бренд може створити унікальну спеціальну модель у рамках програми індивідуальних автомобілів Bugatti Solitaire.

Veyron став першим серійним авто з потуж-

ністю понад 1000 к. с., а всього за роки виробництва Bugatti виготовила 450 машин, кожна з яких наближала межі можливостей автомобілебудування. І хоча пізніші Chiron та нинішній Tourbillon підняли планку ще вище, Veyron досі залишається найбільш знаковою моделлю бренду.

Проте навіть якщо автомобіль і справді дебютує, шансів його побачити на дорогах буде мінімум — модель

майже напевно буде створена в єдиному екземплярі й матиме неімовірно високу ціну. Іншими словами, це буде не автомобіль для купівлі, а історичний артефакт у русі.

Bugatti вже офіційно вшанувала 20-ту річницю Veyron під час заходу Soiree de Noel у грудні 2025-го, на якому бренд назвав модель «віхою в історії гіперкарів». Тож повернення легенди видається не просто чутками, а логічним кроком.

Франція передасть Україні 400 автобусів

■ ВІКТОРІЯ ЕЙСМУНТ

Французький регіон Іль-де-Франс передасть Україні 400 вживаних автобусів. За даними Le Figaro, ідеться про 260 дизельних автобусів для Київської області та 140 для Чернігівської. «Потреба, висловлена українськими містами, відповідає простим незчлениваним автобусам, оскільки їх варто використовувати не як звичайний міський транспорт, а

для екстрених евакуаційних служб, сіл, шкіл, лікарень і будинків для людей похилого віку», — вказано в повідомленні IDFM, регіонального органу влади, що займається організацією громадського транспорту в Іль-де-Франсі.

Перша партія автобусів уже почала надходити до України через Німеччину та Польщу. Автобуси перевозять залізницею на спеціальних платформах. За перевезення відповідає компанія UZ Cargo Poland, дочірня компанія Укрзалізниці.

Витрати на логістику і транспортування взяли на себе обласні адміністрації. Додамо, що французький регіон Іль-де-Франс від початку повномасштабного вторгнення виділив Україні більш ніж 2,5 млн EUR допомоги, із яких понад 1 млн EUR — екстрена гуманітарна допомога. А це закупівля генераторів, систем опалення, надання психологічної підтримки в школах, мобілізація регіонального обладнання та надання дев'яти напівпричепів зі шкільними меблями.

Революційні зміни в іспиті на посвідчення водія

■ ЯРОСЛАВ КОНОШУК

Міністерство цифрової трансформації України має намір змінити принцип складання теоретичного іспиту для отримання посвідчення водія, і це може статися вже 2026-го. Перший віцепрем'єр Михайло Федоров заявив, що іспит може бути переведений в онлайн-формат. «Зараз уже є достатньо сервісів, побудованих на штучному інтелекті. Там є контроль очей, екрана, щоб ви не підглядали», — зазначив він. І додав, що

складання іспиту для отримання водійського посвідчення онлайн допоможе боротися з корупцією. «Сподіваюся, що ми знайдемо підтримку в Міністерства внутрішніх справ і запустимо таку послугу», — зауважив урядовець.

Водночас міністр указав, що наразі не може анонсувати конкретної дати запуску сервісу. «Але ми над цим працюємо, — запевнив він. А ще уточнив, що зараз намагаються перевести максимальну кількість послуг в онлайн, та анонсував запуск найближчим часом 20—30 послуг у різних сферах.

ФОТОФАКТ

Найелегантніші машини в історії

Auburn 8 (1925)

Bugatti Royale (1927)

Ford і Renault виготовлятимуть електрокари

■ ОЛЕГ САДОВИЙ

Ford Motor Company та Renault Group спільно виготовлятимуть електромобілі у Європі. У межах цієї угоди перший електромобіль під брендом Ford, створений на базі платформи Amperе від Renault, очікується вже на початку 2028 року. «З гордістю оголошуємо про нову стратегічну співпрацю з Ford, культовим виробником автомобілів. Це парт-

нерство демонструє силу наших партнерських знань і конкурентоспроможність у Європі», — заявив Франсуа Провост, генеральний директор Renault Group.

Ford розроблятиме електрокари, а Renault їх виготовлятиме на своєму заводі ElectricCity на півночі Франції. Співпраця не обмежиться електромобілями, адже компанії також підписали лист про прагнення партнерства у сфері легких комерційних

автомобілів і розгляд спільного виробництва певних моделей автомобілів під брендами Ford та Renault. «Ми поєднаємо промисловий масштаб та активи Renault Group у сфері електромобілів із культовим дизайном і динамікою водіння Ford, щоб створити автомобілі, які є цікавими, функціональними й мають виразний дух Ford», — зазначив Джим Фарлі, президент і генеральний директор американської корпорації.

■ РОМА ЖУРБА

У США вже нема нових автівок до 20 тис.

Американський ринок утратив ще одну культову модель зі сегмента доступних автомашин. Nissan офіційно припинив продажі субкомпактного седана Versa, який протягом багатьох років утримував статус одного з найдешевших нових легковиків у Сполучених Штатах. За словами Джоша Кліфтона, старшого менеджера з продуктивних комунікацій Nissan, рішення ухвалили в межах оновленої продуктової стра-

тегії бренду. Тепер автовиробник робить ставку на інші седани — Sentra й Altima, а також на компактні кросовери, зокрема Kicks.

Після виходу Versa з продажу титул найдешевшого нового автомобіля у США, імовірно, перейде до Kia K4 із заявленою ціною близько 23 385 USD. Водночас остаточні цінники на модельний 2026 рік ще формуються, тож ситуація може змінитися. Для

порівняння: найближча модель Sentra приблизно на 500 USD дорожча.

Зникнення Versa ще раз підкреслило загальну тенденцію: дешеві легкові автомобілі поступово зникають з американського ринку. Виробники віддають перевагу дорожчим моделям і паркетникам, які дають більший прибуток, залишаючи покупців з обмеженим бюджетом з дедалі меншим вибором.

Гороскоп

➤ Овен (21.03—20.04)

Імовірно буде збільшення зарплатні або разовий бонус, але не розраховуйте лише на удачу. Уникайте імпульсивних покупок, бо вас може підстерігати «фінансовий дракон», здатний поглинути багато коштів, не надавши ніякого задоволення чи користи натомість. Робіть невеличкі перерви на роботі, щоби трохи розім'ятися. Особливо, якщо переважно сидите. Це стане найкращою інвестицією у своє здоров'я. Спробуйте додати трішки романтизму у стосунки й партнер залюбки підхопить ваш настрій.

➤ Телець (21.04—21.05)

У вас з'явиться шанс отримати вигідну пропозицію, проте добре перевіряйте деталі, не приймайте швидких рішень. Уникайте позик навіть на кілька днів, навчіться казати «ні». Споживайте більше овочів, фруктів, більше клітковини, щоби налагодити роботу кишківника після нещодавніх щедрих святкувань. Практикуйте легку гімнастику вранці. Нарешті дочекаєтесь чудової нагоди для важливої розмови, яку давно відклали.

➤ Близнюки (22.05—21.06)

Уникайте перевтоми, менше сидіть «у телефоні» перед сном, що допоможе краще спати, зробить сон міцним та глибоким. Хоча б раз на тиждень робіть цифровий детокс — відпочивайте від соціальних мереж, нескінченного скролінгу новин і пліток. Додавайте магнію у свій раціон (бажано після консультації з фахівцем), він буде корисним. Спробуйте не перевантажувати себе обіцянками та класичними грандіозними справами.

➤ Рак (22.06—23.07)

Ви чудово знаєте, що чоловіки не розуміють натяків і не вміють читати думки. Пильнуйте спонтанні покупки після свят, бо саме вони можуть підкосити бюджет. Додайте до раціону більше теплих страв і не поспішайте навантажувати шлунок важкими харчами. А ще від вас вимагатимуть регулярності: харчуйтеся в один і той же час і самопочуття швидко вирівняється. Ревнощі можуть загострити ситуації, але ви здатні тримати їх під контролем.

➤ Лев (24.07—23.08)

Зараз можна оновити свої правила і зняти непотрібні очікування. Не виключена приємна премія або бонус за минулі заслуги, про які ви вже, імовірно, забули. Головне, що варто пам'ятати, — уникайте надмірної щедрих, бо вона може стати надто дорогою. Слід наглядати за ритмом серця, це важливо. Трохи прогулянок та менше стресу — ваша формула здоров'я. Дотримуйтеся її і житимете у правильному темпі. Це допоможе зблизитись із партнером і міцніше посилить ваш зв'язок.

➤ Діва (24.08—23.09)

Не бійтеся просити про підвищення або брати додаткові проекти. Уникайте зайвих ризиків. Краще, щоби усе було структуровано, саме так, як ви любите. Легка гімнастика вранці або йога розв'яжуть усі проблеми. Також не забувайте про теплий одяг. У розпал зими, незалежно від того, тепла вона чи холодна, не варто

Із 15 до 21 січня

цуратися шалика. Бережіть себе, то матимете й гарне самопочуття, і гумор.

➤ Терези (24.09—23.10)

Уважно перевіряйте рахунки й договори, оскільки від вашого ока можуть втекти важливі моменти, а дрібниці кусаються. Гарною ідеєю стане скласти бюджет на місяць чи, може, навіть кілька місяців, хоча б умовний, і дотримуватися його. Додайте легку розтяжку або піші прогулянки хоча б кілька разів на тиждень. Було б дуже гарно, якби ви практикували активні руханки протягом робочого дня. Це не так складно, а користь — неоціненна.

➤ Скорпіон (24.10—22.11)

Гарна порада для вас, що допоможе тримати фінанси під контролем: відкласти невелику суму «на спонтанність», щоби не шкодувати про емоційні покупки. Проаналізуйте свій сон, адже якщо засинаєте пізно, погано спите, неглибоко і неякісно, то швидко дізнаєтеся, що організм не залізний. Додайте в раціон теплі напої, вітаміни й спробуйте не переохолоджуватися. Одягайтеся тепло, щоби ноги завжди залишалися в теплі.

➤ Стрілець (23.11—21.12)

Добре було б здобути нові навички або зайти на мінікурси онлайн, які відкриють шлях до збільшення прибутків. Додайте трохи розминки вранці, щоби розігнати кров у тілі. Зараз ідеальний час, щоби повернути собі стабільний режим сну, відновити тренування в залі, можна записатися до басейну, щоби трішки урізноманітнити свою фізичну активність.

➤ Козеріг (22.12—20.01)

Може з'явиться нова можливість заробити — скористайтесь, але за умови, що це не потребує нервів і збереже ваше ментальне здоров'я. Додайте трохи розтяжки й тепла і тіло скаже вам спасибі. Проте можливе легке виснаження, тому не геройствуйте з режимом сну. Робота, здоров'я та особисте життя повинні перебувати в чіткому балансі. Знайдіть його, щоби не випробувати себе на міцність.

➤ Водолій (21.01—19.02)

З'явиться шанс отримати щось несподіване — бонус, повернення боргу або вигідну пропозицію. Це певною мірою допоможе трішечки стабілізувати матеріальне становище. Додайте більше свіжого повітря та менше синіх екранів увечері. Стежте за тиском: перепади погоди можуть трохи хитати внутрішній барометр. Не ігноруйте втоми: зараз не до марафонів, потрібні плавний старт і усвідомленість.

➤ Риби (20.02—20.03)

Не бійтеся просити більшої зарплати або підвищення, зараз час для цього дуже сприятливий. Практикуйте режим, споживайте легші страви. Може потребувати відпочинку нервова система, тому дайте собі хоча б кілька вечорів тиші. Важливо скоригувати свій графік таким чином, щоби мати можливість відпочивати від інформаційного та загального шуму.

Світлана Таланова

А	А	Д	А	Н	О	Н	А	К	А
Л	О	Б	Р	О	М	Д	С	К	Л
Ь	Л	М	О	Р	Х	А	У	И	Ь
Б	И	М	О	Р	Е	Н	Д	Ч	Т
Е	Р	Х	Т	С	В	Е	О	Н	Е
Р	Т	Л	Р	Е	І	М	К	І	Р
Т	І	І	У	Л	Щ	О	У	М	А
А	В	В	Г	О	У	Р	Р	О	Ц
Л	О	З	У	В	Н	П	И	Р	І
Х	Р	О	Н	І	К	А	Т	П	Я

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: Альберта, альтерація, бром, вітрило, вішун, гурт, канонада, море, променад, промінчик, село, судоку, тир, хлів, хром, хроніка. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 2: глід.

В Україні зафіксували Бандерокота

■ ОКСАНА ГОРНЯТКО

Українцям у соціальних мережах дуже сподобався кіт, який народився з гербом України на лобі. Відео з пухнастим вихованцем опублікувала організація «Зоопатруль» в Instagram: «Поки ми купуємо патріотичне вбрання — у котика тризуб від народження», — так підписали ролик. Зоозахисники назвали тварину Бандерокотом. Історія знає кількох котів із тризубом на лобі, і кожен із них — унікальний, що є випадковістю, а не результатом селекції

чи місця народження. Скажімо, 2012 року на Рівненщині був відомий кіт із вродженим зображенням тризуба, якого звали Нацки.

Пригоди ведмедя в автомобілі

■ СНИЖАНА НЕПИЙПИВО

У північній Каліфорнії чорний ведмідь виявився випадково замкненим в автомобілі. Зрештою тварина вивралася на волю, розбивши вікно. Господиня

автомобіля припаркувала його біля будинку й пішла. А тим часом двері залишилися відчиненими і всередину авто пробрався ведмідь.

Коли жінка повернулася, то не помітила гостя і зачинила двері. Через пів години вона знову прийшла до ав-

томобіля і помітила запітніле скло та слід від ведмежої лапи. Відчувши загрозу, ведмідь занепокоївся і натиснув на клаксон, увімкнув сигналізацію і став розгойдувати авто.

Чоловік, який підійшов на місце, спробував відімкнути двері автомобіля дистанційно, проте на той час автоматика була вже зламана. У результаті чоловік відімкнув двері вручну й відскачав, сподіваючись, що тварина щасливо вибереться назовні. Проте ведмідь натомість вибив вікно, насилу вибрався через нього, втік і сховався на сусідській кухні.